

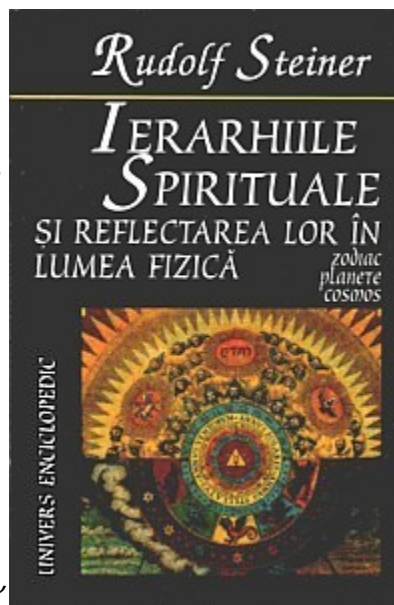
Rudolf Steiner
IERARHIILE
SPIRITUALE
ȘI REFLECTAREA LOR ÎN
LUMEA FIZICĂ
ZODIAC, PLANETE, COSMOS
GA 110

Ciclu de zece conferințe (Düsseldorf 12-18
aprilie 1909)
și răspunsuri la întrebări (21 și 22 aprilie
1909),
cu o Introducere în studiul ierarhiilor de
R.S. Coroze

Traducere: Cristina Muică

Titlul original : *Geistige Hierarchien und
ihre Widerspiegelung
in der physischen Welt. Tierkreis, Planeten,
Kosmos.*

Nr. curent în bibliografia generală GA 110

CUPRINS

Introducere în studiul ierarhiilor

Conferința 1 — *Düsseldorf, 12 aprilie 1909, dimineața* —
Înțelepciunea originală transmisă omenirii. Budism și
creștinism. Aștrii în viziune materialistă și în viziune ocultă.
Ierarhia cerească

Conferința 2 — *Düsseldorf, 12 aprilie 1909, seara* — Focul,
căldura și lumina. Spiritele elementale și legătura lor cu omul

Conferința 3 *Düsseldorf, 13 aprilie 1909, dimineața* — Stările planetare succesive. Vechiul Saturn; evoluția Spiritelor personalității. Vechiul Soare; Arhanghelii

Conferința 4 — *Düsseldorf, 13 aprilie 1909, seara* — Dezvoltarea spirituală a omului. Forțele care au acționat pe vechiul Saturn și pe vechiul Soare. Heruvimii. Semnele zodiacale

Conferința 5 — *Düsseldorf, 14 aprilie 1909* — Evoluția stărilor planetare. Rolul Sfintei Treimi și a entităților situate mai presus de om în apariția Universului. Lupta din ceruri

Conferința 6 — *Düsseldorf, 15 aprilie 1909* — Rolul diverselor entități în evoluția omenirii. Sistemul solar în Misterele lui Zoroastru. Aspectele spirituale ale sistemului lui Ptolemeu

Conferința 7 — *Düsseldorf, 16 aprilie 1909* — Principiile din care este alcătuit omul. Natura Îngerilor și a Arhanghelilor. Intervenția Spiritelor personalității, a Arhanghelilor și a Îngerilor în evoluția omenirii în timpurile vechi

Conferința 8 — *Düsseldorf, 17 aprilie 1909* — Semnele zodiacale. Primele elemente ale corpului omenesc. Corespondența lor cu semnele Zodiacului

Conferința 9 — *Düsseldorf, 18 aprilie 1909, dimineața* — Omul macrocosmic. Punctul și circumferința. Karma planetelor. Conducătorii spirituali ai omenirii și Karma popoarelor. Transformarea corpurilor omului

Conferința 10 — *Düsseldorf, 18 aprilie 1909, seara* — Locul omului în Cosmos. Rolul Ierarhiilor spirituale. Entitățile luciferice. Libertatea de acțiune a omului. Acțiunea lui Christos pe Pământ

INTRODUCERE ÎN STUDIUL IERARHIILOR

„Străduindu-se să reproducă o imagine perfectă (a lui Dumnezeu), ele se înalță din toate puterile către Arhetipul lor și la rândul lor se apleacă, asemenea divinității, către esențele inferioare, ca să le transforme”.

Dionisie Areopagitul*

(*Tratat asupra Ierarhiilor cerești*, cap.8)

* Lucrarea a fost tradusă în românește de Cicerone Iordăchescu, sub titlul Ierarhia cerească, în 1932 și reeditată în 1994 de către Institutul European, Iași, împreună cu o altă lucrare a lui Dionisie, Ierarhia Bisericească. În studiul introductiv al acestei traduceri se precizează, pe baza unui bogat aparat critic, că autorul scrierii resective nu este acel Dionisie Areopagitul care este menționat în Faptele Apostolilor ca ucenic al apostol Pavel, ci un învățat creștin care a trăit în sec.V sau la începutul sec.VI e.n. De aceea, el este numit în scrierile mai noi Dionisie Pseudo-Areopagitul.

În această ediție fragmentul citat este mai complet:

„Ele se străduiesc neîncetat să se asemene lui Dumnezeu, nepărăsind deloc imobilitatea lor divină prin vreo lipsă de bărbăție, ci privind neclintite spre puterea

cea mai presus de ființă și întăritoare; transformându-se în icoană a acesteia, pe cât posibil, și îndreptându-se spre dânsa cu tărie, ca izvor de putere; iar spre puterile cele de al doilea rang îndreptându-se ele le împart putere și le îndumnezeiesc. (Cap.VIII, p.49) (n.red.).

Omul spune „Dumnezeu” și se înalță direct către un absolut imuabil și transcendent față de toate făpturile. El spune „Dumnezeu” ca urmare a unei necesități interioare, în antiteză cu tot ceea ce pe pământ i se înfățișează mărginit, josnic, trecător, impur. Spiritul său are nevoie nu numai sub aspect sentimental, ci și riguros logic de Dumnezeu pentru a contrabalansa iraționalul care îl înconjoară. Și cu toate că nu-l cunoaște pe Dumnezeu, el și-l imaginează. Deschide într-un colț al inimii sale paradisul unei divinități care va fi pentru el punctul de sprijin stabil, absolutul de marginile căruia este stăvilit fluxul deconcertant al vieții. Omului modern Dumnezeu nu i se mai arată, dar gândirea seacă și aridă a acestuia îl consideră o axiomă necesară.

Totuși în fapt Dumnezeu nu este această abstracțiune inaccesibilă suspendată în vid. Dacă gândirea modernă, prea legată de corp, s-a îngreunat în așa măsură încât nu mai poate sesiza Ființa divină ca pe o realitate, mai demult nu era așa. Gândirea omenească a cunoscut și a venerat o întreagă gamă de mijlocitori între ea și divinitate; a avut chiar viziunea acestor Spirite mediatore între nimicnicia sa și incomensurabila măreție divină. Această viziune i-a hrănit viața spirituală. În sufletul modern nu s-a mai păstrat nici o urmă a acestei viziuni; el mai găsește încă, într-adevăr, în Biserică o învățătură teoretică despre ierarhii, dar fără nici un schimb afectiv cu aceste ființe supranaturale; acestea nu mai sunt cunoscute decât prin mărturiile artei religioase inspirate de tradiție.

Ce ne poate spune știința spirituală despre natura acestor Ființe, despre originea viziunilor pe care le-a avut odinioară omul, despre cauzele faptului că acum omul nu mai este conștient de existența lor?

Ea ne răspunde: ceea ce aflăm prin artă și tradiție religioasă despre Ierarhiile cerești vine desigur dintr-un trecut îndepărtat, totuși nu reprezintă decât o palidă supraviețuire a unor epoci mult mai îndepărtate, în timpul cărora omenirea poseda o viziune directă asupra universului. Această viziune, care nu poate fi comparată cu conștiința actuală, era mai puțin o percepție și mai mult o comuniune a ființei omenești cu universul, care și el era mult diferit de cel pe care îl cunoaștem acum. Trebuie să urcăm, pentru a ne face o idee, într-un trecut care precede chiar și preistoria: pământul nu

era încă terenul ferm pe care îl avem astăzi sub picioare, nici corpul omenesc nu avea încă densitatea lui de acum; elementele nu erau diferențiate ca în vremurile noastre, când lichidul este distinct de solid iar gazul de căldură. Cât despre viața omului, ea oscila între Pământ și mediul cosmic, în sânul căruia ea se încărca treptat de densitate terestră.

Investigațiile lui Rudolf Steiner ne dau posibilitatea să ne reprezentăm aceste etape¹.

¹ Rudolf Steiner *Știința ocultă*, Editura Triades (n.a.)

În perioada vieții sale când este preponderent un locuitor al Pământului, omul simte planeta ca punctul în care se condensează, se contractă întregul univers; are despre ea o impresie ce poate fi comparată cu cea a oaselor sale din profunzimea cărnii. El vede planeta scăldată într-o atmosferă vie, de la pământul către care corpul său îl atrage tot mai mult, până la marginile cerului, el sesizează straturi succesive, fiecare depășind ca subtilitate pe cel care rămâne mai jos de el. Aceste sfere, care urmăresc orbitele planetelor, formează în jurul Pământului cercuri succesive ocupate de Lună, Mercur, Venus, Soare, Marte, Jupiter, Saturn, până la centura astrilor ficși - Zodiacul.

În alte momente ale vieții sale, omul pierde conștiința terestră și își părăsește corpul. El se identifică complet prin natura sa spirituală cu universul, de care nu-l separă încă nici o conștiință personală, ca un copil la sânul mamei sale. Unindu-se prin o parte a ființei sale cu fiecare dintre sferele planetare, el preia de la ele culoarea și ritmul: acest ritm deosebit este însăși pulsația entităților spirituale care alcătuiesc acea sferă. Căci cetele de ființe divine, de diverse feluri, ierarhizate, se exprimă în aceste substanțe planetare, loc de predilecție pentru manifestarea lor. Gradația se poate urmări de la entitățile cele mai apropiate de natura omenească, pământească - Îngerii, până la Heruvimi și Serafimi, care depășesc chiar sfera planetelor; fiind cei mai perfecți, cei mai apropiați de divinitate, nu se mai exprimă prin astri în mișcare, rătăcitori, în care mișcarea însăși este încă un semn de imperfecțiune, ci prin constelațiile Zodiacului, care au căpătat deja ceva cu caracter divin - sunt imuabile.

Astfel, prin două stări de conștiință omul contemplă cele două fețe ale unei realități unice: el vede când astrul, cu ochii trupului, când entitatea, cu ochii spiritului.

Și simțind că trăiește și respiră în acest univers ca într-un organism viu, resimțind mișcarea planetelor în membrele sale, ritmul lor în circulația sângelui, maiestatea stelelor imobile în

fixitatea capului său, omul vede cum transpare entitatea spirituală în astrul care îi este veșmânt. Pentru el astrul și entitatea sunt de nedespărțit; unul este corpul celeilalte.

Pe măsură ce se afirmă conștiința terestră, crește diferența între ceea ce percepe omul când se află în trup și ce trăiește el în clipele asemănătoare cu somnul, când participă la viața spirituală a universului. Mult timp încă el mai vede stelele ca pe o manifestare multiformă a măreței Ființe vii, care exprimă prin intermediul lor aspectele infinite ale naturii sale insondabile. Pe măsură ce evoluția înaintează, omul păstrează o amintire mai vie, mai personală, a timpului petrecut în stare de veghe în corpul său decât a timpului când simțirea universului îl desprinde de sine. Din acest sentiment confuz el păstrează ca pe un vis imaginea ființelor supranaturale care populează sferile înstelate, în timp ce ceea ce observă în cerul material îi apare din ce în ce mai precis. El vede aștrii deplasându-se după ritmuri care măsoară pentru el timpul, anii, anotimpurile, zilele; el urmărește cu ochii traiectoriile acestora, care marchează spațiul cu puncte de reper. El mai știe că întreaga sa viață este reglată, guvernată de aceste mișcări și de aceste ritmuri care redau în semne vizibile înțelepciunea lui Dumnezeu. Dar conștiința sa se împarte din ce în ce mai mult; percepția lui se dedublează. Lumina simiurilor scaldă lumea fizică unde el contemplă astrul, dar într-o altă lumină, cea a sufletului, cea a simțului interior, continuă să îi apară în vis, sau în clipele când evadează din lumea pământească, Ierarhiile. Și distanța dintre cerul în care se cufundă privirile pământești și cerul inimii sale crește mereu.

Când aspiră la acesta, omul caută să păstreze viziunea lui prin forme de cult, ritualuri, *religie*.

Când urmărește cu un interes crescând fenomenele cerești, asupra cărora va începe în curând să-și exercite capacitatea de raționament, de calcul, care se naște în el, el face primii pași spre știință.

Într-o zi nu a mai rămas nici măcar amintirea faptului că a putut exista vreo legătură cât de mică între lumea stelelor, pe care o studiază astronomia, și ierarhiile divine de care vorbește teologia. Dar această desprindere s-a făcut foarte lent și s-au scurs multe veacuri până să se ajungă la situația de astăzi.

Atunci când au apărut cultele și religiile, în zorii vremurilor preistorice, cunoașterea oștirilor cerești nu era încă pierdută pentru privirea interioară. Întreaga lume antică și primele

epoci creștine se află sub semnul acesteia. Nici o religie antică nu a conceput divinitatea fără acești intermediari care transpun imaginile infinit de variate ale Chipului pe care numai lor singuri li se îngăduie să-l contemple. Ei sunt „gândirea” lui Dumnezeu, „ochiul” său, „brațul” său; divinitatea pe care nu putem să ne-o închipuim se înconjoară parcă cu un nimb alcătuit din aceste mari puteri cerești; la rândul lor, zeii cei mari au în jurul lor zei mai puțin elevați și mai apropiați de oameni. Printre monumentele și sculpturile antice abundă astfel de ființe supranaturale, de la spiritele cele mai mărețe până la cele mai mărunte „genii” înaripate, cunoscute întregului Orient. Materialistul nu mai vede astăzi în acest furnicar de ființe mai presus de fire decât rodul imaginației orientale, care s-a complăcut să-și descrie în mod somptuos delirurile, coșmarurile și visele.

Desigur că pe măsură ce viziunea se șterge gradele spirituale se amestecă și se confundă. Granița dintre cetele cerești și cele ale iadului este nesigură. Spiritele de natură intermediară și neutră, cum sunt Elementalii, se suprapun oarecum pe această limită.

Dar creștinismul intervine în această dezordine transmisă de Orient. El știe să facă delimitarea între ce este ceresc și ce este infernal. Gândirea umană în curs de a se naște se străduiește să reflecte în ea însăși ordinea ierarhică a entităților care au atribute dumnezeiești. Geniul elen creștinat coordonează, armonizează. Ceea ce dă, în primele veacuri creștine, școala Sfântului Dionisie Areopagitul în tratatul său asupra ierarhiilor cerești nu mai este o *viziune* propriu-zisă, ci o *concepție spirituală*, atunci când această școală stabilește, între unitatea, principiul și sfârșitul ulterior a toate și făpturile care nu au în sine nici rațiune, nici termen, o stare de mijloc care este în același timp știință și acțiune, cunoaștere și energie. „Aceasta este Ierarhia, instituție sacră, înțeleaptă și puternică, care purifică, iluminează și desăvârșește și ne aduce astfel la Dumnezeu, care este puritate, lumină și desăvârșire... Țelul Ierarhiei este deci să asimileze și să unească cu Dumnezeu... Căci, contemplând cu ochi sigur frumusețea cea mai presus de fire, ea o reface în sine așa cum poate; ea își prefăce adepții în tot atâtea imagini ale lui Dumnezeu: oglinzi pure și splendide în care poate să strălucească lumina veșnică și inefabilă și care, în ordinea dorită, retransmit în mod liber asupra lucrurilor de jos această lumină împrumutată care le face să strălucească.” (Cap.III)*.

* În traducerea lui C.Iordăchescu:

„Ierarhia este, după mine, o rânduială sfântă, o cunoștință și o lucrare ce duce pe cât se poate, la asemănarea cu divinitatea și înaltă, în proporție corespunzătoare, până la imitarea de Dumnezeu în măsura iluminării divine pe care o primește... Scopul ierarhiei este deci, pe cât cu putință, asemănarea și unirea cu Dumnezeu... Privind în chip neclintit în sus spre frumusețea cea preadivină, Ea o reproduce pe aceasta pe cât este posibil, și desăvârșește pe partizanii ei până în a-i transforma în chipuri divine, în oglinzi curate și fără pată, care să fie în stare să primească în sine raza ce porneste din obârșia luminii divine, în oglinzi care, în chip sacru, fiind pline de strălucirea cea luminoasă, să poată din nou lumina la rândul lor, fără pizmă treptele următoare, așa cum se cuvine după rânduilele divine.” (*Ierarhia cerească*, cap .III, p.35) (n.red.)

Treptat și această concepție se va estompa: dogma va păstra din ea noțiunile de bază, dar ideea Ierarhiilor va supraviețui printre oameni prin credința în dogmă și nu prin viziune, nici măcar prin amintirea vechilor viziuni. Câtă vreme creștinul din Evul Mediu este însuflețit de o credință care mai este în oarecare măsură vizionară, el rămâne legat de Ființele supranaturale pe care le simte intervenind în sufletul său și chiar în întâmplările care îi guvernează destinul. Căci Dumnezeu domnește în înălțimi; mesagerii săi sunt mai accesibili pentru imaginația credincioșilor. Acești credincioși îi cunosc cu caracterele și calitățile lor proprii; ei nu confundă natura Îngerului care veghează asupra fiecărui creștin și îi poate vorbi prin vise cu cea a unui Arhanghel ca Preasfântul Mihail, care se arată în plină strălucire și vestește fapte de seamă pentru tot poporul, care privesc mântuirea neamului omenesc. Creștinul din Evul Mediu manifestă o gamă de sentimente legate de calitatea diverselor naturi spirituale față de care omul modern rămâne mult în urmă. El știe că nu te poți ridica către Dumnezeu decât din treaptă în treaptă; el gândește ca și Areopagitul: „Dacă vrea cineva să spună că Dumnezeu i s-a arătat de-a dreptul, acela să știe că după cum spune clar Scriptura nimeni pe Pământ n-a văzut și nici nu va vedea esența intimă a lui Dumnezeu, iar viziunile sfinte, cinstind măreția adorată, se arată învăluite de cele mai minunate simboluri pe care le poate suporta natura omenească”. (Cap.IV)*.

* În traducerea lui Cicerone Iordăchescu:

„Dacă ar spune cineva că unora dintre oamenii cei sfinți li s-au făcut dezvăluiri și, în chip nemijlocit, că unul dintre aceștia ar fi aflat clar din Sfintele Scripturi că nimeni nu a văzut ce este în sine ființa tainică a lui Dumnezeu și nici nu o va vedea vreodată, dar că sfinții au avut teofanii (viziuni ale divinității) prin mijlocirea viziunilor sacre, ce sunt asemenea intuițiilor celor ce contemplează, precum se vede din descoperirile cele de Dumnezeu vrednice.” (Ca .IV, p.39) (n.red.).

Dar și această percepție la rândul ei se va pierde. Cerul și sferele cerești, care reprezentau fiecare câte o calitate divină, sunt pentru credincioșii de astăzi o noțiune foarte abstractă, pe care o evocă atunci când zic: „cerul”. Numai îngerul păzitor

mai păstrează încă pentru ei în oarecare măsură un caracter real, concret.

În schimb, pe măsură ce culorile vii ale Paradisului se schimbă într-un cenușiu uniform, se conturează un alt cer: cel pe care telescopul îl face să se apropie de noi, cel pe care descoperirile lui Galilei, ale lui Copernic, ale lui Kepler l-au făcut accesibil calculelor omenești.

Cerul fizic (numit de englezi *sky*) a ajuns să se detașeze complet de cerul lui Dumnezeu (*heaven*). Planetei care apare la capătul lunetei i se poate calcula distanța la care se află de Pământ, de Soare, i se poate descrie orbita, i se pot prevedea mișcările; se află în lumea sensibilă, lumea materială, deși este infinit de îndepărtată, ea face parte din ceea ce se vede, din ceea ce se poate cântări (de la distanță); ipotetic nimic nu o distinge de obiectele care intră sub acțiunea simțurilor noastre.

Amintirea faptului că această planetă ar putea fi semnul vizibil al unor ființe mai presus de fire, că ea se află la hotarul împărăției lor, s-a pierdut fără urmă. Nici nu bănuim că ar putea exista vreo înrudire între acest obiect de studiu al astronomiei și dogmele abstracte.

Și aici intervine în vremurile noastre Știința spirituală.

Ea se ivește într-o vreme când această ruptură s-a produs, când pare că în mod iremediabil s-a deschis o prăpastie între știință și credință, între cunoștințele reale ale omului și atașamentul său interior față de credința tradițională. Este, de asemenea, vremea când această poziție a omului modern devine de nesuportat, când prăpastia aceasta, dacă nu va dispărea, va duce la declanșarea unor catastrofe atât în lumea interioară cât și în viața socială. Când mintea se îndreaptă într-o parte iar inima în alta, se știe că eșecul individului este pe aproape.

Ea afirmă că o metodă de cunoaștere spirituală va fi accesibilă pentru toți cei care au dobândit, lucrând asupra lor înșile, percepția extrasenzorială. Obiectul văzut de ochii lumesci va fi perceptibil sub aspectul său spiritual pentru privirile spiritului. Simțurile fizice nu ne permit, prin ele însele, să cunoaștem în realitatea lor profundă lucrurile și ființele care ne înconjoară. Ceea ce este lăuntric ne scapă. Totuși nu trebuie să credem că suntem sortiți să nu putem niciodată să-l simțim. Este ceva în noi care aspiră la această cunoaștere și ajunge să o poată realiza prin studiu, străduință, prin progrese în știința spiritualului. Căci această știință, deși pare că are un obiect atât de tainic, poate fi deprinsă metodic.

Promotorul său a arătat deja la ce rezultate ne poate duce. Este foarte clar că el a fost un precursor, încă solitar, marcând un mare avans față de cei care au pornit la drum în urma lui. Omul care urma să deschidă o astfel de cale nu putea să fie decât un caz aparte. Așa este situația tuturor precursorilor care revoluționează arta, știința, filosofia. Dar a fost creată metoda, rezultatele au fost comunicate. Le găsim răspândite pe parcursul unei opere imense, cărți publicate, cicluri de conferințe, realizări practice. Nici un suflet de bună credință în care mijeste dorința de a cunoaște nu le mai poate ignora.

Să căutăm deci acum în primele materiale ale acestei științe spirituale în ce fel se împacă cele două părți distincte ale aceleiași realități: cerul stelelor și cel al îngerilor. Ce perspective pentru o viziune sintetică ne oferă percepția în același timp senzorială și extrasenzorială a regiunilor cerești care înconjoară planeta noastră înălțându-se mai presus de ea. Înainte de a aborda conferințele care urmează și care răspund la această întrebare, să parcurgem câteva date răspândite prin alte texte pe care le-am adunat aici (mai ales pentru cititorii care nu sunt încă foarte documentați în știința spirituală), care trebuie să fie cunoscute totuși, pentru ca ceea ce vor citi în acest volum să se încadreze într-un ansamblu bine încheiat.

O noțiune elementară le domină pe toate celelalte: deoarece astrii exprimă viața spirituală a Ierarhiilor, rezultă că evoluția cosmică este în întregime relatarea acestei vieți. Originea lumilor, lenta geneză a lor, apariția succesivă a planetelor, toate acestea sunt lucrarea Ierarhiilor; în această grafie cerească este înscrisă istoria lor².

²Lucrarea lui E.Vreede *Astronomie și antroposofie* este inspirată de această concepție (n.a.).

Prin aceasta una din ideile care astăzi, în concepția religioasă, este inertă se transformă și revine la viață. Se crede că lumea spirituală nu mai evoluează. Pentru gândirea religioasă „cerul lui Dumnezeu” are un caracter atât de imuabil încât pare chiar o blasfemie ideea de evoluție într-un paradis în care totul este perfect, absolut, identic cu sine însuși în veșnicie. Noțiunea de tranziție, de strădanii repetate, succesive, așa cum le face natura pentru a-și realiza creațiile, este legată de lumea imperfectă a simțurilor, de ceea ce a fost creat.

Este una dintre cele mai mari greșeli ale gândirii religioase moderne; ea dă prin aceasta dovada cea mai clară că nu mai posedă înțelegerea adevărată a ierarhiilor. Materia care evoluează este pusă în opoziție cu imuabilitatea lui Dumnezeu, iar stările intermediare se elimină. Această greșală este cea

care desparte cel mai tare gândirea religioasă fixistă de gândirea științifică evoluționistă.

Opoziția dispare atunci când regăsim, între materie, unde legile evoluției au maximum de efect, și Dumnezeu, în care ele sunt anihilate, o întreagă serie de ființe. Cu cât acestea sunt mai „evolute”, mai apropiate de Dumnezeu, cu atât mai ușor scapă din ciclul transformărilor – ceea ce se poate constata deja la Heruvimi și Serafimi, a căror expresie astrală este eliberată de mișcarea planetară. Legile evoluției se fac cel mai mult simțite la baza piramidei cerești, la Îngeri și mai ales la oameni. Ele acționează cu presiune și mai mare asupra regnurilor care sunt inferioare omului: animal, vegetal și mineral. Dacă în prezent omul începe să le scape, aceasta este tocmai pentru că el atinge pe Pământ stadiul prin care se va încorpora în lumea ierarhiilor, în care va alcătui partea cea mai modestă, cea mai de jos, care este totuși o parte integrantă. Ajunge la aceasta parcurgând *stadiul omenesc*.

Parcurgerea *stadiului omenesc* nu înseamnă că se trece printr-o experiență rezervată exclusiv omului, așa cum ar putea lăsa să se creadă terminologia prea săracă pentru bogăția acestei idei. Toate Ierarhiile au trecut la rândul lor prin stadiul omenesc. Ele l-au străbătut înaintea noastră; acum se numește *stadiul omenesc* pentru că *oamenii* sunt cei care îl parcurg pe Pământ. De fapt, este stadiul în decursul căruia o Ierarhie devine conștientă de caracterul ei special, care îi dă virtuțile sale, calitatea sa printre celelalte. Astfel Principatările au căpătat pe vechiul Saturn conștiința că sunt purtătoarele, în întregul univers divin, ale elementului personalității. Tot astfel, pe vechiul Soare Arhanghelii au devenit conștienți că sunt purtătorii elementului care îi îndrumă pe Îngeri și-i adună pe oameni. Tot astfel, pe vechea Lună, Îngerii care treceau atunci prin stadiul de om și-au dat seama de existența Eului lor îngeresc, de misiunea pe care o are acest Eu la hotarul dintre lumina spirituală și tenebrele materiei. Tot astfel, pe Pământul nostru omul trece prin stadiul omenesc, devine conștient că poartă în sine un Eu menit să cunoască libertatea în sânul ordinii de obște a universului.

Desigur, Entitățile spirituale nu au fost oameni înainte de a fi Îngeri, Arhangheli etc. Ele au fost și rămân Îngeri, Arhangheli, așa cum omul a fost și rămâne om. Dar într-un moment al evoluției lor ele au devenit conștiente de sine; și cum în momentul de față omul se află în această situație, prin analogie, Știința spirituală denumesc stadiu uman etapa de conștientizare. Înainte de a fi trecut prin acest stadiu, o ființă,

oricât de sus-pusă ar fi natura sa, este lipsită de personalitate; conștiința sa nu este decât reflectarea datorată unor ființe care îi sunt superioare. Ceea ce primește astfel, însuflețind-o din afară, este un dar al dragostei care vine de la Ierarhiile mai vârstnice față de această formă incipientă de viață divină, care este o Ierarhie în curs de a se naște.

Omul, care și-a început evoluția pe vechiul Satum și nu a fost până acum decât oglinda tuturor influențelor cosmice care se reflectau în el, ia contact pe Pământ cu Eul său, cu acel grăunte de eternitate din firea sa. Prin acest punct, el devine conștient de toate câte le-a primit din afară, și care acum sunt ale lui. El nu mai rămâne pur și simplu pasiv, destinat doar să primească. Prin Eul său, care îl face să ia parte la natura divină, creatoare, fiind un punct al eternității, el începe să se elibereze de constrângerile imperioase ale evoluției, pe care o suportă încă fără nici o opreliște naturile inferioare.

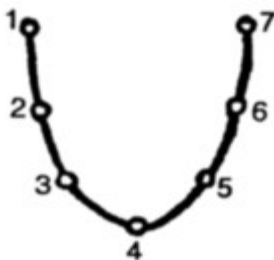
Pe măsură ce acest Eu devine conștient de sine și de libertatea sa, el se străduiește să realizeze ceea ce lumea spirituală așteaptă de la el: crearea celei de a zecea ierarhii, care va face ca la sfârșitul vremurilor pământești glasul omului să se alăture Corurilor cerești.

Fără noțiunile de evoluție, de istorie a divinităților, a trecutului neamului omenesc și a viitorului său, nu poate fi înțeleasă viața Ierarhiilor.

Pentru a o aborda, trebuie mai întâi să ne pătrundem de o viziune de ansamblu a evoluției prin etapele deja parcurse³, pentru ca apoi să urmărim pentru fiecare Ierarhie momentele în care s-a ivit ființa sa, conștiința sa, activitatea sa și darurile sale.

³ Descrierea acestei evoluții cosmice poate fi găsită în multe dintre lucrările lui Rudolf Steiner. În rimul rând în ***Știința ocultă*** (apărută în traducere românească la Editura Princeps, Iasi, 1993 - n.red.), apoi în numeroase cicluri: ***Evanghelia după Ioan***, ***Facerea după Biblie***, ***Apocalipsa*** ș.a. Ajunge să menționăm aici că Pământul nostru a fost precedat de trei stări planetare care au fost denumite: vechiul Satum, vechiul Soare, vechea Lună. Va fi urmat de alte trei stări planetare, numite viitorul Jupiter, viitoarea Venus, viitorul Vulcan. (n.a.).

1. Saturn
2. Soarele
3. Luna
4. Pământul
5. Jupiter
6. Venus
7. Vulcan

Constatăm astfel că în vremea vechiului Saturn, când a început evoluția omului, toate ierarhiile existau deja, dar trei dintre ele mai aveau încă de străbătut stadiul uman. Acest lucru s-a desfășurat succesiv în cursul celor trei etape cosmice trecute: Saturn, Soare și Lună, în timp ce omul, la rândul lui, dobânda pe rând cele trei elemente ale naturii sale: fizică, eterică, astrală. Entitățile care l-au precedat direct: Îngerii, Arhanghelii, Arheii, alcătuiesc ierarhia care se află chiar deasupra sa: cea de a treia. Alcătuind a doua Ierarhie, Puterile, Virtuțile și Dominările sunt deja în măsură să dea atunci când începe evoluția omenească; ele și-au dobândit deja Eul și deci posedă puterea de sacrificiu și de dăruire liberă. Dar ele nu au atins încă perfecțiunea firii lor și în fiecare etapă de evoluție fiecare dintre ele, conform naturii lor, trebuie să găsească un echilibru între „a lua” și „a da”.

În ce privește prima Ierarhie, cea a Tronurilor, Heruvimilor și Serafimilor, ea se află acum la acea culme a evoluției la care jertfa constituie suprema afirmare a ființei*.

* După Dionisie Pseudo-Areopagitul (opul citat):

Teologia a dat tuturor ființelor cerești nouă denumiri explicative; pe acestea inițiatorul nostru în cele divine le împarte în trei grupări triadice. Prima grupare (ordin), spune el este aceea ce stă totdeauna în jurul lui Dumnezeu; ea este în vecinătatea Lui și se cunoaște cu el în chip nemijlocit și înaintea celorlalte. Căci revelația Sfințelor Scripturi, spune el ne-a lăsat, ca tradiție, că tronurile cele mai sfinte și ordinele cele cu ochi multi și aripi multe, denumite în limba ebraică heruvimi și serafimi, sunt așezate în chip nemijlocit în cea mai mare apropiere de Dumnezeu... A doua triadă, afirmă el, este cea formată din: domnii, stăpâniri și puteri. În sfârșit a treia și cea din urmă dintre ierarhiile cerești spune că este cea a îngerilor, arhanghelilor și începătorilor. (Cap.VI, p.43) (n.red.).

Aceste câteva noțiuni au doar scopul de a facilita înțelegerea conferințelor care urmează. Considerăm că ele vor contribui mai mult la aceasta dacă însumează pentru fiecare dintre ierarhiile care au fost enumerate până acum trăsăturile generale ale naturii și ale istoriei sale. Bineînțeles că nu este posibil să sintetizăm în câteva rânduri o întreagă doctrină, dar am dorit să dăm o orientare cititorului, dându-i posibilitatea să identifice în fiecare capitol descrieri și chiar denumiri care variază uneori de la un ciclu de conferințe la altul.

ÎNGERII

Sfera lor este circumscrisă de orbita Lunii. Sunt numiti și Mesagerii; *Fii vieții*. Ei sunt *Spiritele clarobscurului*, ale penumbrei: ei reprezintă crepusculul pentru viața pură a spiritului, dar pentru omenire sunt zorii zilei divine.

Când începe evoluția omenirii, sunt cei din urmă născuți printre Ierarhiile existente. De aceea ei preced direct omul în drumul său spre divinitate.

Pe vechiul Saturn nu au încă decât o conștiință înăbușită, asemănătoare unui somn fără vise. Deși obscură, această conștiință există totuși; ea este insuflată Îngerilor de către Heruvimi. Acest dar al Heruvimilor deșteaptă în ei un fel de înțelegere inconștientă, de gândire cosmică, care emană din ei ca un val sonor umplând spațiul ceresc și care pătrunde cu undele sale germenii omului viitor.

Pe vechiul Soare, conștiința lor este luminată de imagini comparabile cu cele din vis, tot datorită jertfei Heruvimilor; aceștia au viziunea a tot ce se desfășoară în cadrul evoluției solare. Dar ei renunță la bucuria care le-ar fi dată de această contemplare, pentru a îndrepta spre conștiința de vis a „fiilor vieții” imaginile acestei înțelepciuni divine. Pe vechea Lună, Îngerii ating stadiul lor uman; în ei se trezeste sentimentul de sine. Conștiința nu mai este luminată prin acțiunea Heruvimilor, ca în etapele precedente. Ei transformă în gânduri, prin propria lor activitate, tot ce le vine din afară, ca și din interior. Pentru aceasta ei folosesc ca intermediar corpul fizic al omului lunar. Îndeosebi organele de simț, care începuseră să se schițeze în germenul viitoareii ființe omenești încă din timpul lui Saturn, le servesc ca oglindă pentru a-și conștientiza reprezentările. Omul nu poate încă să utilizeze aceste simțuri pentru a percepe mediul exterior. Ele servesc Îngerilor, care percep prin intermediul lor. Iar imaginile pe care oglinda simțurilor omenești le deșteaptă în ei le dau conștiința de sine. Dar chiar prin acest fapt simțurile omului se ascut la rândul lor.

Pe Pământ, Îngerii dezvoltă conștiința, care este numită în Știința spirituală Imaginație; ea rezultă din transformarea naturii astrale în Eu spiritual. Așa cum pe Lună corpul fizic al omului i-a ajutat să dobândească conștiința Eului, pe Pământ ei folosesc corpul eteric al omului pentru a-și elabora conștiința imaginativă. Această elaborare umple corpul eteric al omului de forțele de gândire ale Îngerului și dă omului substratul gândirii proprii. „Prin această activitate a Îngerului în corpul eteric, Inteligența cosmică este încorporată în regnul omenesc.” (R.Steiner) .

De altfel Ingerul găsește în mediul eteric cea mai mare densitate cu care se poate amesteca; el nu se poate încorpora decât în ceea ce este în continuă transformare. În ce privește principiile sale suferitoare, ele nu suportă nici un fel de condensare, de nici o natură. Dorițele și gândurile îngerilor sunt reglate de Ierarhii, și anume de entitățile solare. Nu se poate ca gândurile lor să nu reflecte ordinea cosmică.

Fiind purtătorul acestei înțelepciuni, Îngerul nu se poate întrupa într-un om. El stă chiar îndărătul lui. Pentru a-l vedea, ar trebui „să te întorci” în spirit, adică să te abați de la linia terestră care ne este impusă de la naștere și pe care înaintăm până la moarte, atrași de pietrele prețioase care strălucesc de-a lungul drumului și care sunt ceea ce a dobândit conștiința personală. Dar Îngerul este cel care ne-a pornit pe acest drum și care ne dă posibilitatea să legăm între ele aceste pietre prețioase. El ne dă firul pe care se înșiră acest colier, căci el reprezintă amintirea care trece dincolo de viața aceasta; noi întâlnim pietrele acestea pe calea pe care ne împinge el să pășim, căci el călăuzește destinul nostru personal dintr-o încarnare în alta. El ne ocrotește ca într-un cuib și ne învelește cu aripa amintirii, pe care o elaborează în corpul nostru eteric. Descoperindu-l în acest corp, am găsi în același timp sensul destinului nostru. Îngerul acționează cu o afinitate deosebită în eterul nostru chimic; prin aceasta el pătrunde în sânge, în combinațiile și asociațiile impresiilor senzoriale, ale gândurilor noastre; prin aceasta ne inspiră. Îngerul resimte reacțiile noastre chimice ca pe o muzică. În schimb el trăiește de preferință în elementul eteric al muzicii.

ARHANGHELII

Arhanghelii, *Spiritele focului*, se exprimă în sfera planetară atribuită de obicei lui Venus. Ei îi conduc pe Îngeri, nu-i călăuzesc ei înșiși individual pe oameni. În schimb, sunt inspiratori și călăuze ale marilor comunități, triburi sau popoare. În sufletul fiecărui popor se exprimă viața unui Arhanghel. El își trăiește propria tinerețe în tinerețea poporului pe care îl conduce. Iar când un popor îmbătrânește, el simte că se usucă resimte o desprindere care poate să meargă până la desființarea completă, care corespunde cu moartea acelui popor.

Atunci când a început evoluția pe Saturn Arhanghelii posedau deja o conștiință de vis. Ei au primit acest dar de la Serafimi, în timp ce Îngerii îl au de la Heruvimi. „Când Serafimii au contemplat viața de pe Saturn, ei au renunțat la tot ce le-ar fi fost de folos pentru sine din aceasta viziune în favoarea Spiritelor focului; ei au proiectat acele imagini în conștiința Arhanghelilor care le visau.” (R.Steiner). Această ofrandă le-a fost adusă înainte ca ei să ajungă în stadiul uman.

Arhanghelii au atins stadiul uman odată cu vechiul Soare. Așa cum partea fizică a organismului omenesc și în special viitoarele sale organe de simț au servit ca punct de sprijin pentru conștiința Îngerilor în timpul evoluției lunare, pe Soare

s-au petrecut următoarele: ființa omenească posedă deja două principii: cel care ajunge la o a doua etapă de evoluție, trecând de la Saturn la Soare, și care se va afla la originea naturii sale eterice; pe de altă parte, natura saturniană, fizică, care rămâne așa cum era. Ea formează ca o enclavă întunecată în substanța eterică luminoasă a Soarelui. Ea va servi Arhanghelilor ca punct de sprijin. În timp ce ei fac să circule curenții lor de forță prin această artă întunecoasă a viitorului om pământean, ei înșiși devin „oameni” pe Soare, și făcând aceasta introduc în această natură care a rămas saturniană o structură care la început nu este decât o rețea luminoasă fină, dar care va duce la constituirea în viitor a organelor de simț.

În etapa lunară, cucerind ceea ce dobândesc în prezent Îngerii în lumea pământească, Arhanghelii s-au înălțat până la Eul spiritual. El au aflat în corpul eteric al omului lunar oglinda activității lor, reglând în el circulația curenților solari.

Pe Pământ corpul nostru astral este cel care le dă un punct de sprijin, pentru edificarea propriului lor corp eteric în Spiritul vieții. Conștiința inspirată care rezultă de aici (conștiința imaginativă) le dă posibilitatea să conceapă în imagini stările interioare ale altor ființe și chiar să le resimtă ca pe viața lor proprie.

Ei nu coboară până la condițiile vieții fizice și nici chiar la ale celor eterice, ci numai până la natura astrală a focului și a luminii. Acolo se găsesc la limita capacității de manifestare și doar în acest foc și în această lumină Arhanghelul se poate arăta omului. Natura lor, care a primit îndeosebi darurile evoluției din faza solară, se exprimă și acum cu predilecție în fenomene spirituale care fac ca pe Pământ să apară lumina, și prin sistemul nostru nervos. (R.Steiner).

ARHEII

Se află în fruntea celei de a treia Ierarhii; sfera lor planetară este cea mai apropiată de Soare, dacă pornim de pe Pământ; este cea atribuită lui Mercur.

Arheii sunt numiți și *Spiritele timpului*, căci timpul s-a născut pentru om atunci când Arheii au căpătat conștiința acestuia; sau *Principalități, Principi, Primordiali...* pentru că ei au creat „începutul” creând conștiința timpului, sau *Spirite ale personalității*, pentru că doar odată cu ei, care au fost primii care au trecut printr-un „stadiu omenesc”, a apărut fenomenul primordial al conștiinței: într-un punct al substanței divine se produce o concentrare în care este reflectat Dumnezeu; în mediul universal se formează o enclavă. Aceasta va atrage

spre sine o parte din acest mediu și va imprima ritmul său personal unei părți din ansamblul acesta.

Nu trebuie să vedem deja în aceasta autonomia unei ființe care se închide în sine însăși și se izolează în sânul cosmosului, așa cum o va face omul pe Pământ. Iată ce trebuie să vedem: posibilitatea care o va avea substanța divină de a se divide în esențe diferite, dobândind conștiința esenței lor specifice.

Ca Spirite ale timpului, Arheii guvernează epocile. Gnosticii i-au numit în acest caz Eoni. Succesiunea de perioade mici și mari care alcătuiesc evoluția noastră terestră constituie corpul lor spiritual. Ca spirite ale personalității, ei difuzează printre oameni personalitățile marcante care apar în decursul vremurilor; sub impulsul lor în fiecare epocă se formează în omenire un focar în care se concentrează cu cea mai mare intensitate tendințele directoare ale epocii.

Pe Saturn, Arheii primesc prin jertfa Tronurilor un trup de foc. Ei aspiră focul acesta, pe de o parte îl interiorizează pentru ca să constituie centrul ființei lor, pe de alta îl exteriorizează prin alcătuiuri care se vor desprinde din ei. Acest ritm, care generează schimburi și contrapunerii, le procură o conștiință personală. Atunci ei își îndreaptă forțele spre ceea ce Rudolf Steiner (în prelegerile care urmează) numește „ouă de căldură” și care nu sunt altceva decât viitorii oameni. Ne putem imagina natura acestei forțe comparând-o cu cea care rezidă astăzi în gândirea noastră. Căci ei au realizat această acțiune magică prin puterea lor de reprezentare. Iar „ouăle de căldură” le restituie imaginea reflectată a ceea ce se petrece în ei. În acest fel Arheul găsește în germenul nostru fizic un punct de sprijin pentru conștiința „umană” pe care a dobândit-o pe Saturn, așa cum Arhanghelul îl va găsi pe Soare în germenul nostru eteric, iar Îngerul pe Lună în germenul nostru astral.

Pe Soare Arheii se înalță până la conștiința imaginativă, la Eul spiritual; pe Lună ei ajung la conștiința inspirată, la Spiritul vieții. Pe Pământ ei ating conștiința intuitivă cu acel principiu spiritual care echivalează cu ceea ce va fi pentru noi, la capătul oricărei evoluții omenesti, Omul-Spirit. Relația pe care au avut-o în prima fază a evoluției cu elementul fizic al omului, în cea de a doua cu elementul eteric, într-a treia cu elementul astral, o au acum cu Eul nostru. Desigur, nu cu Eul nostru personal, ci cu acea natură spirituală mult mai subtilă chiar decât natura eterică sau astrală în care Eul nostru se poate într-adevăr încorpora. În măsura în care forma corpului

omenesc este organizată în așa fel încât să servească ca expresie a unui Eu care gândește, ea este opera spiritelor personalității.

Să ne ridicăm din sfera planetelor interioare până la cea a Soarelui și dincolo de aceasta. Să trecem de la cea de a treia Ierarhie (ale cărei destine sunt cel mai strâns legate de cel al omului) la entitățile din cea de a doua triadă. Toate ființele pe care le vom întâlni de aici înainte și-au dobândit conștiința de sine într-o stare care nu poate fi atinsă prin concepțiile noastre de timp și de spațiu, străină de sistemul nostru cosmic. Ele se caracterizează mai puțin prin ceea ce dobândesc și mai mult prin ceea ce dau.

PUTERILE

Soarele este sfera lor.

Numite *Exousiai* în terminologia grecească, *Potentates* în cea latină, ele sunt în esență *Spirite ale Formei*.

Sunt pătrunse de o energie care tinde să facă să apară forma în lumea manifestată.

Așa cum Arheii au folosit pe Saturn substanța Tronurilor pentru a-și realiza stadiul omenesc, omul primește astăzi elementul necesar Eului său. Acest dar este înscris în primul capitol al bibliei: Și Dumnezeu a zis „Să-l facem pe om după chipul nostru”.

„Dumnezeu” reprezintă în acest caz Puterile, și îndeosebi acel grup pentru care textul ebraic nu folosește cuvântul Dumnezeu la singular, ci *Elohim*, care este un plural. Iar în următorul capitol al Bibliei, unde crearea omului păm'ntean urmează acestei prime creații cerești, este descris și acest dar. Dar de data aceasta el rezultă din o parte a substanței solare a Elohim-ilor, care s-a desprins și s-a unit cu forțele lunare: șase Elohim au rămas pe Soare; al șaptelea, Iehova, își conjugă cu ei forțele pe care le îndreaptă spre Pământ de pe Lună. În traduceri, iehova este redat prin expresia „Dumnezeul cel veșnic”. Oamenilor li s-a dat în dar forma omenească locuită de eu; aceasta este epoca în care în Atlantida au apărut propriu-zis condițiile terestre.

„Atunci Dumnezeul cel veșnic l-a zidit pe om din țărână și a suflat asupra lui suflare de viață și omul a devenit suflet viu.”⁴

⁴ Pentru a înțelege acțiunea Spiritelor formei trebuie să consultăm descrierea grandioasă schițată de Rudolf Steiner în [Creația după Biblie - misterele Genezei](#) (n.a.)

VIRTUȚILE

Cuvântul Virtuți a pierdut în zilele noastre forța pe care o avea atunci când reda esența activă a unei ființe, a unei plante.

Acest sens inițial îl regăsim în cuvintele *Virtutes** sau *Dynamis*, care desemnează treapta ierarhică superioară Puterilor. Cea mai bună traducere ar fi astăzi *Tăriile*.

* Sensul inițial al cuvântului îl regăsim în limba română veche, în cuvântul „virtute”, cu sens de forță, tărie; sensul actual al neologismului „virtute” este similar cu cel din franceza modernă, din care provine (n.red.).

Aceste spirite care sunt cele ale *miscării*, ale activității, ale forței își au sfera pe Marte. Areopagitul vorbește de o „bărbăție virilă și neclintită cu privire la toate acțiunile lor cele deiforme, (bărbăție) ce nu slăbește deloc, primind bărbătește luminările cele divine ce i se comunică”*.

* Dionisie Pseudo-Areopagitul, *Ierarhia cerească*, Editura Institutul European, Iași, 1994, p.49 (n.red.).

De fapt ei primesc de la Spiritele înțelepciunii planul coordonat în care își înscriu activitatea; ele îl pun în acțiune și îl trec mai departe Spiritelor forme, care îl vor condensa în operele pe care le creează.

S-a văzut care este relația dintre esența omului pământean și Puterile situate cu patru trepte deasupra lui în ordinea ierarhică. Or, Virtuțile se află într-o relație asemănătoare cu Îngerii pe care i-au ajutat când erau pe Lună să-și obțină conștiința, căci ele au alăturat dinamismul lor la ceea ce primiseră înainte Îngerii prin jertfa Heruvimilor. Datorită lor, conștiința în imagini a devenit vie, maleabilă, stimulatoare prin contradicțiile și prefacerile ei.

Acțiunea acestor *Dynamis* se exprimă atât în muzica sferelor cât și în caracterul mobil al astralului, atât în asocierile și disocierile din eter, în pulsațiile sevei și ale sângelui, cât și în mișcările spațiului universal.

Ele reprezintă activitatea pură; dau formă prin perceperea lor interioară, prin cufundarea în continua devenire a ființelor vii.

DOMINĂRILE

Domnii, *Kyriotetes*, sălășluiesc pe Jupiter.

Ei sunt în Univers *Spiritele înțelepciunii*, care produc și coordonează impulsurile pe care li le inspiră prima ierarhie și pe care, la rândul lor, le încredințează spiritelor *Dynamis*.

Înțelepciunea lor nu poate fi asemănată cu cea la care poate aspira o ființă omenească. Ea nu este gândire, ci un fluviu de viață al cărui preaplin se revarsă asupra întregii creații care se adapă din ea. În acest preaplin de înțelepciune s-au format ființele de pe vechiul Soare, cosmos de înțelepciune. *Kyriotetes* au fost în acea vreme pentru Arhangheli demiurgii care sunt pentru noi Exousiaii. Ei i-au ajutat să ajungă la conștiința de sine, și în același timp această relație cosmică a

dat naștere condițiilor favorabile pentru germenul eteric al omului.

Dominările au imprimat înțelepciunea lor în substanța eterului cosmic, care a păstrat structura acesteia până în zilele noastre. Și ele continuă să reverse forțele lor în eteric, să îndrepte spre pământ eterul lumilor.

Dar de la înălțimea la care se află acum Spiritele înțelepciunii, ele nu mai pot face daruri directe oamenilor. (Așa stau lucrurile începând de la nivelul Puterilor.) Activitatea lor este acum cu mult mai presus de om. Arhanghelii le sunt mijlocitori, așa cum Îngerii mijlocesc acțiunea Virtuților.

Am ajuns astfel în regiunile cele mai înalte, unde ni se vor descoperi Entitățile care se bucură de vederea directă a lui Dumnezeu. Până la ele, impulsurile divine au putut fi numai comunicate, transmise. Prima ierarhie le ia direct din izvorul vieții.

Activitatea lor creatoare este de așa natură încât viețuiește ca o realitate obiectivă chiar când aceste Entități se desprind de ea. Creația este opera lor.

„Pe acestea trebuie să le socotim curate; nu numai ca fiind libere de pete întinătoare și de necurățenii, sau ca nefiind accesibile privirilor materiale, ci ca fiind fără amestecare și mai presus de orice scoborâre și decât orice lucru sfânt inferior lor; în puritatea lor cea mai aleasă ocupă ele un loc superior față de toate puterile, sunt cele mai asemenea divinității și-și susțin neclintită mișcarea cea proprie ordinului lor și uniformă, spre dragostea lui Dumnezeu cea neschimbată; așa încât ele nu cunosc deloc scoborârea în vreo direcție spre cele fără însemnătate, ci-și păstrează fără șovăire sau schimbare statornicia cea mai nezdruccinată, ce corespunde zelului lor de a fi asemenea divinității. Trebuie să le concepem ca spirite ce contemplează... și ca fiind pline de o lumină ce este mai presus de orice cunoștință nematerială și ca fiind saturate, pe cât este îngăduit, de contemplarea acelei frumuseți de la obârșie, care creează frumosul și este obârșie a frumuseții celei mai presus de ființă și strălucind într-o lumină întreită... La fel le concepem noi perfecte... și ca fiind primele în jurul lui Dumnezeu, ele sunt inițiate în chip nemijlocit de către izvorul cel adevărat de sfințenie în planurile lucrărilor divine, fiind rânduite ierarhic în chipul cel mai sublim.”*

* Dionisie Pseudo-Areopagitul, *op. cit.*, pp.45-46.

Ele sunt „constanță și neclintire”; ele sunt *Spiritele voinței*. Reazemul lor planetar este sfera lui Saturn.

Când au început vremurile lui Saturn, Tronurile s-au oferit să fie punct de plecare, prima substanță originară de unde a pornit tot ce a urmat în evoluție, și care nu poate fi asemuită decât cu o căldură spirituală, așa cum este aceea pe care o numim căldură sufletească. Ea a oferit primul sprijin pentru ca să se ivească o conștiință nouă, cea a Arheilor; astfel s-au creat condițiile de existență cosmică care se află la obârșia corpului fizic al omului.

„Aceste Spirite ale voinței erau pe Saturn în stadiul de a-și putea transmuta propria lor substanță în căldură substanțială, pentru ca să reverse focul lor în existența planetei; apoi acest foc a devenit aer prin densificare (pe vechiul Soare); tot ei au dus la condensarea atmosferei în apă în timpul Lunii vechi, și în sfârșit, a apei în pământ în vremurile existenței terestre. Când privim acum lumea care ne înconjoară, putem să ne spunem referitor la elementul solid că în el acționează forțele Tronurilor care i-au dat posibilitatea să existe.” (Rudolf Steiner). În mineral substanța primordială a Tronurilor atinge cea de a patra etapă de involuție și este la capătul transformărilor ei. Ea a devenit osatura lumii fizice. În trupurile noastre, oasele constituie ultima expresie a darului pe care pe Saturn „minunatele neclintiri” le-au făcut evoluției. Dar deși sunt mărturia lucrării din trecut a Tronurilor, ele nu pot să ne pună în legătură cu activitatea lor de astăzi. Aceasta nu poate fi atinsă decât printr-o conștiință omenească în stare să conceapă masa voințelor cosmice în stare pură.

HERUVIMII

Heruvimii și Serafimii nu mai acționează ca izvor al unei substanțe anume, așa cum au făcut Tronurile pe Saturn, Domniile pe Soare, Tăriile pe Lună, Puterile e Pământ.

Ei s-au înălțat până în preajma Divinității, dincolo de orice sferă planetară. Prin ei Dumnezeu împarte raze în mod impersonal, universal. Ei s-au ridicat la rangul de Jertfitori cosmici.

Heruvimii pun de acord între ele mișcările planetelor, pentru a uni într-un sistem perfect armonizat impulsurile particulare. Căci ei sunt *Spirite ale armoniei*. Numele lor înseamnă mulțimea cunoștinței sau revărsare de înțelepciune.

SERAFIMII

Numele lor înseamnă lumină și căldură. Vine de la cuvântul saraph - ardere, ardoare. Ei reprezintă ardoarea în stare pură - *Spiritele dragostei universale* și asigură legăturile de la un

sistem cosmic la altul. Dintre toate Ierarhiile ei sunt cei mai îndeaproape uniți cu divina Trinitate, cei care, să zicem așa, preiau de la ea țelurile care vor prezida la crearea fiecăruia dintre sistemele cosmice.

Omul pământean nu le poate bănuși prezența decât atunci când vede țâșnind „focul dumnezeiesc” dintr-un nor încins de furtună.

Ne vom opri aici, lăsând deoparte problema celor trei Logoi și, la celălalt capăt al scării, ființele elementale despre care nu se vorbește decât incidental în acest ciclu de conferințe.

Am ajuns la capătul simfoniei Ierarhiilor. Și parcă n-am fi spus nimic. Căci nu este de ajuns să enumeri niște caractere sau să amintești niște nume. Sigur că aceste nume dau lămuriri asupra naturilor spirituale pe care le desemnează. Dar numai nomenclatura nu poate să ne deschidă calea înțelegerii Ierarhiilor. Nu ne putem apropia de ele decât printr-un anumit mod de gândire, printr-un fel de a fi dobândit în decursul studierii Științei spirituale și printr-o muncă de autotransformare.

Căci orice ființă omenească este lucrarea și odrasla Ierarhiilor. Întreaga noastră fire, din măduva oaselor până la cele mai înălțătoare gânduri care ne trec prin minte, s-a născut din darurile lor. Puterile care pătrund în noi și care trec de la una la alta prin intermediul nostru au făcut să apară toate cele care ne alcătuiesc. Răspândite de-a lungul universului pe care îl însuflețesc, ele se concentrează în ființa omenească ca într-un punct de convergență; ele se întâlnesc în om - organul lor comun de exprimare. Iar omul este chemat să facă din această întâlnire singurul focar de conștiință în care se reflectă universul spiritual. El se îndreaptă spre acest țel pe măsură ce dobândește progresiv conștiința și stăpânirea a ceea ce a fost așezat necondiționat de Dumnezeu în trupul, sufletul și spiritul sau.

Va veni o zi când omul va contopi aceste daruri de preț într-o unică creație, care va fi lucrarea sa în inima Cosmosului. Dragostea universală, cu care a început să se manifeste divinul, se va exprima în el, dar înzestrată cu o nouă trăsătură: dragostea în libertate conștientă. În ziua aceea omul va desăvârși și va da preț creației celor două ierarhii care l-au precedat în drumul său către Dumnezeu.

Paris, 20 aprilie 1945
S. Rihouët-Coroze

CONFERINȚA I

Înțelepciunea originară transmisă omenirii • Budism și creștinism • Aștrii în viziune materialistă și în viziune ocultă • Ierarhia cerească

Düsseldorf, 12 aprilie 1909, dimineața

Conferințele din acest ciclu ne vor conduce nu numai în spațiul fizic, ci și în lumile spirituale de unde își are izvorul acest spațiu. Dar conferințele de acest fel au ca țel mai ales dezvăluirea faptului că în fond întreaga cunoaștere, știința în totalitatea ei urmăresc să dezlege marea taină, cea mai mare dintre toate, taina ființei omenesti. Într-adevăr, pentru a înțelege ce este omul trebuie să ne întoarcem mult în trecut. Cei care vor să urmărească aceste conferințe trebuie deci să aibă deja unele cunoștințe spirituale de bază. Pe lângă aceasta, pentru a le putea urmări este nevoie de un avânt sufletesc deosebit, deși noi facem tot posibilul pentru ca subiectul prezentat să fie cât mai ușor de înțeles.

Prin faptul că vorbim despre ceea ce numim „Ierarhie spirituală”, sufletul nostru își înalță privirile spre entități care își desfășoară existența mai presus de cea a lumii noastre pământene. Ochii noștri materiali nu pot vedea decât făpturile celor patru regnuri naturale: mineral, vegetal, animal și uman. Dincolo de regnul uman începe lumea ființelor invizibile și pe măsură ce dobândește cunoașterea celor aflate mai presus de simțuri omul poate înainta spre acele entități care, în lumea nevăzută, constituie continuarea celor patru regnuri.

În evoluția omenirii cunoștințele și căutările care duc spre aceste domenii nu s-au ivit pentru prima dată în epoca noastră. A existat întotdeauna ceva ce s-ar putea numi înțelepciune primordială. Omul o poate aprofunda, poate ajunge să cunoască conținutul acestei înțelepciuni, căci ideile, conceptele pe care le poate dobândi cu privire la acest subiect, cele întrezărite prin imaginație, inspirație și intuiție datorită clarviziunii la care poate ajunge, pe toate acestea de fapt omul doar le re trăiește; ele au fost mai dinainte concepute, cunoscute de entitățile care se află mai presus de el. Să ni se îngăduie să folosim o comparație curentă: să ne gândim că un ceasornicar are mai întâi ideea, conceptul ceasului pe care îl va fabrica. Ceasul va fi făcut după această idee, care a trebuit să preceadă în mod necesar realizarea sa. Dar după aceea cineva ar putea să-l demonteze, să-l cerceteze și să regăsească

astfel gândirea din care a luat naștere acesta, să regândească, am putea spune, ideea ceasornicarului.

Doar în acest fel poate să reacționeze omul, la gradul său actual de dezvoltare, în fața înțelepciunii primordiale și a entităților spirituale situate mai presus de el. Aceste entități au avut la început imaginația, inspirația, intuiția, ideile și gândurile pe baza cărora este alcătuit universul care ne înconjoară astăzi. Iar omul regăsește aceste idei, aceste gânduri în universul actual; când se înalță până la o viziune clarvăzătoare, el regăsește și imaginația, inspirația și intuiția care îi permit să pătrundă în lumea entităților spirituale.

Putem deci să spunem că înțelepciunea despre care vom vorbi exista de mai înainte în universul nostru; ea constituie planul acestui univers. Până unde trebuie să ne întoarcem în timp pentru a regăsi această înțelepciune originară, rămânând totuși în limitele realității? Ne pulem gândi la o epocă istorică anume în timpul căreia predica unul sau altul dintre marii Învățători ai omenirii? Desigur avem mult de învățat adâncindu-ne în anumite epoci istorice și devenind astfel discipolii marilor Maeștri. Dar pentru a ajunge până la înțelepciunea primordială, în forma sa cea mai înaltă, mai adevărată, trebuie să ne întoarcem în timp până în epoca când nu era încă un Pământ care să poată fi văzut, nu exista un Univers material, căci lumea a apărut chiar din această înțelepciune. Și totuși această înțelepciune pe seama căreia ființele spirituale au dat formă universului nostru a ajuns mai apoi la îndemâna omului. Acesta a putut, în propria sa gândire, să vadă, să perceapă gândurile pe seama cărora Dumnezeu a zidit lumea. Apoi această înțelepciune originară, această înțelepciune a Creatorilor universului a îmbrăcat succesiv mai multe forme; ea s-a dezvăluit în sfârșit, după marea eră atlantă, celor care au călăuzit prima dintre epocile civilizației de după Atlantida, Rishilor, marii Învățători ai Indiei străvechi. Această înțelepciune originară le-a parvenit sfinților Rishi într-o formă pe care omul de astăzi nu și-o poate decât cu greu reprezenta. Capacitatea de gândire, de simțire a omului s-a modificat profund față de cea din timpurile când marii Maeștri hinduși instruiau omenirea. Iar dacă în zilele noastre nu am face altceva decât să repetăm ceea ce spuneau Rishii, cei mai mulți dintre oameni nu ar vedea în aceasta decât vorbe în vânt. Deoarece este nevoie de altfel de receptivitate decât cea a omului de astăzi pentru a înțelege cu adevărat cunoștințele care au fost comunicate atunci omenirii de după Atlantida. În cărțile care s-au mai păstrat, chiar în cele mai bune, cele mai

frumoase, nu găsim decât un palid ecou al înțelepciunii originare. Sub unele aspecte nu este decât o cunoaștere voalată, împuținată. Și oricât de mărețe, de sublime sunt Vedele, oricât de frumoase imnurile lui Zoroastru, oricât de mare strălucirea anticei înțelepciuni egiptene, toate acestea - pe care nu le putem îndeajuns admira - nu ne mai aduc totuși decât o oglindire ștearsă a marilor învățăminte ale lui Zoroastru* și Hermes și chiar a minunatelor cunoștințe răspândite odinioară de sfinții Rishi.

* Numele dat de greci magului persan Zarathustra (n.red.).

Această înțelepciune sublimă a fost totuși păstrată pentru oameni; ea a fost întotdeauna cunoscută în anumite cercuri, desigur foarte restrânse, care au fost păzitoarele a ceea ce numim Mistere sacre. Înțelepciunea primordială s-a păstrat până în zilele noastre prin aceste centre ale Misterelor din India, Persia, Egipt, Caldeea, în Misterele creștine. Până foarte de curând o puteai găsi, în formă vie, nu în cărți, ci numai în interiorul acestor cercuri închise. Seria aceasta de conferințe va explica motivele pentru care în epoca noastră ceea ce a rămas viu și s-a păstrat astfel în aceste cercuri restrânse trebuie să se răspândească pe scară largă în rândul oamenilor. Căci această înțelepciune a sfinților Rishi n-a secat niciodată; la începutul vremurilor noastre s-ar putea spune că s-a adăpat din izvorul care redă tinerețea. După ce i-a inspirat pe Rishi, pe Zoroastru și pe discipolii săi, pe magii caldeeni și egipteni, după ce a pătruns până în adâncuri în învățătura lui Moise, ea a țâșnit iarăși, ca un impuls cu totul nou, prin venirea lui Christos pe Pământ. Dar atunci ea a devenit atât de profundă, de interiorizată, încât nu s-a putut infiltra în omenire decât în etape. De când a început să se răspândească în lume revelația creștină, se vede cum înțelepciunea originară pătrunde în viața exterioară a omenirii treptat, progresiv, într-o formă încă elementară. Mesajele există; le găsim în Evanghelii și în alte scrieri creștine; ele conțin înțelepciunea sfinților Rishi, dar într-o formă înnoită și întinerită, ca și cum ar ieși din izvorul de apă vie.

Dar cum ar fi putut fi înțelese aceste mesaje chiar de la începuturile unei ere pe care creștinismul nu o purificase încă? Până acum nu a fost înțeleasă decât o mică parte din Evanghelii. Drumul spre o înțelegere mai deplină a lor se realizează doar pas cu pas; iar în unele privințe înțelesul lor devine chiar mai obscur. În zilele noastre Evangheliile sunt poate cărțile cele mai pecetluite. Vor putea fi din nou înțelese în viitor numai de acela care va sorbi noi puteri din

înțelepciunea originară. Comorile revelației creștine, care nu sunt decât cele ale înțelepciunii orientale, dar născute din nou, înzestrate cu o forță nouă, s-au păstrat și ele în cercuri închise, care au fost urmate apoi de diferite asociații mistice, cum ar fi confreria Sfântului Graal și, în sfârșit, cea a rosicrucienilor. Aveau acces la aceste comori de adevăruri doar cei care se pregătiseră să le primească prin grele încercări. Și așa, multe veacuri de la începutul erei creștine toată această înțelepciune a Orientului și Occidentului a rămas aproape inaccesibilă celei mai mai părți a omenirii. Doar din când în când câte puțin din această înțelepciune se infiltra în lumea din afară; cea mai mare parte rămânea secretul noilor Mistere.

Dar a venit o vreme când a fost posibil să se vorbească de această înțelepciune primordială într-un limbaj care putea fi înțeles, care era accesibil unui număr mai mare de oameni. Cam de pe la ultima treime a secolului al XIX-lea s-a putut face aluzie într-o formă mai mult sau mai puțin voalată la aceste lucruri. Datorită unor evenimente care au avut loc în lumile spirituale, păzitorii misterelor au avut posibilitatea, ca să zicem așa, să lase să se strecoare înafară câte ceva din înțelepciunea originară.

Cunoașteți cu toții istoria mișcării teosofice. Știți că într-un fel gheața a fost ruptă la început prin revelarea unor adevăruri, într-un fel pe care nu este nevoie să-l descriu aici, prin ceea ce este cunoscut sub numele de versetele lui Dzyan. Aceste versete ale „Doctrinei secrete” cuprind de fapt o cunoaștere dintre cele mai profunde, o mare parte din ceea ce a trecut din învățătura sfinților Rishi în doctrinele orientale și apoi în Occident, după ce au fost întinerate prin creștinism. Nu este vorba numai de ce s-a păstrat în Orient din străvechea înțelepciune, ci și de ceea ce, venind din școlile secrete ale Occidentului, a strălucit în primele veacuri ale erei noastre, străbătând Evul Mediu. În mare parte conținutul acestor versete nu va putea fi înțeles în toată profunzimea sa decât puțin câte puțin. Trebuie într-adevăr să ne dăm seama că acum nu există nici o posibilitate să descoperim prin capacitățile noastre obișnuite, exoterice, temelia acestei lumi de cunoștințe.

Spărgându-se astfel gheața, a venit vremea când putem vorbi de sursele ocultismului occidental, care de altfel nu este altceva decât ocultismul oriental, așa cum s-a perpetuat acesta, ținând seama de schimbările intervenite în viața spirituală și fizică. Se poate vorbi acum de sursele ocultismului

viu, așa cum s-a păstrat, cu fidelitate, în Misterele rosicrucienilor. Nu există înțelepciune orientală care să nu fi pătruns în ocultismul occidental; în învățătura rosicrucienilor se regăsește tot ce au știut și au transmis marii înțelepți ai Orientului. Nimic, absolut nimic din ceea ce se poate ști din înțelepciunea orientală nu lipsește din cea occidentală. Singura deosebire este că înțelepciunea Occidentului trebuie să adune la un loc întreaga doctrină, toate căutările Orientului și, nelăsând să se piardă nimic, trebuie să arunce asupra lor lumina aprinsă în lume de impulsul lui Christos. Să nu creadă nimeni, când este vorba despre ocultismul occidental, care în anumite privințe provine de la acei Rishi ascunși ai Occidentului – pe care desigur ochii nu pot să-i vadă –, să nu zică nimeni că acestui ocultism îi lipsește vreo iotă din ocultismul oriental. Nu-i lipsește absolut nimic. Numai că trebuie ca toate acestea să renască prin impulsul dat de Christos. Toate marile cunoștințe privind lumile mai presus de cele omenesti și existența necuprinsă de simțuri, așa cum au ieșit pentru prima oară din gura sfinților Rishi, trebuie să se regăsească astăzi în ceea ce se poate spune despre Ierarhii și despre proiectarea lor în plan fizic.

Așa cum geometria lui Euclid nu s-a schimbat, cu toate că astăzi este predată și învățată prin alte metode, înțelepciunea sfinților Rishi nu s-a modificat prin faptul că noi o predăm și o învățăm cu ajutorul facultăților pe care le-a deșteptat în noi impulsul lui Christos. Am putea deci să considerăm ca înțelepciune orientală o mare parte din ceea ce avem de spus despre lumile spirituale. Dar trebuie să evităm orice neînțelegere în această privință, și aceste neînțelegeri pot să apară foarte ușor.

De exemplu, cei care nu vor să se străduiască să înțeleagă ne pot spune: „Ieri mai vorbeați încă de adevărurile mari, sublime, ale învățăturii lui Buddha. Spuneți că el a revelat marile adevăruri privitoare la viață, la suferință, arătând că nașterea înseamnă suferință, despărțirea de cei dragi este suferință, faptul că nu primești ceea ce dorești este suferință etc., și adăugați: priviți-i pe cei care, începând din era creștină, au primit cu adevărat impulsul lui Christos. Prin actul înțelegerii, conștientizării acestui impuls, adevărurile predicate de Buddha și-au pierdut din semnificație, căci într-un fel s-a găsit o cale de alinare a acestor suferințe. Buddha spune că nașterea duce la suferință, dar cel care îl înțelege pe Christos răspunde că noi împărtășim cu Christos viața în care intrăm prin naștere și că, prin aceasta, suferința se șterge. Tot

așa, prin puterea mântuitoare a lui Christos nici boala nici moartea nu mai înseamnă suferință. Și totuși în Evangheliile regăsim aceleași expresii ca și în textele budiste. Și acolo se spune că boala înseamnă suferință, că viața este suferință și așa mai departe. Dacă toate aceste scrieri religioase cuprind aceleași lucruri, înseamnă că nu s-a înregistrat nici un progres de la o religie la alta, toate religiile au aceeași valoare. Dar s-a vorbit de un progres, ne-ați explicat că datorită creștinismului vechile învățături ale budismului nu mai sunt adevărate".

Cel care vorbește așa se înșală amarnic. Este adevărat că s-au spus acestea, în afară de ultima frază, dar este important să înțelegem cu mare precizie cele ce se referă la un dotmeniu atât de subtil. Gândirea fanatică nu va reuși niciodată; pentru a înțelege în mod exact trebuie să fii obiectiv.

Cel care se inspiră din izvoarele înțelepciunii rosicruciene nu va spune niciodată că aceasta este în contradicție cu ceea ce cuprind scrierile budiste sau că este ceva fals în acestea. Toți cei care pornesc de la aceste izvoare împărtășesc convingerile lui Buddha și ale înțelepciunii orientale. Ceea ce i-a fost revelat lui Buddha prin iluminare asupra suferințelor vieții este absolut adevărat, până în cele mai mici amănunte. Nu se pune problema să se dea la o parte nimic din acestea. Totul rămâne adevărat. Și tocmai pentru că este adevărat că nașterea înseamnă suferință, că boala este suferință etc., așa cum a spus Buddha, impulsul lui Christos este pentru noi un remediu mareț și puternic. El ne alină suferința, căci este adevărat că aceasta există, cât timp un impuls puternic nu a eliberat lumea. De ce a intervenit Christos? Pentru că Buddha a spus adevărul.

Omenirea trebuia să coboare din înălțimile spirituale unde domnea în puritate înțelepciunea originară. Ea trebuia să se îndrepte spre independență în sânul existenței fizice și chiar prin acest fapt viața a devenit suferință și a apărut boala; de asemenea, a fost nevoie să fie încorporat în evoluție și marele remediu opus acestor rele inevitabile. Deci nu negăm realitatea când spunem așa: ceea ce s-a spus despre această realitate este adevărat, dar pe de altă parte ni s-a dat posibilitatea să facem așa încât lucrurile să se desfășoare în mod sănătos. În înălțimile existențiale unde trebuie să căutăm aceste fapte, în sferele Ierarhiilor spirituale, nu se spune că budismul se opune creștinismului sau creștinismul budismului. Acolo Christos îi întinde mâna lui Buddha și Buddha lui Christos. Dar cine nu vrea să recunoască dezvoltarea, progresul făcut de omenire, nu cunoaște în esență sa cel mai

mare dintre faptele spirituale care au intervenit în evoluția Pământului; venirea lui Christos.

Deci nu trebuie respins nimic din înțelepciunea orientală care atât de multă vreme a transmis oamenilor înțelepciunea sfinților Rishi, înțelepciunea primordială. Dar, în decursul tuturor acestor perioade, înțelegerea acestei învățături a devenit din ce în ce mai grea pentru mulțimea celor care nu mai erau în stare să se ridice până la sursa sfintelor mistere. În vremurile de dinainte de scufundarea Atlantidei, înainte de Potop, cei mai mulți dintre oameni erau înzestrați cu o clarviziune cețoasă; când își cufundau privirile în spațiul ceresc vedeau cu totul altceva decât în vremurile de după Atlantida când, cei mai mulți dintre ei, pierzând vechea clarviziune, nu mai vedeau decât cu ochii fizici întinderea fizică a cerului. Înainte de catastrofa Atlantidei, ar fi fost absurd să vorbești despre corpurile cerești așa cum se face astăzi. Ochiul clarvăzător percepea în spațiu lumile spirituale. N-ar fi avut nici un sens, în acea epocă, să vorbești despre Mercur, Neptun sau Saturn așa cum ne sunt prezentați acum de astronomi. Aceștia nu pot decât să înregistreze ceea ce văd ochii fizici în întinderile cerului.

Lucrurile se petreceau altfel în vremurile Atlantidei, când omenirea era încă înzestrată cu clarviziune; ridicând ochii, oamenii nu vedeau aștrii luminoși, limitați fizic în spațiu. Ceea ce se vede astăzi prin telescop nu mai este decât aspectul exterior al elementului spiritual care era contemplat odinioară; acolo unde se află, de exemplu, Jupiter, acum vedem un glob fizic înconjurat de sateliții săi. Ce vedea odinioară atlantul clarvăzător? Ceea ce percepe ochiul nostru fizic era văzut tot atât de neclar cum vedem noi acum luminile prin ceața deasă a toamnei. Vedem în acest caz o licărire înconjurată de un fel de halou colorat. Tot așa, ochiul atlantului nu ar fi văzut pe Jupiter ca astru fizic, ci ar fi perceput ceea ce și astăzi este legat de Jupiter, cu toate că oamenii nu mai pot vedea aceasta: aura lui Jupiter, adică o grupare de entități spirituale. Acest astru nu este decât expresia, manifestarea entităților respective. Privirea spirituală a atlantului rătăcea în spațiul universal, unde nu vedea decât ceea ce se află mai presus de simțuri. Înainte de scufundarea Atlantidei, n-ar fi avut nici un sens să vorbești de aștrii fizici, ochiul fizic nu se deschisese încă ca acum. În spațiu ceea ce se putea vedea erau Ierarhiile spirituale.

Iată cum s-a făcut evoluția: să presupunem că am intra într-o ceață deasă; nu vedem clar luminile, totul este învăluit într-un

halou estompat. Apoi negura se destramă și diferitele lumini pot fi văzute, una câte una; haloul dispăre. Ne servim de acest element fizic pentru comparație, dar într-adevăr așa percepea odinioară privirea clarvăzătoare aura lui Jupiter, aura entităților spirituale care într-un anumit stadiu de evoluție aparțineau lui Jupiter. Apoi omenirea a obținut vederea fizică. Aura continua să existe, dar oamenii nu mai puteau să o vadă, în timp ce corpul astrului devenea din ce în ce mai clar pentru ei; elementul spiritual care ținea de acel corp a dispărut, în timp ce corpul în sine a devenit vizibil. Cât despre cunoașterea elementului spiritual care înconjoară astrii, cunoștințele privitoare la entitățile care trăiesc acolo, acestea s-au păstrat în Misterele sacre. Despre acestea vorbesc toți sfinții Rishi. Într-o vreme când oamenii nu mai aveau decât percepții fizice, Rishii mai vorbeau încă despre atmosfera spirituală, despre locuitorii corpurilor cerești răspândiți în spațiu.

Vedeți deci cum stăteau pe atunci lucrurile: în centrele de inițiere se vorbea despre entitățile spirituale care se află împrejurul astrilor. Dar în afara acestora, ochiul fizic dezvoltându-se tot mai mult, nu se mai vorbea decât despre astrii fizici. Când Rishi pronunțau cuvântul „Mercur” (de altfel ei nu-l numeau așa, dar spunem așa pentru a înțelege mai ușor lucrurile), înțelegeau prin aceasta globul fizic? Sigur că nu; chiar vechii greci, când se refereau la Mercur, nu înțelegeau prin aceasta planeta materială, ci într-adevăr ansamblul de ființe spirituale legate de ea. Discipolii Magiștrilor în templele cunoașterii evocau lumi spirituale, entități spirituale, atunci când pronunțau numele Mercur, Venus, Soare, Jupiter, Saturn. Era o întreagă serie de entități spirituale. În vremea noastră numele acestor globuri nu mai evocă decât elementul cel mai grosier. Esențialul lipsește. Spunând cuvântul „Lună” înțeleptul de altădată făcea să se ivească imaginea unei vaste sfere spirituale și când arăta punctul ceresc unde se află Luna vedea în aceasta treapta cea mai de jos a Ierarhiei spirituale. Dar cel care se îndepărtase de această concepție, ca urmare a dezvoltării percepțiilor senzoriale care erau tot mai ample, nu mai avea în vedere decât astrul fizic și pe acesta îl numea Lună. În felul acesta un singur termen denumea două lucruri care desigur sunt legate între ele, dar care evocă pentru om reprezentări complet diferite. Același lucru se întâmpla atunci când înțelepții din centrele de inițiere își ridicau ochii spre Mercur, Soare sau Marte. Curentul de orientare spirituală înțelegea prin aceste denumiri cu totul altceva decât curentul de orientare materialistă.

Aceste două curente s-au separat din ce în ce mai mult. În cadrul Misterelor, numele care pentru noi acum sunt corpuri cerești continuau să desemneze lumi spirituale, trepte succesive ale lumilor spirituale. În exterior, aceleași denumiri nu mai desemnau decât globuri materiale. Același lucru se petrece cu această mitologie – și folosesc cu bună știință acest cuvânt – această mitologie care este astronomia actuală. Ea nu mai vede decât sfere alcătuite din materie fizică. Așa cum știința spirituală recunoaște întreaga valoare a altor mitologii, vă dati seama că ea știe să aprecieze și pe cea pe care o numim astăzi astronomie. Dar pentru cel care cunoaște realitatea, această mitologie modernă nu este altceva decât o fază oarecare a mitologiei în general. O linie dreaptă unește direct ceea ce spuneau vechii locuitori ai Europei în legendele lor asupra zeilor, astrilor, universului cu ceea ce povesteau grecii și romanii în mitologia lor și chiar cu mitologia mai mult sau mai puțin obscură a Evului Mediu și cu această mitologie modernă, foarte demnă de admirație, care a fost întemeiată de Copernic, Kepler și Galilei. Va veni o vreme când se va vorbi despre această mitologie modernă cam în felul următor: „Au existat odinioară oameni care au considerat justificat să situeze un soare material în centrul unei elipse și să facă să se învârtă în jurul lui planete care se mișcă în diferite feluri. Și-au făurit astfel un sistem cosmic, așa cum s-a făcut și în alte vremuri. Dar astăzi – așa va spune într-o epocă viitoare – toate acestea sunt considerate basme și legende”. Da, cu toate că epoca modernă disprețuiește atât de mult vechile mitologii și nu crede decât în a sa, va veni vremea când astronomia noastră va fi pusă pe același plan cu celelalte, când, oricât ni s-ar părea de imposibil acest lucru se va vorbi despre „mitologia copernicană”. Iată ce ne poate face să înțelegem mai bine cum aceleași cuvinte au ajuns să desemneze noțiuni diferite.

Cu toate acestea, înțelepciunea primordială s-a transmis mereu, fără întrerupere. Dar ea a fost din ce în ce mai puțin înțeleasă exoteric, pentru că a fost interpretată, explicată într-un mod din ce în ce mai materialist, pe măsură ce viziunea spiritului se stingea. Pentru ca omenirea să nu piardă contactul cu această înțelepciune antică atunci când s-a produs înnoirea de la începuturile erei creștine a devenit necesar să i se reamintească că acolo unde ochiul omenesc fizic nu vede altceva decât materie în spațiu acest spațiu este totuși impregnat de spirit. Și așa s-a făcut că discipolul cel mai apropiat al apostolului Pavel, Dionisie Areopagitul*, predica la Atena, în termenii cei mai afirmativi, că în spațiu nu se află

numai materie, că acolo se află entități spirituale care au precedat omul în evoluție și că sufletul află aceasta când, prin simțirea sa, se înalță în spațiul universal. Termenii pe care îi folosea erau diferiți de cei pe care îi utiliza străvechea înțelepciune căci dacă el ar fi reluat aceleași expresii lumea nu ar fi văzut în ele decât sensul lor material. Rishii vorbeau de Ierarhii spirituale în același sens ca mai târziu grecii și romanii când enumerau ca șiruri de lumi Luna, Mercur, Marte, Jupiter, Saturn. Dionisie Areopagitul avea în vedere exact aceleași sfere ca și Rishii, dar el insista cu tărie pe faptul că este vorba de lumi spirituale și recurgea la denumiri de care era sigur că vor fi luate într-un sens spiritual. El vorbea de Îngeri, Arhangheli, Arhei, Puteri, Virtuți, Domnii, Tronuri, Heruvimi și Serafimi.

* Vezi [nota din Introducere](#) (n.red.).

Apoi oamenii au uitat din nou de tot ceea ce știa omenirea odinioară. Dacă s-ar fi înțeles raportul care există între ceea ce au văzut Rishii și ceea ce vedea Dionisie Areopagitul, s-ar fi știut când se vorbea de Lună pe de o parte și de lumea Îngerilor pe de altă parte, că este vorba despre același lucru. S-ar fi știut când se vorbea de Mercur pe de o parte și de Arhangheli pe de altă parte, că reprezintă același lucru. Auzind că se vorbește despre Arhei, s-ar fi știut că este vorba despre Venus. S-ar fi înțeles că cuvântul „Soare” corespunde lumii Puterilor și că, raportându-ne la școala lui Dionisie Areopagitul Marte corespunde Virtuților și Jupiter Domniilor, pe când Saturn corespunde Tronurilor.

Dar toate acestea nu se mai știau, nu era cu putință să se mai știe. Deci s-a dezvoltat pe de o parte o știință a materiei care a devenit din ce în ce mai materialistă și care, pentru a desemna ceea ce este material, a păstrat vechile nume, care altădată aveau o încărcătură spirituală. Pe de altă parte exista o viață spirituală pentru care ființau Spiritul, Arhanghelii, Îngerii etc., dar care a pierdut din vedere legătura dintre aceste entități spirituale și manifestările lor fizice.

Vedem deci ca străvechea înțelepciune originara a pătruns în școala întemeiată de Sfântul Pavel cu ajutorul lui Dionisie Areopagitul; acum este nevoie să fie impregnat cu această spiritualitate noul care se creează. Misiunea științei spirituale moderne sau a antroposofiei este tocmai de a reface legătura între fizic și spiritual, între univers, pământ și Ierarhii. Totuși pentru cei care nu știu de unde provin cu adevărat reprezentările pe care le avem asupra lumii exterioare

sensibile, este imposibil să recunoască cealaltă latură, fața spirituală a cunoașterii.

Aceasta ne frapază îndeosebi când abordăm scrierile inspirate de înțelepciunea străveche; cu toate că ele nu mai cuprind decât un palid ecou al ei, doar această înțelepciune ne dă posibilitatea să le înțelegem cu adevărat. Să luăm de exemplu un pasaj din acea cântare divină care este Bhagavad Gita, în care ni se clarifică în mod profund relația vieții omenesti cu Ierarhiile: „Îți voi explica, omule care cauți adevărul (traducerea citată de Steiner - n.red.), prin ce stări trec aleșii atunci când părăsesc pământul și trec prin porțile morții, fie că va trebui să renască, fie că nu. Îți voi spune: iată focul și fumul, ziua și noaptea, timpul lunii noi; vezi mijlocul anului când soarele ajunge în punctul său culminant. Cei care mor sub semnul focului, al zilei, în timpul când luna este în creștere intră prin porțile morții în Brahma. Dar cei care mor sub semnul fumului, al nopții, în timpul când luna este în scădere, în timpul anului când soarele coboară cel mai mult pe boltă, aceia, părăsind lumea prin poarta morții, intră doar în sfera Lunii și vor reveni pe pământ”*. (Bhagavad Gita, cap.8, versetele 23-24).

* „23. Acum îți voi spune în ce timp mor yoginii care nu se mai întorc și aceia care se întorc.

24. Focul, lumina, ziua, luna în creștere, cele șase luni în care (soarele) străbate partea de nord a cerului; cei care-l cunosc pe Brahma, dacă mor atunci, merg la Brahma.

25. Fumul, noaptea, luna în descreștere, cele șase luni în care (soarele) străbate, partea de sud a cerului: yoginul (care moare în aceste epoci), după ce ajunge la lumina lunii, se reîntoarce (din nou).

26. Acestea sunt cele două drumuri veșnice ale lumii: unul luminos, celălalt întunecat: pe unul (din ele) (omul) merge spre liberarea de renaștere; pe celălalt se reîntoarce din nou.” (Traducere de Th.Simenschy, 1944, Editura Casa Școalelor) (n.red.).

În acest pasaj ni se spune că evoluția unei ființe, reîncarnarea sa, variază în funcție de timpul când s-a produs moartea: sub semnul luminii, al zilei, al lunii în creștere, în timpul solstițiului de vară sau, dimpotrivă, sub semnul fumului, al nopții, al lunii descreșcătoare, al solstițiului de iarnă. Acesta este sensul material al acestui text. Se spune că cei dintâi nu mai sunt nevoiți să revină pe pământ, pe când cei din a doua categorie sunt supuși acestei reveniri. Acest pasaj provoacă mari dificultăți celor care caută să-l explice din punct de vedere exoteric. El nu poate fi înțeles decât în lumina cunoașterii spirituale datorită căreia a fost scris, acea lumină care a strălucit în școlile oculte din toate timpurile și care, reîntinerită prin creștinism, ne face să descoperim legătura care unește noțiunile: Luna și Îngerii; Mercur și Arhanghelii; Venus și Arheii etc. Vom găsi cheia unor pasaje ca cel citat

acum ca exemplu, dacă le lămurim cu ajutorul acestei lumini spirituale. Această explicație, inaccesibilă gândirii exoterice, va fi punctul de plecare al conferințelor noastre; după ce vom găsi această cheie, ne vom ridica la studiul Ierarhiilor spirituale.

CONFERINȚA a II-a

Focul, căldura și lumina • Spiritele elementale și legătura lor cu omul

Düsseldorf, 12 aprilie 1909, seara

Doctrina predicată de sfinții Rishi în prima epocă de civilizație de după Atlantida era o doctrină care se înălța până la sursele spirituale ale existenței. Această învățătură avea o importantă deosebită deoarece ea pătrundea la începutul erei noastre atât de adânc în procesele ce au loc în natură încât putea să regăsească în ele acțiunea spiritului. În fond, noi suntem în permanență înconjurați de entități și de fenomene spirituale. Tot ce se petrece în plan material nu este decât expresia unor fapte spirituale; toate lucrurile care ni se înfățișează în formă materială nu sunt decât manifestările exterioare ale unor ființe spirituale. Și atunci când această învățătură sacră vorbea despre fenomenele din jurul nostru, pe care le percepem în apropierea noastră, insista întotdeauna asupra aceluia care din punctul de vedere al cunoașterii spirituale de atunci era cel mai important dintre toate: *focul*. În centrul oricărei explicații privind ceea ce se petrece pe pământ, se puneă ceea ce cercetarea spirituală putea să spună despre foc. Dar dacă dorim să înțelegem această veche doctrină a focului, care a avut un rol atât de mare în vremurile vechi pentru tot ce însemna cunoaștere și chiar pentru viață, trebuie să ne facem o idee despre felul cum erau considerate fenomenele și lucrurile din natură în lumina acestei doctrine, desigur foarte vechi, cu toate că este încă acceptată de știința spirituală de astăzi.

Toate câte alcătuiesc mediul fizic în care trăiește omul erau reduse atunci la ceea ce se cheamă cele patru elemente. Aceste patru elemente nu mai sunt recunoscute, desigur, de știința materialistă modernă. Știți că ele erau numite: pământ, apă, aer, foc. Prin „pământ” nu se înțelegea, acolo unde înflorea cunoașterea spirituală ceea ce înțelegem acum prin acest cuvânt. Era vorba despre o stare a materiei, starea solidă. Tot ce vedem că este solid, fie că este vorba de

pământul arabil, de un cristal, de plumb sau de aur, se numea „pământ”. Tot ceea ce era lichid, nu numai apa, dar orice se putea lichefia, de exemplu o bucată de fier topit efectul căldurii, orice metal în stare de fuziune era „apă”. Tot ce numim acum „gaz” era considerat „aer”, indiferent de natura substanței respective: hidrogen, oxigen sau altceva. În sfârșit, al patrulea element era „focul”.

Știința actuală nu consideră focul ca fiind ceva comparabil cu pământul, aerul sau apa: pentru fizica modernă el nu este decat o stare de vibrație. Dar pentru știința spirituală, în căldură, în foc, exista substanțialitate, deși aceasta este mult mai subtilă decât cea a aerul. Așa cum pământul – deci solidul – se poate transforma în lichid, ceea ce este gazos se transformă treptat, din punctul de vedere al științei spirituale, într-o stare calorică, în foc, și focul este un element atât de subtil încât le impregnează pe toate celelalte. Focul impregnează aerul și-l încălzește; la fel se întâmpla cu apa și cu pământul. În timp ce celelalte trei elemente sunt izolate, ca să zicem așa, elementul foc impregnează totul.

Cei vechi ziceau – lucru confirmat de știința spirituală – că mai există încă o diferență importantă între pământ, apă, aer și ceea ce numim foc sau căldura. Cum putem percepe ceea ce este solid? Desigur, atingându-l, simțind că opune rezistență. La fel și lichidul; el cedează mai ușor, rezistența sa este mai mică, totuși îl percepem ca e ceva aflat în afara noastră. Situația este aceeași chiar și pentru aer; nu-l percepem decât din exterior. În ceea ce privește căldura, situația este complet alta. Atunci când este vorba de căldură trebuie să punem în evidență un lucru care nu are nici o importanță pentru concepțiile actuale, dar care contează dacă vrem cu adevărat să pătrundem în tainele existenței: faptul că noi percepem căldura și fără să avem un contact exterior cu ea. Putem desigur să o percepem ca pe ceva exterior, ca pe celelalte elemente, atingând un corp care are o anumită temperatură. Dar pe de altă parte noi o simțim și în propriul nostru organism. Încă din Antichitate cunoașterea pusese în evidență acest fapt: „Percepi pământul, apa, aerul numai în lumea exterioară, ziceau hindușii. Căldura este singurul element care poate să fie perceput în interior”.

Căldura are deci două aspecte, cel exterior, care se dezvăluie când o percepem din afară, și cel interior, atunci când simțim starea noastră internă de căldură. Omul își dă seama foarte bine în ce stare de căldură se găsește, dacă îi este cald sau frig. În schimb, nu este deloc conștient de substanțele care se

află în el în stare solidă, lichidă sau gazoasă. El nu începe să fie conștient de sine însuși decât în elementul căldură. Acest aspect în același timp interior și exterior al căldurii explică faptul că în toate perioadele știința spirituală i-a învățat pe oameni, așa cum o face și astăzi, că există căldură sau foc acolo unde materia începe să devină psihică. Putem deci să vorbim, în sensul propriu al cuvântului, de un foc exterior, pe care îl percepem la fel ca pe celelalte elemente, și de un foc interior, psihic, care se află în noi.

Pentru cunoașterea spirituală, focul a constituit întotdeauna un fel de punte între ceea ce este exterior, material, și ceea ce ține de psihic și nu poate fi perceput decât lăuntric. Dacă focul a ocupat un loc central în orice studiu asupra naturii, aceasta se datorează faptului că el constituie într-un fel poarta prin care trecem din afară înăuntru. Este într-adevăr ca o poartă în fața căreia poți să te așezi; o privești din afară, o deschizi și poți apoi să o privești din interior. Așa este focul printre elementele naturii. Pipăind un obiect exterior, recunoști focul care vine din afară ca și celelalte elemente; cât despre căldură, o simți ca pe ceva care îți este propriu. Ai intrat pe poartă; ai pătruns în domeniul sufletului. Așa se exprima cunoașterea focului. Se considera că este punctul de întâlnire între materie și elementul psihic.

Ceea ce vom recapitula acum în sufletele noastre este de fapt o lecție elementară a primei înțelepciuni omenеști. Iată cu aproximație cam ce spuneau vechii Magiștri: Privind un lucru care arde, pe care focul îl mistuie încetul cu încetul, vei vedea două lucruri: unul care în acele vremuri era numit „fum”, și pe care putem și noi să-l numim așa, și un altul, pe care îl numeau „lumină”. Într-adevăr acestea sunt fenomenele care apar atunci când focul distruge un obiect: pe de o parte fum, pe de alta lumină. Magistrul explica atunci că focul se află la mijloc, între lumină și fum, că din flacără se naște într-un fel pe de o parte lumina, pe de alta fumul.

În privința luminii care se naște din foc, ne putem face o imagine clară dintr-un fapt foarte simplu, dar de mare însemnătate. Dacă vom întreba foarte mulți oameni „Vedeți lumina?” probabil că vor răspunde „Bineînțeles că o văd”. Totuși acest răspuns este greșit, căci de fapt nici un ochi fizic nu vede lumina; afirmația că vedem lumina este falsă. Vedem, datorită luminii, corpurile solide, lichide și gazoase, dar nu vedem însăși lumina. Închipuiți-vă că întregul spațiu universal ar fi plin de lumină și că sursa acestei lumini ar fi în spatele vostru, în afara câmpului vostru vizual. Ați privi acest spațiu

saturat de lumină, dar ați vedea lumina însăși? N-ati vedea nimic. Nu vedeti nimic dacă un obiect oarecare nu este plasat în acest spațiu luminat. În realitate lumina fizică nu poate fi percepută de ochiul fizic. Acesta este un fapt care se dezvăluie cu claritate observației spirituale. Pentru aceasta, lumina face ca toate lucrurile să fie vizibile, dar ea însăși este invizibilă. Este un fapt foarte important: lumina nu este perceptibilă pentru simțurile noastre. Se observă din exterior solidul, lichidul, gazul și chiar acest ultim element care este căldura; dar pe aceasta din urmă începem deja să o percepem și din interior. Cât despre lumină, ea nu mai poate fi percepută din exterior. Dacă credeți că privind soarele vedeți lumina, vă înșelați: vedem un corp în flăcări, o substanță arzând, din care radiază lumina. Dacă ați putea verifica, ați vedea că ceea ce percepem este solid, lichid sau gazos. Nu vedem lumina, ci ceea ce arde.

Când ne ridicăm de la pământ la apă, apoi la aer, la foc și în sfârșit la lumină, trecem - din punctul de vedere al științei spirituale - de la ceea ce este perceptibil, vizibil din exterior, la ceea ce este nevăzut, spiritual, eteric. Deci se poate spune că focul este la limita dintre natura perceptibilă, exterioară, materială și ceea ce este eteric, spiritual, ceea ce nu mai este perceptibil din exterior. Ce se întâmplă deci când un corp este consumat de flăcări? Când arde ceva, vedem că pe de o parte apare lumina; acest prim fenomen deja nu mai este pur material, nici perceptibil din exterior; cu toate că acționează până în lumea spirituală, este produs de căldură atunci când ea este destul de puternică ca să devină o sursă de lumina. E dă atunci ceva inzibilului, ceva ce nu mai este perceptibil din exterior, dar care trebuie răscumpărat din fum. Din ceea ce era mai înainte era transparent, impregnat de lumină, ia naștere ceva opac, fumul. Vedem deci că de fapt căldura sau focul se diferențiază, se divid. Pe de o parte apare lumina, și chiar prin aceasta se deschide o cale spre lumea aflată deasupra simțurilor. Dar deoarece lumina este trimisă în acea lume, este necesar ca altceva să coboare în lumea materială, în lumea care nu este transparentă, ci este vizibilă. În univers nimic nu se întâmplă fără un efect contrar. Toate câte există au două laturi: atunci când datorită căldurii se ivește lumina, în altă parte se produce o întunecare, apare materie opacă. Aceasta este o învățătură fundamentală a științei spirituale.

Procesul pe care l-am descris nu este decât aspectul exterior, fizic, material, a ceea ce se petrece. Dar la baza acestui proces material se află cu totul altceva. Atunci când un obiect conține

căldură, fără răspândească lumină, caldura percepută nu este numai aspectul fizic, exterior; la aceasta se adaugă și un element spiritual. Apoi, dacă căldura devine destul de intensă pentru ca din ea să rezulte pe de o parte lumină și pe de alta fum, o parte din conținutul ei spiritual trebuie să treacă în fum. Iar acest element spiritual care se găsea în căldură și a trecut în fum, deci într-un element inferior, este ca „prins de vrajă” în fumul acesta. Entitățile spirituale care însoțesc căldura trebuie să conceadă, ca să zicem așa, să se lase legate în această densitate, în fum. Tot ceea ce se petrece în acest fel, ca o materializare, o condensare a căldurii, aduce după sine legarea magică a entităților spirituale.

Putem să găsim exemple și mai impresionante. Să presupunem că transformăm aerul în lichid, ceea ce este deja posibil în zilele noastre. Aerul însuși nu este altceva decât căldură condensată; s-a născut din căldură, pe când se forma fumul. Spiritul care dorea în realitate să fie căldură a fost legat magic în fum. Unele entități spirituale, numite și spirite ale elementelor, au fost prinse prin magie în tot ce este aer și într-un fel sunt condamnate la o existență și mai de jos, dacă aerul devine lichid. De aceea știința spirituală vede în tot ce este perceptibil din exterior ceva provenit dintr-o stare calorică originară. Focul – sau căldura – a devenit mai întâi aer, fum sau gaz printr-un fenomen de condensare; apoi ceea ce era gazos a devenit lichid, iar lichidul s-a solidificat.

„Priviți, spune ocultistul, orice corp solid. El a fost mai înainte lichid și a devenit solid în decursul evoluției. În timpuri și mai îndepărtate, a fost gaz, și acest gaz s-a născut din foc sub formă de fum. Dar peste tot unde se produce o condensare, există o legare magică a entităților spirituale.”

Să privim lumea care ne înconjoară, stâncile, râurile, pâcla care se formează atunci când se evaporă apa, în sfârșit, aerul: în fond toate acestea nu sunt altceva decât foc. Totul este foc, dar un foc condensat: aurul, argintul, arama sunt foc condensat. Totul a fost foc odinioară: toate s-au născut din foc. Dar în acest proces de condensare, întotdeauna un element spiritual este captiv, ca printr-o vrajă.

Cum acționează deci entitățile divine care ne înconjoară ca să apară solidul, lichidul, gazul, așa cum le găsim pe pământul nostru? Ele determină spiritele elementale care trăiesc în foc să coboare și le întemnițează în aer, apă și pământ. Aceste spirite sunt trimișii ființelor spirituale creatoare, formative. Le găsim mai întâi în foc. Acolo se poate spune că se simt încă în largul lor. Apoi însă ele sunt nevoite să trăiască sub puterea

vrăjii. Privind în jurul nostru vedem că ființele cărora le datorăm tot ceea ce ne înconjoară au fost silite să părăsească elementul foc; ele sunt captive în corpuri.

Noi, oamenii, am putea face ceva pentru acești elementali? Aceasta este marea întrebare pe care și-o puneau sfinții Rishi. Putem să facem ceva ca să eliberăm din vrajă ceea ce este captiv? Da, putem face aceasta. Căci ceea ce facem noi în lumea fizică nu este decât manifestarea exterioară a unor activități spirituale. Tot ce facem noi este important și pentru lumea spirituală. Să presupunem că cineva privește un cristal de stâncă, o pepită de aur sau orice alt obiect material. Ce se întâmplă? Are loc o relație, un schimb continuu între spiritul elemental înlănțuit în materie și persoana respectivă. Să presupunem că aceasta nu face decât să privească obiectul, nevăzând decât ceea ce îi sare în ochi; totuși ceva din spiritul elemental pătrunde în ea. Neconținut, de dimineată până seara, câte ceva trece în acest fel de la elementali la ființele omenești. Din toate obiectele care ne înconjoară emană fără încetare o mulțime de spirite ale elementelor care au fost înlănțuite și care continuă să fie legate prin procesul cosmic de condensare; ele pătrund neconținut în noi. Să presupunem că cel care privește astfel obiectele nu are nici o dorință să se intereseze de ele, să facă să trăiască în sufletul său un pic din spiritul lucrurilor; el va trece indiferent prin lume, fără să conceapă nimic prin gândurile și simțirea sa. Putem spune că va rămâne un simplu spectator la tot ce i se înfățișează în lumea materială. În acest caz, elementalii care pătrund în el și rămân acolo nu obțin nimic prin procesul cosmic de condensare, decât faptul că au trecut din lumea exterioară într-o făptură omenească.

Să ne închipuim că, dimpotrivă, cineva acționează asupra impresiilor primite din lumea exterioară, își elaborează unele idei asupra temeliilor universului; nu privește numai un fragment de metal, ci reflectează și la natura acestuia, și, într-un cuvânt, spiritualizează ceea ce vederea acestuia îi sugerează. Ce face acest om? El eliberează prin propria sa activitate spirituală spiritul elemental care trece în el din lumea exterioară. El readuce acest spirit în starea lui inițială, îl eliberează de vrajă. Așa că noi putem fie să blocăm în noi entitățile captive în aer, apă și pământ, fără să le transformăm, fie, spiritualizându-ne noi înșine tot mai mult, putem să eliberăm aceste entități, să le salvăm, să le dăm drumul din nou în elementul lor. Pe toată durata vieții sale pe pământ, omul face să treacă prin el spirite elementale venite

din afară. Câtă vreme nu face altceva decât să privească la lucruri iară să se gândească, el lasă să intre în sine aceste spirite fără să le transforme. Dar pe măsură ce, prin idei, sentimente, prin simțul frumosului, caută să modeleze lumea exterioară în spiritul său, el eliberează și salvează aceste ființe.

Ce se întâmplă cu elementalii care au trecut, ca să zicem așa, din obiecte în oameni? La început rămân acolo. Chiar cei care au fost eliberați de cineva trebuie să rămână în el, dar numai până la moarte. Când omul acela trece pragul morții, apare o diferență între spiritele elementelor care au intrat numai în el, fără ca să fi fost aduse într-o stare superioară, și cele pe care le-a dezlegat de vrajă prin propria sa spiritualizare. Primele, cele care nu au fost transformate, n-au câștigat nimic prin faptul că au trecut din lucruri într-o ființă omenească, dar celelalte au dobândit posibilitatea să se întoarcă în lumea din care au venit atunci când omul respectiv moare. Ființa omenească, în timpul vieții, este un loc de trecere pentru elementali. Apoi, când după trecerea sa prin lumea spirituală omul este gata să se reîncarneze, când trece pragul nașterii, toți cei care nu au fost eliberați revin cu el în lumea fizică. Cât despre cei pe care i-a eliberat, aceștia nu mai revin cu el, nu mai coboară în lumea noastră; aceștia s-au înapoiat în elementul lor de origine.

Deci depinde de om dacă prin evoluția sa, prin comportarea sa față de natura exterioară eliberează elementalii a căror captivitate a fost necesară pentru existența sa terestră, prin care omul îi înlănțuie și mai mult de pământ. Ce realizează cel care, prin modul său de a privi și de a explica lucrurile, eliberează un elemental? Din punct de vedere spiritual, el face contrariul a ceea ce s-a înfăptuit la începuturi. Pe când odinioară focul s-a condensat în fum, omul, prin puterea spiritului său, extrage din nou focul din ceea ce devenise fum; dar el nu eliberează în fapt focul acesta decât atunci când moare.

Gândiți-vă acum la măreția nesfârșită, la spiritualitatea vădită de străvechiul obicei al aducerii de jertfe, atunci când acesta este privit în lumina înțelepciunii străbune. Reprezentați-vă un preot în fața altarului, în vremurile acelea când religia se baza pe o cunoaștere adevărată a legilor spiritului. Când preotul aprindea focul se ridica fum și această ascensiune a fumului devenea cu adevărat o jertfă, era însoțită de rugăciuni. Ce se întâmplă prin jertfă? Acolo unde din căldură a apărut ceva solid, un spirit este înlănțuit; prin faptul că o ființă omenească

însoțește cu rugăciuni întreaga desfășurare a lucrurilor, spiritul acesta este absorbit de acea ființă, iar după moartea acesteia el se va înălța în lumea superioară. Ce spunea deci adeptul înțelepciunii antice celor care trebuiau să înțeleagă aceste lucruri? El spunea: „Dacă privești lumea exterioară în așa fel încât activitatea ta spirituală să nu rămână la fum, ci să se ridice până la elementul foc, tu vei elibera după moarte spiritul legat prin vrajă în fum. Dar dacă vei lăsa acel spirit așa cum era în fum, el va trebui să se nască din nou odată cu tine; el nu va putea să se mai întoarcă în lumea spirituală. Dacă, dimpotrivă, l-ai eliberat, l-ai redat focului inițial, el se va înălța după moartea ta în sfere spirituale și nu va mai fi nevoit să revină pe pământ când tu te vei naște din nou”.

Regăsim aici acel pasaj profund din Bhagavad Gita pe care l-am menționat în conferința precedentă. Acolo nu este vorba de Eul omului, ci de aceste spirite ale naturii, acești elementali care pătrund în om din lumea exterioară. S-a zis: „Privește focul și fumul. Ceea ce redă omul focului prin activitatea spirituală sunt spiritele pe care le eliberează la moartea sa. Cele pe care le lasă așa cum sunt în fum vor rămâne unite cu el după moartea sa și vor trebui să se nască din nou împreună cu el”. Soarta elementalilor este caracterizată astfel: atunci când omul dezvoltă sâmburele de înțelepciune pe care îl are în el, el eliberează neconținut după moarte ființe de acest fel; prin lipsă de înțelepciune, printr-un atașament pur material la lumea aparențelor sensibile, el întărește legătura care îl unește cu aceste ființe și le constrânge să revină în lume împreună cu el, să renască mereu împreună cu el.

Dar aceste spirite elementale nu sunt legate numai de foc și de tot ce depinde de acesta. Ele sunt reprezentanții entităților divine pentru tot ce se petrece în lumea simțurilor. De exemplu, acțiunea forțelor care au ca efect ziua și noaptea nu s-ar putea desfășura dacă n-ar exista astfel de ființe în cete numeroase, care imprimă planetelor mișcarea de rotație de unde rezultă alternanța dintre zi și noapte. Tot ceea ce se petrece este lucrarea oștirilor de entități spirituale inferioare și superioare. Ne ocupăm acum de cele din subordinea celorlalte, cele trimise să le servească pe celelalte.

Când din noapte se ivește ziua și din zi noaptea, intervin deci ființele elementale, și omul este și în acest caz strâns legat de ele. Când este leneș, nepăsător, indolent, el exercită altfel de influență asupra acestor ființe decât atunci când este harnic, întreprinzător, productiv. Când omul este leneș, se unește cu unii elementali în aceeași măsură ca și atunci când este activ,

dar în cu totul alt fel. Această a doua categorie de ființe, a căror viață se desfășoară din plin în timpul zilei, care într-un fel fac ziua să se desfășoare, se află aici în elementul lor superior. Dar tot așa cum ființele din prima categorie, cele ale focului, sunt legate de aer, de apă, de pământ, unele dintre cele din această a doua categorie sunt legate de întuneric, și ziua nu s-ar deosebi de noapte dacă aceste ființe n-ar fi întemnițate în noapte. Dacă omul poate beneficia de lumina zilei, el datorează aceasta entităților divine care au îndepărtat unele ființe elementale și le-au întemnițat în noapte. Aceste spirite pătrund neconținut în om; când acesta este leneș, le lasă ca atare; când este activ, muncitor, el le aduce înapoi, prin spirit, în domeniul zilei. Astfel el eliberează neîncetat spirite din cea de a doua categorie. Pe toată durata vieții purtăm în noi astfel de ființe care au pătruns fie în clipele când eram leneși, fie atunci când eram harnici. Când murim, cei pe care i-am adus în domeniul zilei se pot întoarce în lumea spirituală, dar cei pe care, prin lenea noastră, i-am lăsat în întuneric, rămân înlănțuiți de noi și când ne reîncarnăm îi facem să renască. Acesta este al doilea punct la care se referă Bhagavad Gita. Nici acum nu este vorba de Eul omenesc, ci de acest fel de spirite elementale, despre care se spune: „Iată ziua și noaptea... Cei pe care prin activitatea ta îi transformi din spirite ale nopții în spirite ale zilei vor intra în lumea spirituală atunci când vei muri. Cât despre cei pe care îi iei cu tine în starea de spirite ale nopții, pe aceia îi condamni să se nască din nou împreună cu tine”.

Acum puteți să vă dați seama cum se petrec lucrurile. La fel se întâmplă și cu alte fenomene naturale, de exemplu cele douăzeci și opt de zile ale ciclului lunar. O întreagă mulțime de ființe elementale a trebuit să acționeze ca să pună luna în mișcare, în așa fel încât să rezulte diferitele faze lunare și să se dezvolte tot ceea ce pe pământ are legătură cu acestea. Din nou a trebuit ca unele ființe elementale să fie prinse de vrajă, să fie întemnițate de către entitățile superioare. Clarvăzătorului i se dezvăluie de fiecare dată că atunci când luna este în creștere ființe spirituale de rang inferior se înalță spre un rang superior. În schimb, alte spirite trebuie să fie atrase prin vrajă în regnuri inferioare. Și ființele din această categorie, cea de a treia, au un raport direct cu omul. O ființă omenească veselă, care se bucură de viață, care vede întotdeauna partea cea bună a lucrurilor, eliberează neconținut spiritele întemnițate în perioada de descreștere a lunii. Aceste spirite pătrund în om, care prin calmul său, prin

mulțumirea interioară, prin modul armonios în care concepe universul le eliberează neîntrerupt. Cele care pătrund într-un om posomorât, mereu nemulțumit și care se descurajează din orice rămân în starea de captivitate în care se găseau în faza de lună descrescătoare. Sunt într-adevăr oameni care prin armonia interioară pe care au dobândit-o, prin buna lor dispoziție acționează eliberator asupra unei multitudini de ființe legate prin vrajă, după cum am arătat. Omul al cărui suflet este în armonie cu lumea, cel care este mulțumit de viață, este de fapt un eliberator pentru spiritele elementale. Dimpotrivă, omul trist, nemulțumit, descurajat, înlănțuie pe cei care ar fi putut fi eliberați prin bună dispoziție. Vedeți deci că starea de spirit a cuiva nu are importanță numai pentru el însuși, ci veselie sau tristețea lui se pot difuza în afară, eliberând sau înlănțuind. Influența pe care o exercită omul doar prin starea sa de spirit se împrășteie în toate părțile în lumea spirituală.

Ajungem astfel la cel de al treilea punct menționat în pasajul din Bhagavad Gita: când un om, prin buna sa dispoziție, eliberează spiritele, așa cum se întâmplă în perioada de creștere a lunii, acestea se pot întoarce în sfere superioare la moartea aceluia om. Dacă însă prin proasta sa dispoziție, prin ipohondrie, le lasă neschimbate, așa cum au trebuit să fie pentru ca să apară diferitele faze ale lunii, spiritele care pătrund în el rămân captive și vor trebui să se nască din nou odată cu el. Este deci o a treia categorie de elementali, dintre care unii sunt eliberați la moartea omului și se întorc la locul de unde și-au luat ființa, iar alții trebuie să revină în lume odată cu omul.

În sfârșit, există și a patra categorie de elementali: cei care trebuie să regleze mersul soarelui în decursul anului, pentru ca el să strălucească vara deasupra pământului, trezindu-l, fecundându-l, pentru ca să se poată dezvolta ceea ce crește din primăvară până în toamnă. Pentru aceasta trebuie ca unele spirite să fie prinse de vrajă în timpul iernii. Din nou omul acționează asupra acestor spirite, la fel ca în cazul celor trei categorii anterioare. Să presupunem că la venirea iernii cineva își zice: iată că nopțile sunt tot mai lungi și zilele tot mai scurte; ajungem în acea parte a anului când într-un fel soarele își retrage de pe pământ forțele fecundatoare. Pământul pare că moare, dar în fața acestei agonii mă simt și mai obligat să-mi intensific viața spirituală. Pe măsură ce se apropie Crăciunul, omul acela va dezvolta în el o dispoziție interioară care-l va face să înțeleagă mai bine adevărata semnificație a

acestei sărbători; adică, pe măsură ce lumea din afară amortește, spiritul trebuie să se trezească tot mai mult în noi. Dacă străbate astfel toată iarna, până la Paște, amintindu-și că trezirea lumii exterioare corespunde cu moartea elementului spiritual, el va trăi sărbătoarea Paștilor înțelegând ce este aceasta; nu va fi numai o formalitate religioasă, ci o înțelegere religioasă a proceselor naturale, a spiritului care trăiește în natură, și va elibera prin pietatea sa, prin spiritualitatea sa, ființele elementale din cea de a patra categorie care intră și ies din om neîncetat și de care depinde mersul soarelui pe bolta cerească. Dar cel care nu cunoaște acest fel de pietate, care neagă spiritul sau nu este sensibil la el, cel care se împotmolește în haosul materialismului este năpădit de ființe elementale din cea de a patra categorie, care rămân în el neschimbate. Și în acest caz moartea omului are ca efect fie că aceste ființe sunt eliberate, fie că rămân legate de el și trebuie să revină când va avea loc o nouă încarnare a lui. Când se leagă de spiritele iernii fără să le transforme în spirite ale verii, el le osândește să se nască din nou în lumea noastră, deși n-ar fi fost nevoie.

Privește focul și fumul. În raporturile cu lumea exterioară, activitatea ta spirituală și psihică poate fi comparată cu cea care produce focul și fumul; dacă prin gândurile și simțirea ta vei spiritualiza lucrurile care te înconjoară, ajuți unii elementali să se înalțe. Dacă te asociezi cu fumul, îi osândești să se nască din nou. Să ai în vedere lumina, ziua, luna în creștere, partea însorită a anului. Dacă acționezi în așa fel încât aduci înapoi spiritele elementelor la lumină, la zi, la luna crescătoare, la vară, vei elibera la moartea ta aceste ființe care ți-au fost atât de necesare. Ele se vor înălța din nou în lumea spirituală. Dacă te asociezi cu fumul, dacă nu iei în considerare decât materia solidă și o privești cu ochii goi, dacă te asociezi cu noaptea datorită lenei sau cu spiritele lunii descrescătoare prin starea ta de supărare, dacă te asociezi prin necredință sau lipsă de spiritualitate cu spiritele înlănțuite în iarnă, vei osândi toate aceste ființe să renască împreună cu tine.

Doar acum știm despre ce este vorba în Bhagavad Gita. Dacă ne gândim că este vorba despre om, nu înțelegem nimic din acestea. Dar atunci când știm că întreaga viață a omului este un schimb continuu între om și o serie de spirite care trăiesc captive în preajma noastră și care de altfel trebuie să fie așa, înțelegem că este vorba de eliberarea sau de reîncarnarea celor patru grupe de elementali. Secretul acestui gen de

ierarhie inferioară a fost păstrat în acest pasaj din Bhagavad Gita. Când regăsim astfel înțelepciunea primordială în mari documente religioase, ne dăm seama câte lucruri prețioase conțin acestea și vedem ce mult greșesc cei care le înțeleg în mod superficial sau refuză să le vadă în toată profunzimea lor. Nu ne comportăm așa cum trebuie față de ele decât dacă ne spunem: nici o cunoaștere nu se ridică destul de sus ca să poată descoperi tot ce este ascuns în ele. Doar atunci simțim cum emană din aceste documente un suflu magic de pietate adevărată; ele devin ceea ce trebuie să fie de fapt: un mijloc de purificare și de înnobilare în procesul de dezvoltare a omenirii. Adesea ele ne fac să pătrundem în profunzimea nesfârșită a înțelepciunii omenesti. Ceea ce se poate răspândi acum în omenire pornind din școlile oculte sau izvorând din Mistere va permite să fie revelate în toată măreția lor, în toată strălucirea lor, aceste imagini – căci nu sunt decât niște imagini reflectate – ale înțelepciunii originare.

Am dorit să vă arătăm, printr-un exemplu destul de greu de înțeles, că în vremurile înțelepciunii străvechi erau cunoscute acțiunile și reacțiile tuturor acestor spirite care ne înconjoară, care, prezente pretutindeni, intră și ies din ființele omenesti, căci atunci se știa că faptele și gesturile oamenilor corespund unor schimburi între lumea spirituală și propria lume interioară a omului. Taina existenței omenesti capătă un sens deplin când știm că prin toate acțiunile noastre și chiar prin starea noastră sufletească, prin dispoziția noastră, acționăm asupra întregului Cosmos, că mica noastră lume are o infinit de mare importanță pentru Macrocosmos în ansamblul său. Simțul foarte puternic al responsabilității este ceea ce este mai frumos și mai important din tot ceea ce deșteaptă în noi știința spirituală. Acest sentiment ne face să înțelegem cu adevărat viața, să dorim din toată inima să dăm deplină valoare acestei vieți pe care am adăugat-o curentului evoluției.

Stările planetare succesive • Vechiul Saturn; evoluția Spiritelor personalității • Vechiul Soare; Arhanghelii

Düsseldorf, 13 aprilie 1909, dimineața

După ce ați ascultat conferința precedentă, poate că în mintea voastră au apărut unele gânduri, unele întrebări referitoare la regnul care s-ar putea spune că este la nivelul cel mai de jos în seria Ierarhiilor spirituale. Este foarte normal, căci față de

modul obișnuit de a gândi și de a-ți reprezenta faptele, o mare parte din ceea ce s-a spus ieri poate părea la început îndoielnic și destul de inexplicabil. Conferințele ce urmează vor lămuri unele aspecte. Să revenim chiar de astăzi asupra unui aspect, ca să știți în ce stare de spirit trebuie abordate astfel de cunoștințe.

Am putea, de exemplu, să ne punem întrebarea: Dacă într-adevăr eliberezi o ființă prinsă prin vrajă într-o piatră numai gândindu-te la ea, reflectând asupra ei, ce mai rămâne atunci din piatra aceea? Ce se întâmplă de fapt? Ființa aceea mai este în piatră? Iar dacă mai vine cineva după aceea și se petrece același proces, ce se înlămplă? Mulți și-ar putea pune astfel de întrebări. Trebuie să ne dăm seama că asemenea lucruri nu pot să fie înțelese de om prin modul de gândire pe care îl folosește de obicei pe pământ. Căci în lumea noastră totul este învăluit, totul este cuprins de *maya* și lucrurile ne apar în gând cu totul altfel decât sunt ele în realitate. Nu faptele sunt de vină dacă întrebările rămân fără răspuns. Adesea întrebările nu sunt bine puse, dar cu timpul vom învăța să le punem corect. Lucrurile ni se înfățișează în cu totul altă lumină atunci când putem să ridicăm vălul care le acoperă. Pe Pământ lucrurile se amestecă, fapt care induce mereu în eroare gândirea omenească.

Pentru a ne da seama mai bine despre ce este vorba, trebuie să ne ducem foarte mult înapoi în trecut. Așa cum omul trece din încarnare în încarnare, din metamorfoză în metamorfoză, toate ființele din Univers, de la cea mai mărunță la cea mai mare, se încarnează și se reîncarnează. Același lucru se petrece și cu Pământul, această ființă planetară. Pământul nostru nu s-a născut ca atare; el a fost precedat de o altă stare. Așa cum o viață omenească este reîncarnarea unei vieți anterioare, Pământul este reîntruparea unei planete care l-a precedat și pe care o numim „Lună”. Nu este vorba despre luna de astăzi, care nu mai este decât un rest, o rămășiță a celei vechi, ci de o stare străveche a Pământului nostru. Această „Lună veche” a existat odinioară. Apoi a trecut printr-o fază spirituală numită de obicei „Pralaya”, după cum și ființa omenească trece printr-o stare spirituală după moarte. Și ca și omul această planetă lunară s-a născut din nou. Dar acea veche stare lunară nu era decât reîncarnarea planetară a unei stări anterioare, pe care o numim vechiul Soare. Acela, care nu era soarele de astăzi, ci cu totul altă ființă – era el însuși reîntruparea celei mai vechi stări planetare pe care o cunoaștem urcând în trecut când vorbim despre întrupările

Pământului: era vechiul Saturn. Deci vorbim de patru întrupări succesive ale Pământului: Saturn, Soare, Lună; Pământ.

Fiecare stare planetară are o misiune specială. Care este cea a Pământului? Ea constă în a da posibilitate celui pe care îl numim acum om să-și realizeze existența ca ființă omenească. Totul este organizat pe Pământ în așa fel, încât omul să poată deveni un Eu, ceea ce nu era posibil în stările anterioare de existență la care a participat. Căci omul nu a devenit o ființă omenească în sensul actual al cuvântului decât pe Pământ. Fiecare dintre stările planetare precedente a avut o misiune analoagă. Pe alte plante, alte ființe au devenit „oameni”, ființe care se află acum la un nivel de evoluție superior omului.

Poate vă amintiți că în lucrarea ***Creștinismul ca realizare mistică***¹ se spune că un înțelept egiptean i-a dezvăluit grecului Solon un adevăr uimitor, adică faptul că odinioară Zeii au fost ființe omenești. Cunoașterea acestui lucru făcea parte dintre adevărurile pe care le învățau în vechime cei care se inițiau în Mistere: zeii care se află acum în înălțimi spirituale, se spunea, n-au fost întotdeauna zei. Ei au evoluat. Odinioară ei au fost „oameni”, adică au trecut prin stadiul omenesc.

¹ *Das Christentum als mystische Tatsache* (1902) - n.a.

Din aceasta decurge în mod evident un adevăr din care cei care se inițiau în Mistere trăgeau o concluzie îndrăzneată: că la rândul lor oamenii vor deveni odată zei. Datorită acestei concluzii adevărul însuși era considerat ca primejdios, căci trebuie adăugat aici că omul nu poate deveni zeu decât dacă a atins maturitatea necesară. Dacă își închipuie, la un moment dat, că l-a găsit pe Dumnezeu în sine însuși înainte de a atinge maturitatea dorită, nu va deveni Dumnezeu, ci va înnebuni. Deci în fața omului se deschid două căi: să înainteze cu răbdare spre ceea ce Dionisie Areopagitul numește „deificare” sau să-și închipuie înainte de vreme că aceasta s-a împlinit deja. Prima cale duce cu adevărat la îndumnezeire, cealaltă la nebunie.

Expresiile folosite în Antichitate duc adesea la neînțelegeri, pentru că în vremea noastră nu mai știm să facem distincție între diferitele trepte pe care se află entitățile divine. Atunci când vorbea despre zei, inițiatul egiptean nu avea în vedere numai un grup de ființe divine, Divinitatea, ci o întreagă serie ierarhică de entități divine. Dionisie Areopagitul, ca și înțelepții Orientului, știa să facă distincția cuvenită între aceste entități. Nu contează că unul vorbește despre Îngeri iar ceilalți despre Dhyan-Chohàni, căci cei care recunosc cu

adevărat unitatea înțelepciunii universale știu că aceste nume diferite exprimă același lucru.

Ființele nevăzute care se găsesc chiar deasupra omului, care au atins un grad de evoluție mai înalt decât al său, sunt numite în esoterismul creștin Îngeri, Angheloi sau Mesageri, căci ei sunt trimișii lumilor spirituale. Cei care sunt cu o treaptă mai sus, adică cu două trepte mai sus de om, sunt numiți Arhangheli, Archangeloi sau Spirite ale focului. Urmează ființele care, atunci când au evoluat în mod normal, se află cu o treaptă deasupra Arhanghelilor - acestea sunt Spiritele personalității, Forțele primordiale, Archaii sau Arheii. Aceste trei grupe de ființe care se află imediat deasupra omului au trecut toate prin „stadiul omenesc”. Toate au fost „oameni”. Dacă privim lucrurile la scara timpului cosmic, acest stadiu omenesc nu este prea îndepărtat în trecutul celor care acum sunt Îngeri, căci ei erau „oameni” pe vechea Lună. Arhanghelii au trecut prin acest stadiu pe vechiul Soare, iar Principatele sau Spiritele personalității pe vechiul Saturn. Aceste entități s-au ridicat gradat deasupra omenirii; ele se află mai presus de ea în seria Ierarhiilor. Privind din punct de vedere spiritual ansamblul regnurilor din Univers, vom avea deci regnurile: mineral, vegetal, animal, uman, care sunt vizibile pe Pământ, apoi, în lumea nevăzută, regnul Îngerilor, cel al Arhanghelilor sau Spirite ale focului și cel al Principatelor sau Spirite ale personalității. Iar în vreme ce în ceea ce privește viața lor interioară, natura lor, aceste spirite treceau astfel din starea de oameni în cea divină - sau mai degrabă în cea de mesageri ai Zeilor, căci aceasta sunt -, în timp ce aceste ființe se înălțau în existența lor spirituală, planetele pe care și pentru care trăiau se transformau la rândul lor. Vechiul Saturn, pe care Arheii au fost „oameni”, avea cu totul alt aspect decât pământul nostru.

Am vorbit în conferința anterioară că pe Pământ distingem patru elemente: pământ, apă, aer și foc sau căldură. Pe Saturn nu exista nici urmă din primele trei. Există atunci numai focul sau căldura. Pentru cel care gândește materialist, căldura nu poate exista decât legată de obiecte exterioare; pot exista corpuri solide calde, apă caldă, dar nu poate exista căldură în sine. Așa crede materialistul, dar aceasta este o eroare. Dacă cu simțurile noastre de astăzi am fi putut vedea vechiul Saturn, cum ar fi arătat el? Să presupunem, ca o ipoteză, că pe timpul vechiului Saturn s-ar fi putut zbura în spațiul cosmic; nu s-ar fi văzut nimic în locul unde se găsea acel astru, dar am fi avut impresia că intrăm într-un cuptor de brutărie; nu s-ar fi

simtit nici cel mai slab suflu de aer și nici urmă de apă; n-ai fi putut să stai în picioare nici să pui mâna pe ceva, căci nu exista nimic solid; întregul glob nu era decât căldură. O planetă de căldură, așa era pământul nostru în prima stare prin care a trecut. Vă dați seama că Heraclit avea mare dreptate când spunea că totul s-a născut din foc. Da, totul vine din foc. Deoarece Pământul nu este decât vechiul Saturn metamorfozat, putem spune că și pe Pământ totul a provenit din foc. Este un adevăr pe care Heraclit l-a aflat în cadrul vechilor Mistere și la acest adevăr se referă relatarea că el a dedicat cartea în care a consemnat acestea zeiței din Efes*. Aducând cartea ca ofrandă pe altarul zeiței, el adevărea faptul că datora aceste cunoștințe Misterelor din Efes, unde întotdeauna a fost expusă cea mai pură doctrină a focului primordial al lui Saturn.

* Artemis (la romani, Diana) (n.red.)

Se înțelege de la sine că ființele pe care le numim Principate sau Spirite ale personalității și-au realizat „stadiul omenesc” în condiții total diferite de cele de astăzi. Omul de astăzi are posibilitatea să încorporeze în organismul său, în oasele sale, în sistemul circulator, solidul, lichidul și gazosul. „Omul” de pe Saturn – Spirit al personalității – trebuia să-și alcătuiască corpul din căldură. De fapt nu avea decât un corp de căldură.

V-am spus în conferința precedentă că există, ca să zicem așa, două fațete ale căldurii: una este cea perceptibilă în calitate de căldură interioară; ne este cald sau frig fără a avea vreun contact cu un corp străin, dar putem, de asemenea, să simțim o căldură exterioară atunci când atingem un corp cald. În evoluția lui Saturn se remarcă un fapt deosebit: căldura, care la început era exclusiv internă, a devenit spre final exterioară, perceptibilă. Dacă ați fi putut intra în spațiul lui Saturn așa cum era el la origine, n-ați fi simțit nici o senzație de căldură la nivelul pielii, ci în interior, și v-ați fi zis: Ce bine este aici! Dacă ați fi putut cunoaște acest stadiu de început al evoluției lui Saturn, v-ar fi izbit ceva asemănător cu ceea ce numim acum căldură sufletească. Ne putem imagina această experiență gândindu-ne la senzațiile diferite pe care le avem atunci când privim o suprafață roșie și o suprafață albastră. Culoarea roșie dă o impresie de căldură, pe când privind albastrul ai o impresie de răcoare. Închipuți-vă ce poate simți sufletul omenesc la vederea unui roșu frumos, sentiment care desigur nu a putut exista în acea vreme; este această senzație de căldură plăcută pe care ați fi avut-o. Dar la sfârșitul evoluției lui Saturn nu ați fi avut numai această impresie de

mulțumire interioară, ci pe lângă aceasta și senzația unei călduri ce vine din afară. Căldura interioară s-a transformat treptat în căldură exterioară. Acesta este drumul străbătut de Saturn: de la căldura interioară, psihică, la căldura exterioară, perceptibilă, așa cum o cunoaștem acum.

Așa cum copilul se transformă treptat în adult trecând prin tot felul de experiențe, Spiritele personalității s-au dezvoltat pe vechiul Saturn. Au simțit la început căldura, care le-a dat o impresie de mulțumire; apoi, puțin câte puțin, au început să perceapă această căldură și ca pe ceva exterior, ca ceva care s-a înfăptuit, s-a întrupat, am putea spune. Ce s-a întâmplat atunci? La început căldura interioară a globului lui Saturn a dat posibilitate Spiritelor personalității să se întrupeze. Apoi, în decursul acestui proces, s-a format căldura exterioară. Dacă s-ar fi putut călători pe Saturn într-un stadiu mai avansat al evoluției sale, s-ar fi distins locuri calde și altele mai reci.

Suprafața lui Saturn era formată în întregime din „ouă de căldură”. Văzute din afară – dacă cineva ar fi putut să le vadă – arătau ca niște mure sau boabe de zmeură. Ce erau acele „ouă”? Erau corpurile Spiritelor personalității iar prin căldura lor interioară aceste Spirite produceau căldura exterioară a ouălor de pe Saturn. Pornind de la această situație, putem spune pe bună dreptate că aceste spirite au „clocit” căldura, că așa s-au ivit într-adevăr primele corpuri de foc. Acestea au fost „clocite” pornind din spațiul universal. În căldura din jur, ouăle de căldură s-au coagulat sub acțiunea focului care venea din interior. Astfel că pe vechiul Saturn Spiritele personalității, Arheii se încarnaseră în aceste trupuri de foc. Însuși astrul era alcătuit în întregime din elementul foc.

Or, în acea perioadă a evoluției lui Saturn Spiritele personalității aveau de asemenea posibilitatea să aducă căldura interioară în stare de căldură exterioară printr-un proces intern mișcător. De fapt, aceste Spirite produceau neîncetat ouă de căldură, pe care apoi le destrămau. Vă puteți reprezenta mai precis acest lucru presupunând că faceți o călătorie pe suprafața lui Saturn; veți remarca că în unele epoci nu era perceptibilă nici o căldură exterioară, ci exista numai senzația de mulțumire, de foc interior; apoi, în alte epoci, ouăle de căldură apăreau iarăși. Ați percepe în acest fel ceva ce ar pute fi considerat respirația lui Saturn, dar o respirație de foc. Dispărând orice căldură exterioară, totul fiind doar un sentiment de mulțumire, v-ați spune că Saturn inspiră din nou căldura. Iar într-un alt moment, când ați regăsi ouăle de căldură, v-ați gândi că acum Saturn a expirat căldura

sa interioară, care a devenit foc exterior. Aceasta este imaginea pe care sfinții Rishi o evocau în fața discipolilor lor. Ei îi readuceau în cuget în epoca vechiului Saturn și îi făceau să simtă că o întreagă planetă realizează un proces care se aseamănă cu ritmul actual al respirației noastre. Deșteptau în ei imaginea unui foc care exală în afară și se fragmentează în nenumărate corpuri de căldură, apoi, fiind inspirat din nou, devine esența, Eul Spiritelor personalității. Viața aceasta a planetei era comparabilă astfel cu o respirație, dar care pe Saturn era o respirație de foc, căci aerul nu exista încă.

Să ne închipuim acum următorul lucru: că pe vechiul Saturn toate aceste Spirite ale personalității ar fi expirat și apoi ar fi inspirat căldura fără încetare. Și-ar fi realizat astfel pe Saturn evoluția lor normală, ceea ce ar fi avut drept urmare, după câțva timp, că totul ar fi fost absorbit din nou, ar fi fost readus la starea de căldură interioară. Saturn ar fi dispărut în calitate de planetă de foc, ar fi fost absorbit din nou de lumea spirituală. Ar fi putut să se întâmple așa. Atunci n-ar mai fi existat niciodată stadiile următoare, cel al vechiului Soare, al vechii Luni și al Pământului, pentru că tot ceea ce ar fi putut fi expirat ar fi fost transformat din nou în căldură interioară și s-ar fi întors în lumea spirituală.

Ne vom exprima acum într-un mod mai concret, pentru ca lucrurile să fie mai ușor de înțeles; unele Spirite ale personalității au preferat, ca să zicem așa, să nu ia înapoi prin inspirație decât o parte din căldura expirată, să mai lase ceva din ea, astfel încât ouăle de pe Saturn nu s-au destrămat toate; unele au subzistat. Astfel că pe Saturn s-a format treptat o dualitate: pe de o parte căldură interioară, pe de alta căldură exterioară, în corpurile care erau ouăle de pe Saturn. Nu a fost tras înapoi totul. Putem spune că Spiritele personalității au lăsat să fie de sine stătătoare o parte din căldura expirată; au lăsat-o pe dinafară. De ce au făcut asta? Au trebuit să procedeze așa, pentru că altfel n-ar mai fi devenit niciodată „oameni” pe Saturn.

De fapt ce înseamnă „să devină oameni”? Înseamnă să devină conștienți de Eul lor, ceea ce nu este cu puțință dacă nu poți distinge ceva exterior față de tine. Doar astfel esti un Eu. Mănunchiul acesta de flori este acolo – eu sunt aici. În calitate de Eu, mă deosebesc de obiectul acela. Spiritele personalității n-ar fi făcut nimic altceva decât să se răspândească în spațiu în veșnicie, dacă nu ar fi lăsat în afara lor ceva ce urma să le opună rezistență: elementul căldură devenit obiectiv. Dacă Spiritele personalității au ajuns să fie conștiente de Eul lor,

aceasta se datorează faptului că au redus o parte a naturii lor la o existență calorică pur exterioară. Și-au zis: să exteriorizăm ceva din noi înșine; să lăsăm acest lucru să se răspândească și să subziste în afară, pentru ca noi să ne distingem de el și să deșteptăm astfel în noi conștiința Eului. În felul acesta au creat un regn alături de al lor, o reflectare exterioară a naturii lor interioare.

Dar aceasta a avut ca urmare faptul că atunci când s-a terminat evoluția lui Saturn Spiritele personalității n-au mai putut să facă să dispară această planetă, cum s-ar fi întâmplat dacă ele ar fi inspirat toată căldura; ne mai având posibilitatea să ia înapoi ceea ce ele însele expiraseră, au fost nevoite să lase în voia lui câmpul de acțiune care le dăduse posibilitatea să dobândească o conștiință personală. Numai prin ele însele nu aveau putere să facă ca Saturn să intre în starea de Pralaya. A fost deci nevoie să intervină spirite mai elevate pentru a determina acea destrămare, pentru a face să se realizeze o stare de tranziție, de somn, de Pralaya. Deci, odată terminată evoluția lui Saturn, s-au întâmplat următoarele: Spiritele personalității dobândiseră conștiința Eului; absorbiseră din nou o parte a căldurii înconjurătoare; ajunseseră la o anumită concentrare a Eului lor, iar pe de altă parte dăduseră naștere unui regn inferior. Ceea ce păraseau ele acum a fost destrămat de către Tronuri și Saturn a intrat într-un fel de noapte planetară.

Răsare o nouă zi și din nou toate se vor trezi într-un anumit fel, după legi pe care vom învăța încetul cu încetul să le cunoaștem. Dacă toată substanța calorică de pe vechiul Saturn ar fi fost luată înapoi prin inspirație, dacă toată viața de pe Saturn ar fi revenit în lumea spirituală, această deșteptare n-ar mai fi avut loc. Tronurile au putut să destrame pentru un timp ceea ce extrăseseră din ele însele Spiritele personalității sub forma ouălor de căldură, dar numai pentru un timp. În vederea unei noi evoluții, a trebuit ca aceste ouă să apară din nou, la un nivel inferior al existenței. A apărut deci următoarea zi planetară; este prima metamorfoză a lui Saturn, starea solară. Dar ce a renăscut atunci? Spiritele personalității revin de pe vechiul Saturn după ce planeta a petrecut un timp în stare de somn. Ele au acum conștiința Eului lor și nu mai au nevoie să treacă prin aceleași experiențe. Dar ouăle de căldură care au fost expirate de ele pe Saturn reapar puțin câte puțin și se diferențiază de masa generală, ceea ce are drept urmare faptul că Spiritele personalității ajung să fie legate, ca să

zicem așa, de ceea ce se trage din ele. Dacă ar fi luat totul cu ele în lumea spirituală, nu ar fi fost legate de Soare, obligate să coboare din nou, pe când așa au trebuit să se îngrijească de acea parte a fostei lor naturi pe care o părăsiseră. Aceasta le-a atras cu ea spre o nouă existență planetară.

Era Karma lui Saturn, Karma universului, Karma Cosmosului. Prin faptul că nu au reabsorbit totul pe vechiul Saturn, Spiritele personalității și-au pregătit o Karma care le-a obligat să revină acolo unde și-au putut regăsi propriile făpturi, ca pe o moștenire a vechiului Saturn. Așa s-a întâmplat ceea ce a fost prezentat și în conferința anterioară: căldura s-a împărțit pe de o parte în lumină, pe de alta în fum. În acest Saturn reînviat, în noua planetă, din ouăle de căldură a ieșit un element gazos - aerul sau fumul, nu contează ce nume îi dăm - și în același timp a apărut lumina și astfel am putea spune că s-a revenit la o stare superioară a căldurii. În interiorul vechiului Saturn metamorfozat se află pe de o parte fumul, gazul, aerul, pe de altă parte lumina. Dacă călătorind prin spațiu ați fi ajuns la locul unde se găsea vechiul Soare ați fi perceput încă de departe lumina, pentru că fumul se condensa dedesubt. Ați fi văzut, dacă nu lumina, cel puțin un glob luminos, tot așa cum vechiul Saturn fusese un glob de căldură. La suprafața acestui glob luminos și chiar în interiorul lui ați fi perceput nu numai căldură, ci și vânturi, aer, curenți de gaze deplasându-se în toate părțile. Astfel globul de căldură s-a prefăcut într-un glob de lumină. A luat naștere un Soare. Este numit pe bună dreptate Soare, pentru că sorii de astăzi trec și acum prin acest proces; în interior sunt alcătuiți din curenți de gaze, iar pe de altă parte la exterior gazul devine lumină; ei răspândesc lumina în spațiul universal. Lumina nu apare decât în acel stadiu al metamorfozei în care se găsea Pământul în acea perioadă.

Spiritele personalității deveniseră „oameni” în căldura vechiului Saturn; alte spirite puteau face același lucru în lumina pe care o împrăștia acum Soarele. Acestea sunt entitățile Ierarhiei spirituale care, pentru noi, este cea a Arhanghelilor. De fapt, dacă cineva înzestrat cu clarviziune s-ar fi apropiat atunci de Soare, n-ar fi văzut numai razele de lumină; în această lumină ar fi distins activitatea Arhanghelilor. Dar aceștia au trebuit să-și mai ia o sarcină pe deasupra: Spiritele personalității nu găsiseră decât foc pe vechiul Saturn. Arhanghelii, care n-au putut să devină „oameni” decât pe vechiul Soare, au găsit acolo în plus fumul, gazul. Ce trebuiau să facă ca să rămână în strânsă legătura cu

Soarele, pentru ca acesta să devină locuința lor? Au fost datori să-și modeleze natura interioară din lumină; și-au făcut un suflet de lumină, la care s-a adăugat un corp exterior făcut din substanță gazoasă. Așa cum astăzi noi avem trup și suflet, acești Arhangheli - în calitate de oameni pe Soare - aveau o natură interioară în stare să emită lumină și un corp exterior, fizic, alcătuit din gaz, din aer. Pe când corpul omenesc actual este alcătuit din solid, lichid, aer și foc, cel al Arhanghelilor este făcut din aer la exterior și din lumină în interior. Dar, desigur, exista și elementul foc; chiar el era acela care se transforma în lumină și în fum. Natura acestor Arhangheli consta deci din lumină, fum și foc. Prin lumină ei duceau o viață exterioară; exalau în spațiul universal o forță luminoasă. Prin foc ei cunoșteau o viață interioară și simțeau o mulțumire datorită căldurii. Trăind într-un trup gazos, ei luau parte la însăși existența planetei. Dar aveau posibilitatea să distingă propriul lor trup gazos de substanța solară în general; astfel se izbeau de ceva situat în exteriorul lor, ceea ce trezea în ei un fel de conștiință de sine.

Dar această conștiință nu putea să se dezvolte în continuare decât dacă acești Arhangheli doreau să rămână în trupurile lor gazoase, de fum, sau cel puțin să le facă să dureze în sânul substanței solare. Căci pe Soarele acesta vechi Arhanghelii puteau, alternativ, să absoarbă toată substanța gazoasă din mediul lor înconjurător, pentru ca apoi să o restituie substanței solare. Era un adevărat proces de respirație. În substanța gazoasă se formau curenți care ar fi putut fi percepuți ca un fel de respirație. Fazele de calm absolut corespundeau momentelor în care Arhanghelii inspirau toată substanța gazoasă. Apoi ei o expirau, se formau curenți și simultan apărea lumina. Aceasta era alternanța stărilor solare: Arhanghelii aspirau întreaga substanță gazoasă, și atunci era un calm absolut, dar și întuneric, nopte solară. Ei expirau acea substanță și Soarele se umplea de curenți gazoși, dar în același timp împrăștia raze în afară și era ziuă solară. Întregul corp al Soarelui respira: expirația = ziuă solară, iluminarea lumii exterioare; inspirația = nopte solară, întunecarea în întregul univers înconjurător.

Vedeți deci ce diferență este între vechiul Soare și Soarele actual. Acesta strălucește fără întrerupere și întunericul nu apare decât atunci când un corp opac se interpune, acoperind lumina sa. Dar vechiul Soare nu era așa: el avea în sine puterea să fie rând pe rând luminos și întunecat, să

strălucească pentru ca apoi să se stingă; în fond acesla era modul său de respirație.

Să ne imaginăm acum ce s-a întâmplat în exterior, în mod vizibil. Să avem în vedere situația de expirare. Lumina se răspândește și, în schimb, Soarele se umple de fum. Curenții de gaze, fumul, formează figuri regulate. La fiecare expirație, un anumit număr dintre aceste formațiuni se inserează în substanța solară. Ceea ce mai înainte avea simpla formă de ouă s-a transformat în tot felul de figuri regulate. Se ivesc formațiuni extraordinare, alcătuite din aer și fum, înzestrate cu viață și cu o ordine interioară. Dacă pot să mă exprim așa, aş zice că „din ouă au apărut puii”. S-a întâmplat ceva ce poate fi într-adevăr comparat cu acest fenomen de densificare. Așa cum iese puiul din ou, oul de căldură s-a desfășurat și din el au ieșit forme gazoase regulate. Aceste forme sunt corpurile cele mai dense ale Arhanghelilor. Aceștia populează Soarele cu corpuri aeriene, de fum. În felul acesta ei sunt „oameni” pe Soare.

Întâlnim aici noțiunea spirituală de „stea fixă”, de Soare cosmic, care este Soare prin propria sa forță, ca să zicem așa, care face prin sine însuși să alterneze ziua cu noaptea. Ca și o respirație, el face să apară alternativ claritatea și obscuritatea, căci Soarele este atunci o stea fixă. Tot ceea ce strălucește de la sine în spațiul Universului nostru împrăstie nu numai lumină, ci și viața mesagerilor spirituali: Arhanghelii.

Ce au produs deci Archaii, Arheii sau Spiritele personalității prin propria lor evoluție? Au dat posibilitate Soarelui să apară. Datorită faptului că au lăsat pe Saturn ouă de căldură, Saturn a putut să devină Soare. Altfel în evoluție nu ar fi existat decât Saturn și pe Saturn Arheii. Pe Soare, Arhanghelii au avut posibilitatea să treacă prin stadiul uman. Ei au fost „vestitorii” care au putut spune Universului: Principatele, Spiritele personalității, ne-au precedat; noi, trimișii lor, mărturisim în lumina strălucitoare existența anterioară a unui Saturn de foc, căldură interioară pură. Suntem mesagerii, trimișii Arheilor. Anghelii înseamnă mesager, trimis. Archai înseamnă primordialii, Principii (Începători). Arhanghelii nu erau deci decât trimișii care făceau cunoscute lumii acțiunile realizate de Principate sau Arhei în trecut. Ei sunt „Îngerii începuturilor”, Arhanghelii care au fost odată oameni, pe vechiul Soare.

Dezvoltarea spirituală a omului • Forțele care au acționat pe vechiul Saturn și pe vechiul Soare • Heruvimii • Semnele zodiacale

Düsseldorf, 13 aprilie 1909, seara

Dacă ne aducem aminte cele spuse în conferința anterioară, condițiile care domneau pe vechiul Saturn ne vor deveni mai clare, ca și felul în care unele entități – la care se referă acel pasaj atât de profund din Bhagavad Gita – pot fi alternativ eliberate sau întemnițate în materie. Amintiți-vă ce s-a spus: dacă pe vechiul Saturn Spiritele personalității ar fi reaspirat în întregime ouăle de căldură, fără să lase nimic să subziste, Saturn, la sfârșitul evoluției sale, ar fi fost în întregime adus într-o stare pur spirituală. Dar acest lucru nu s-a întâmplat: Spiritele personalității și-au pus pecetea pe vechiul Saturn mai intens decât ar fi trebuit, lăsând acolo ceva din ele însele, care n-a fost reabsorbit: ouă de căldură perceptibile din exterior.

Care este forța care acționa în Spiritele personalității pe vechiul Saturn? Nu era nimic altceva decât ceea ce cunoaștem astăzi la om ca forță a gândirii. Căci pe vechiul Saturn Spiritele personalității nu fac nimic altceva decât să-și exercite forța de gândire. Ouăle de căldură se formează pentru că aceste spirite suscită în ele însele reprezentarea acestor ouă. Dar această forță de reprezentare era la ele mult mai puternică decât la omul de astăzi. Când omul își reprezintă ceva, apare o formă numai în astral; ea nu persistă decât acolo. Deci nu i se poate constata fizic existența. Pe vechiul Saturn, Spiritele personalității aveau puteri magice remarcabile. Prin intensitatea gândirii lor au format ouăle de căldură de pe Saturn și tot prin puterea lor le-au făcut să subziste în afara lor. Deci această forță a Spiritelor personalității a lăsat unele rămășițe pe vechiul Saturn, și aceste rămășițe au apărut din nou, mereu, la început în timpul evoluției solare. În felul acesta este ușor de înțeles că o ființă care trece prin stadiul omenesc a putut extrage forme din mediul care o înconjoară, căci acele ouă erau de fapt provenite din ceea ce îl înconjura pe Saturn; apoi ele au fost prinse de vrajă, întemnițate într-o nouă existență.

Gândiți-vă la focul primordial al lui Saturn: acea parte a acestui foc care s-a spiritualizat neconținut, care se întoarce la starea de căldură interioară, căldură sufletească, sentiment de mulțumire, se înalță în lumile superioare. Dacă nu ar fi existat decât aceasta, Saturn ar fi dispărut în întregime în lumile

superioare. Dar ceea ce devine căldură perceptibilă, ceea ce se condensează în căldură exterioară trebuie să renască, să apară din nou, și într-adevăr reapare pe Soare. Am văzut deja că pe acest Soare vechi entitățile pe care le numim Arhangheli sau Spirite ale focului au trecut prin stadiul uman. Pe de o parte, elementul căldură s-a condensat devenind fum, gaz, ceea ce face ca Soarele să fie un glob gazos, pe de altă parte, prin inflamarea gazului, lumina strălucește în Univers. Tocmai Arhanghelii sau Spiritele focului sunt cei ce trăiesc în această strălucire a luminii; ei inspiră și expiră această lumină ducându-și viața în acest fel. Dacă s-ar fi putut călători în spațiu în acel timp, s-ar fi văzut de departe Soarele vechi strălucind, iar în el ar fi putut fi percepuți curenți gazoși ca o respirație a întregului glob solar.

Să ne reprezentăm cât mai bine vechiul Saturn și vechiul Soare. În aceste două corpuri planetare este viață, activitate. În ele se întâmplă ceva. Am văzut că pe vechiul Saturn au apărut niște forme ovoide, care apoi au dispărut, cu excepția câtorva rămășițe. Cel care ar fi putut observa această activitate internă și-ar fi zis că de fapt întregul Saturn era o singură ființă vie uriașă. El trăia, trăia prin el însuși și scotea neconținut alte forme din propria sa viață. Același lucru s-a petrecut, chiar în mai mare măsură, cu vechiul Soare. Acesta se prezenta ca un întreg care trece alternativ prin zile și nopți, expirând și inspirând lumină. Toate acestea, dacă am fi putut să le observăm, ar fi dat impresia nu a unor corpuri cosmice moarte, ci a unora pline de viață.

Dar dacă toate acestea sunt vii și se manifestă printr-o asemenea activitate, dacă toate acestea sunt însuflețite de mișcări interioare, aceasta se datorează faptului că unele Ființe spirituale dirijează și conduc aceste mișcări. Am spus, ce e drept, că Spiritele personalității formaseră ouă de căldură prin forța gândirii lor. Într-adevăr, dar este ușor de înțeles că trebuia să fi existat la început ceva din care aceste ouă să-și extragă substanța. Această substanță nu putea fi creată de Spiritele personalității; trebuia să fie ofranda altor ființe, care au emanat din ele căldura nediferențiată, însuși focul. Spiritele personalității nu au făcut altceva decât că i-au dat formă. Dar a fost nevoie să o primească din altă parte. De unde a primit universul saturnian (deci mai ales Spiritele personalității) această substanță calorică, elementul-căldură, focul? Acesta i-a venit de la spirite de esență superioară, entități spirituale care au atins stadiul omenesc într-o epocă atât de îndepărtată încât pe Saturn ele îl depășiseră de mult.

Pentru a ne face o idee asupra acestor ființe devenite atât de sublime încât pot să producă căldura, focul vechiului Saturn, trebuie să cunoaștem evoluția omenească și să procedăm prin comparație, pentru că într-o zi și omul va deveni o ființă divină.

Omul de astăzi, așa cum îl știm, este alcătuit din cele patru elemente despre care am vorbit de mai multe ori și care sunt cheia întregii științe spirituale. Acestea sunt: corpul fizic, corpul eteric, corpul astral și Eul. Știm iarăși cum se dezvoltă omul, Eul acționând din interior pentru a transforma mai întâi corpul astral, pentru a-l lua în stăpânire cu totul. Atunci când corpul astral este dominat în totalitate de Eu, el devine un Eu spiritual sau Manas. Același lucru se întâmplă cu corpul eteric. Atunci când Eul acționează cu intensitate și mai mare, el stăpânește forțele de rezistență ale corpului eteric care se transformă atunci în Spirit al vieții sau Budhi. În sfârșit, atunci când Eul devine stăpânul corpului fizic, când a învins rezistența cea mai puternică, cea a corpului fizic, acesta se transformă în Om-Spirit sau Atma. Omul care și-a transformat în felul acesta corpul fizic în Atma este de atunci înainte alcătuit din șapte elemente. În exterior corpul își păstrează încă forma fizică, dar în interior el este în întregime stăpânit și pătruns de focul Eului. Este deci în același timp corp fizic și Atma. Corpul eteric este în același timp corp eteric și Spirit al vieții sau Budhi; corpul astral este în același timp corp astral și Eu spiritual sau Manas; cât despre Eu, el a devenit stăpânul acestui ansamblu. În acest fel omul se ridică la grade superioare de evoluție, se transformă pe sine, lucrează la îndumnezeirea sa, după expresia lui Dionisie Areopagitul. Dar nici atunci dezvoltarea lui nu s-a încheiat.

Chiar cel care ar fi destul de înaintat pentru a dobândi stăpânire completă de sine, adică care și-ar domina în întregime corpul fizic, s-ar afla în fața unor trepte de evoluție și mai înalte. Privirea spirituală se ridică spre înălțimi spirituale, spre ființe mai presus de om, din ce în ce mai puternice. În ce constă în realitate faptul că ființele devin din ce în ce mai puternice? Constă în aceea că după ce au simțit nevoia să ceară ceva Universului s-au dezvoltat destul de mult încât să fie în măsură să îi dea ceva. În fond, în aceasta constă sensul și spiritul evoluției: se trece de la „a lua” la „a da”. Există o analogie cu viața unei ființe omenești de la naștere la moarte: copilul se naște neputincios, trebuie să primească totul de la cei din jurul său. Pe măsură ce crește, el iese treptat din starea aceasta de neputință și devine la rândul său

un ajutor pentru apropiatii săi. Același lucru se întâmplă cu marea evoluție a omenirii în univers.

Omul exista pe Saturn doar ca un prim germen fizic. A trebuit să lase să i se dea, ca să zicem așa, primele rudimente ale umanității sale. Același lucru s-a întâmplat pe vechiul Soare și pe vechea Lună. Pe Pământ, el a primit Eul și de atunci se pregătește puțin câte puțin să acționeze prin acest Eu asupra corpurilor sale (astral, eteric și fizic). Devine astfel, puțin câte puțin, o ființă capabilă să „dea”. Participă acum la puterea universală, cosmică, de a da, trece de la „a lua” la „a da”. Entitățile despre care am vorbit mai înainte, Arhanghelii, ne oferă un exemplu al acestei evoluții; ei s-au dezvoltat pe Soare destul de mult ca să poată să răspândească lumină în spațiul universal. Evoluția se desfășoară deci de la „a lua” la „a da”, dar în ceea ce privește datul lucrurile merg mult mai departe.

Când ființele nu pot da altceva decât, să zicem, gândurile lor, aceasta nu reprezintă mare lucru. Căci dacă rămânem aici, în domeniul ideilor, chiar dacă dăm numeroase idei, aceasta nu schimbă nimic. Nu ai dat nimic vizibil, de substanță. Dar vine un timp când ființele pot da și altceva decât gândurile lor, adică de exemplu ceva de care Spiritele personalității aveau în mod special nevoie pe Saturn: substanța focului primordial. Ce ființe erau atunci la un nivel atât de ridicat de evoluție încât au putut să extragă din propria lor substanță pe aceea făcută din foc, din căldură, a vechiului Saturn? Erau cele pe care le numim Tronuri. Vechiul Saturn s-a format deci datorită faptului că Tronurile s-au adunat într-un punct din Univers și au făcut, la scară mare, ceea ce face în mica sa sferă viermele de mătase, atunci când secretă din propriul său corp firele de mătase. Ele au extras din propria lor ființă substanța calorică pe care au sacrificat-o pe altarul vechiului Saturn. Cât despre Spiritele personalității, ele n-au făcut altceva pe vechiul Saturn decât că au dat personalitate, conștiința Eului acestei călduri. Substanța însăși a căldurii s-a adunat din toate punctele Universului, ale Cosmosului; ea a ieșit din acele entități spirituale sublime numite Tronuri. Acum știm în ce constau ouăle prezente pe vechiul Saturn: ele sunt făcute chiar din corpul Tronurilor, oferit ca jertfă.

Totuși, dacă numai Tronurile și Spiritele personalității ar fi lucrat ca să dea lui Saturn viață și activitate interioară, aceasta n-ar fi fost de ajuns. Spiritele personalității aveau puterea să facă să prindă formă substanța calorică, dar singure nu puteau să reușească. Pentru ca să producă această energie, această activitate interioară a vechiului Saturn, a fost

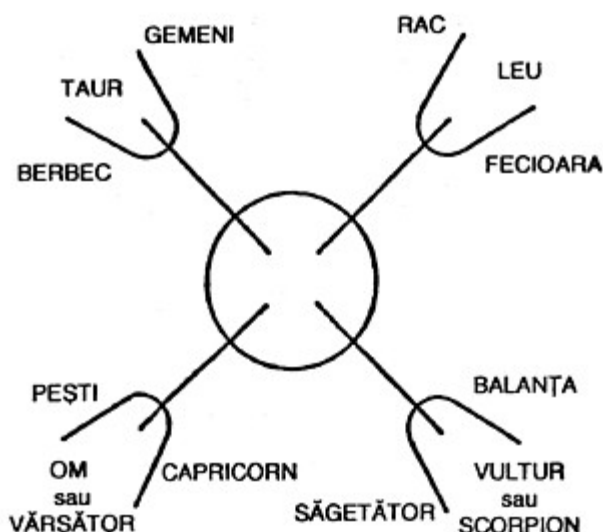
nevoie de contribuția altor entități, mai puțin elevate în comparație cu Tronurile, dar superioare Spiritelor personalității, pe care au misiunea să le ajute. Ne putem face o idee asupra acestui ajutor, dacă ne amintim că în lumea aceasta avem deasupra noastră în primul rând Îngerii, Arhanghelii și Principatele, Arheii sau Spiritele personalității. Toate acestea fac parte din Ierarhia aflată imediat deasupra noastră. Tronurile nu urmează imediat după Spiritele personalității. Între acestea și Tronuri sunt trepte intermediare, mai întâi aceea a entităților pe care, după Dionisie Areopagitul, le numim Exousiai sau Puteri. Acestea se află cu o treaptă mai sus față de Spiritele personalității, față de care sunt ceea ce sunt pentru noi Îngerii. La un nivel și mai înalt se află entitățile pe care le numim Virtuți sau Dynamis. Ele erau pe Saturn, pentru Spiritele personalității, ceea ce sunt pentru noi Arhanghelii. Mai sus sunt spiritele denumite Dominanțe sau Kyriotetes (Domnii). Pe vechiul Saturn erau, pentru Spiritele personalității, ceea ce acestea sunt pentru noi acum. Doar după acestea urmează Tronurile.

Deci pe vechiul Saturn exista o întreagă serie de entități: Spiritele personalității, care au dobândit și și-au dezvoltat conștiința Eului, Tronurile, care se află cu patru grade deasupra acestora și din care emană substanța căldură-foc. Între acestea, pentru a regla și dirija întreaga viață de pe Saturn, se găsesc, mergând de jos în sus, Puterile sau Exousiai, Virtuțile sau Dynamis, Dominanțele (Domniile) sau Kyriotetes. Așa arăta, ca să zicem așa, populația vechiului Saturn.

Prin faptul că acest vechi Saturn a evoluat și a devenit Soare, după cum am spus, Entitățile pe care le-am enumerat s-au ridicat și ele la un nivel superior și Arhanghelii au ajuns la starea „omenească”. Sub aspect exterior, s-ar putea zice fizic, căldura se condensează, rezultând gazul. Soarele este un glob gazos. Și pe când Saturn era un corp întunecat, Soarele începe să strălucească, dar există o alternanță de zile și nopți solare, ceea ce are mare importanță, căci determină diferențe enorme în ce privește condițiile de viață. Dacă nu s-ar fi întâmplat nimic altceva decât ceea ce am descris în cea de a treia conferință și am completat acum, Arhanghelii – atunci în stadiu de oameni – s-ar fi răspândit în Univers odată cu razele luminoase ale zilei solare, iar în timpul nopții solare ar fi fost obligați să reintegreze Soarele. Procesul de inspirație și expirație ar fi implicat nu numai lumina, ci și ființele care trăiau și acționau în acea lumină. Dar asta nu s-a întâmplat.

Aș vrea să caracterizez acum într-un mod simplu, pe înțeles, natura acestor Arhangheli, a acestor Arhangeloși. Le plăcea grozav să se răspândească, să planeze în Univers; preferau să plutească, să se topească în spiritualitatea universală, decât să se concentreze în ei înșiși. Reîntoarcerea în sine li se părea o revenire la o existență comprimată, inferioară. Le plăcea cu mult mai mult să trăiască în eterul luminii. Dar n-ar fi putut niciodată să se răspândească în eterul luminos dincolo de o anumită limită, dacă n-ar fi primit nici un ajutor. Dacă ar fi fost lăsați fără sprijin, n-ar fi putut face altceva decât să revină noaptea spre Soare. Totuși n-au făcut așa; au prelungit treptat, puțin câte puțin, timpul petrecut în spațiul cosmic. Cine le-a venit în ajutor?

Să ne imaginăm că acest cerc reprezintă vechiul Soare din care Arhanghelii se străduiesc să iasă în toate direcțiile spațiului. Esența lor se răspândește spiritual în Univers. Alte entități vin din afară în întâmpinarea lor, să le ajute. Așa cum elementul-foc al Tronurilor s-a revărsat spre vechiul Saturn, alte entități vin acum spre Arhanghelii care ies din Soare, entități superioare chiar Tronurilor, care vor da posibilitate Arhanghelilor să rămână în lumea spirituală mai mult decât ar putea să o facă fără acest ajutor.

Aceste entități superioare care au venit din spațiul spiritual în întâmpinarea Arhanghelilor sunt Heruvimri. Aceștia reprezintă un ordin deosebit de elevat, căci ei au puterea, venind din

spațiu în calea Arhanghelilor, să-i primească cu brațele deschise. Așa cum Pământul de astăzi este înconjurat de atmosferă, vechiul Soare era înconjurat de regnul Heruvimilor, binefăcătorii Arhanghelilor. Când aceștia se răspândeau în spațiu, ei contemplau spiritele mărețe care le veneau în ajutor. Sub ce formă îi vedeau? Aceasta o poate ști doar cel căruia clarviziunea îi dă posibilitatea să citească în cronica Akasha. Strămoșii noștri care, datorită acestei tradiții, cunoșteau încă în oarecare măsură aceste fapte importante își reprezentau Heruvimii sub forma unor stranii animale înaripate: fiecare dintre acestea avea altfel de cap, dar fiecare avea câte o pereche de aripi: erau Leul, Vulturul, Taurul și Omul*. Aceasta datorită faptului că Heruvimii se apropiau de Soare din patru părți, în forme ca cele care au fost reproduse apoi și care ne sunt cunoscute ca referindu-se la ei. De aceea, în școlile primilor inițiați din era de după Atlantida, Heruvimii care se apropiaseră astfel din cele patru părți de vechiul Soare erau desemnați prin nume care au devenit mai târziu Taurul, Leul, Vulturul și Omul. Vom reveni cu mai multe detalii asupra acestui subiect: astăzi însă ne vom ocupa de cele patru feluri de Heruvimi care veneau în felul acesta în întâmpinarea Arhanghelilor.

* Sau Îngerul. În tradiția iconografică creștină au fost corelați cu cei patru evangheliști (n.red.)

Imaginea pe care o oferea vechiul Soare era aceasta: în timp ce ființele omenești de atunci, Arhanghelii care își aveau aici sălașul, își răspândeau razele în Univers, patru grupuri de Heruvimi veneau spre ei din cele patru părți ale lumii, ceea ce le dădea posibilitatea Arhanghelilor să se mențină în lumea spirituală care înconjura globul solar mai mult timp decât s-ar fi putut fără acest ajutor. Căci Heruvimii aveau asupra Arhanghelilor o acțiune înviorătoare, înviorătoare sub aspect spiritual, în cel mai înalt grad. Dar pe măsură ce Heruvimii se apropiau de Soare, influența lor începea să se facă simțită și în alt mod. O influență poate acționa în mai multe feluri. Să presupunem că în aceeași cameră se află două persoane: una dorește să se facă foc în cameră, alta nu, dar pentru că trebuie să rămână în acea cameră, ea suportă căldura. La fel se întâmpla cu Heruvimii care veneau din toate părțile spațiului universal. Ei acționau așa cum am spus asupra ființelor din vechiul Soare care evoluaseră până la elementul-lumină și puteau să trăiască în acesta. Dar nu puteau acționa asupra acestui element-lumină decât în timpul zilei solare, cât timp lumina se răspândea în Univers. În timpul nopții solare, când

lumina nu se mai manifesta, Heruvimii rămâneau totuși în cer. Soarele se întuneca, nu mai era decât căldură și gaz și nu mai strălucea; în interiorul lui se formau curenți de căldură gazoasă. De jur împrejur erau Heruvimii, care acționau atunci chiar în această masă gazoasă obscură. Când nu mai puteau să acționeze în mod normal asupra Arhanghelilor, Heruvimii acționau asupra „fumului”, asupra gazului întunecat al globului solar. Dacă în timpul evoluției vechiului Saturn influența lor se exercitase asupra căldurii, acum ea se exercita asupra căldurii condensate, adică asupra gazului din vechiul Soare. Acestei influențe trebuie să-i atribuim faptul că pe acest glob s-au condensat în ceața solară primele rudimente a ceea ce numim acum regnul animal. Asa cum primul germen al regnului omenesc, al corpului fizic omenesc, a apărut pe vechiul Saturn în elementul căldură, primul germen al regnului animal s-a format în elementul gaz al vechiului Soare. Datorită Heruvimilor care se reflectau în acest gaz solar s-au schițat primele forme ale regnului animal, formate din fum în mișcare.

Astfel Heruvimii – acest ansamblu de entități sublimе – care înconjurau vechiul Soare ieșeau pe de o parte în întâmpinarea Arhanghelilor cu brațele întinse; pe de altă parte, în decursul nopții solare extrăgeau din elementul gaz, din ceața solară, primele rudimente fizice ale regnului animal. Din acest motiv acei dintre strămoșii noștri care prin intermediul Misterelor luaseră cunoștință de aceste fapte atât de importante ale cosmologiei spirituale au numit „cercul animalelor” sau Zodiac ansamblul entităților care își exercitau acțiunea, din toate părțile Cosmosului, asupra vechiului Soare. Aceasta este semnificația inițială a Zodiacului. Pe vechiul Saturn a apărut pentru prima oară omenirea, datorită faptului că prin jertfa Tronurilor au fost date primele elemente ale corpului fizic omenesc. Pe vechiul Soare se schițează primele forme ale regnului animal, prin faptul că Heruvimii, reflectându-se în căldura condensată în gaz, fac să apară în ea forme animale. La început acestea sunt marile imagini solare ale cercului zodiacal. Există într-adevăr o legătură strânsă între Zodiac și animalele în curs de formare de pe vechiul Soare. Animalele de acum sunt urmașele acestora, într-un fel imaginile caricaturale ale formelor primare. De fapt numele lor n-a fost dat la întâmplare odinioară semnelor Zodiacului. N-ar trebui să se creadă că în Antichitate numele au fost inventate la întâmplare, în mod fantezist. În zilele noastre, când se descoperă o nouă stea în seria corpurilor cerești, ce face

astronomul care a avut norocul să-i constate prezența? Deschide dicționarul și caută în mitologia greacă un nume încă disponibil pe care să-l atribuie astrului respectiv. Dar în epoca în care numele era considerat expresia lucrului respectiv, epoca în care Misterele erau încă puternice, niciodată numele nu se dădea în acest fel.

Formele animalelor de astăzi, oricât sunt de transformate, de caricaturale, provin din universul, din cercul zodiacal care exista pe atunci. Dar puteți observa că în schema de mai sus nu figurează decât patru dintre semnele zodiacale. Într-adevăr acestea sunt principalele reprezentări ale Heruvimilor, căci în realitate fiecare dintre aceste forme are, ca să zicem așa, o suită, însoțitori, unul la dreapta și altul la stânga sa. Închipuiți-vă fiecare dintre formele principale încadrată de altele două și veți avea, în jurul Soarelui, douăsprezece forțe sau puteri, care într-un sens existau deja și pe vremea vechiului Saturn. Aceste douăsprezece puteri care aparțin regnului Heruvimilor au o misiune, un rost în Univers, după cum am spus adineauri.

V-ați mai putea întreba ce înseamnă numele care se dau de obicei semnelor Zodiacului. Vom vorbi despre asta în conferințele următoare. Căci s-au produs schimbări în această serie de nume. De obicei sunt enumerate astfel: Berbecul, Taurul, Gemenii, Racul, Leul; urmează Fecioara și Balanta. Ca urmare a unei modificări ulterioare, Vulturul a trebuit să ia numele de Scorpion, din motive cu totul aparte. Urmează Săgetătorul și Capricornul. Omul, din motive pe care, de asemenea, le vom afla, se numește Vărsătorul de apă; la sfârșit sunt Peștii. Adevărata formă care a dat naștere cercului zodiacal nu mai transpare decât în Taur, Leu și în oarecare măsură în Om, numit Vărsătorul de apă din punct de vedere exoteric. Vom vedea mai departe de ce s-a produs această transformare în Zodiac.

Astfel entitățile spirituale foarte sus-puse, Tronurile, au extras la început din propria lor substanță focul primordial al vechiului Saturn. Apoi entități și mai elevate, Heruvimii, au putut să primească în sine, să absoarbă lumina emanată într-un fel din această substanță înfocată, căreia i-au transfigurat existența, au adus-o pe o treaptă superioară. Dar de fiecare dată când în Univers se produce o înălțare, trebuie ca în compensație să aibă loc și o coborâre. Pentru ca Arhanghelii să aibă posibilitatea să-și prelungească existența spirituală în timpul zilei, Heruvimii trebuiau să-și prelungească acțiunea în timpul nopții și în căldura condensată în păclă, în fum, în gaz, să dea naștere unor ființe situate mai prejos de oameni,

formelor animale. Ne-am făcut o idee, plecând de la înțelepciunea originară, despre modul în care au colaborat unele entități cosmice spirituale pentru a acționa asupra globului nostru și am văzut, de asemenea, că ceea ce ne apare sub formă exterioară, fizică, își datorează existența acestor entități. Ceea ce numim astăzi Zodiac, în mod atât de material, își are originea în cercul Heruvimilor, care au venit de la marginile spațiului să acționeze asupra vechiului Soare, a cărui energie, lumină, împrăștia raze în afară. Dobândind această concepție atât de importantă asupra Zodiacului, vom avea acces la alte notiuni care vom lămuri din ce în ce mai mult ce legătură există între corpurile cerești și Ierarhiile spirituale.

CONFERINȚA a V-a
Evoluția stărilor planetare • Rolul Sfintei
Treimi și a entităților
situate mai presus de om în apariția Universului
• Lupta din ceruri
Düsseldorf, 14 aprilie 1909

Am urmărit ieri acțiunea entităților spirituale în sânul Universului nostru prin intermediul a două exemple: vechiul Saturn și globul care poate fi considerat ca reîncarnarea acestuia, vechiul Soare. Acum va trebui să pătrundem chiar în sfera acestor entități superioare și să analizăm din alt punct de vedere modul în care s-a exercitat acțiunea lor. Mai întâi vom reveni asupra unor probleme pe care cei mai mulți dintre voi le-ați mai auzit. Dar pe lângă faptul că unii dintre cei care ne ascultă nu cunosc aceste date preliminare, nici pentru ceilalți nu este inutil că le reamintim în acest ciclu de conferințe, în cadrul cărora va trebui să atingem regiuni foarte elevate ale vieții spirituale.

Într-un sistem cosmic în evoluție, așa cum am mai spus, entitățile spirituale sunt active în mai multe feluri. Ce este deci vechiul Saturn? Să ne reprezentăm foarte clar acest lucru. În primul rând, nu are, bineînțeles, nimic comun cu planeta de astăzi. Trebuie să vă dați seama că în vechiul Saturn se aflau deja în germen toți astrii care fac parte acum din sistemul nostru solar: Soarele, Luna, Mercur, Venus, Marte, Jupiter. Toate aceste corpuri cerești erau cuprinse în vechiul Saturn; toate au ieșit din el. Reprezentați-vă, prin urmare, un corp cosmic care ar avea Soarele în centru și care

s-ar întinde în spațiu înglobând și orbita actualului Saturn; vă veți putea face astfel o idee mai exactă asupra vechiului Saturn, care depășea ca întindere întregul nostru sistem solar, care provine în întregime din acesta. Ar putea fi comparat, cu aproximație, cu nebuloasa primitivă a lui Kant și Laplace, pornind de la care, după mulți dintre savanții moderni, s-a format sistemul nostru solar. Totuși această comparație nu este riguros exactă, pentru că în general punctul de plecare al sistemului solar este imaginat ca un fel de masă gazoasă, când de fapt, după cum am văzut, este vorba de un corp alcătuit din căldură, nu din gaz. Un uriaș corp de căldură, iată ce era vechiul Saturn.

Am văzut în ultima noastră conferință că atunci când acest vechi Saturn s-a transformat în Soare asupra lui s-a exercitat acțiunea Heruvimilor; dar acești Heruvimi se găseau deja împrejurul vechiului Saturn, cu toate că atunci nu erau încă în stare – ca să ne exprimăm pe înțelesul tuturor – să facă lucruri importante. Mai existau și alte entități în spațiul care înconjura vechiul Saturn, o categorie de ființe și mai sublime decât Heruvimii: aceștia erau Serafimii. În aceeași zonă se găseau și Tronurile, situate cu o treaptă ierarhică mai jos decât Heruvimii. Substanța care emana din Tronuri constituia, așa cum am văzut, căldura vechiului Saturn. Deci ne putem reprezenta vechiul Saturn ca pe un glob uriaș de căldură, înconjurat de o serie de entități spirituale de natură extrem de elevată. Acestea sunt Serafimii, Heruvimii și Tronurile din esoterismul creștin, entitățile dhyanice din învățătura orientală.

De unde vin aceste entități superioare? În lume, în Univers, totul a evoluat. Pentru ca să ne dăm seama de unde vin Heruvimii, Serafimii și Tronurile este bine să avem în vedere mai întâi sistemul nostru solar și să ne întrebăm ce se va întâmpla cu el în viitor. Să trecem în revistă în linii mari evoluția sa. Știm că provine din vechiul Saturn care s-a transformat, devenind vechiul Soare, apoi vechea Lună. În epoca în care vechiul Soare a devenit Lună, s-a produs un fapt cu totul deosebit: pentru prima dată Luna s-a despărțit de Soare, formând la început un astru independent. Datorită faptului că Soarele s-a debarasat astfel de elementele cele mai groșiere, el a putut să se dezvolte, să se înalțe și mai mult. Apoi întregul sistem a evoluat, devenind Pământul nostru actual; dar acesta nu s-a format cu adevărat decât după ce Soarele s-a despărțit din nou de substanțele și de ființele cele mai dense, care au alcătuit Pământul și Luna.

Evoluția a continuat. Ființele care de atunci înainte au fost nevoite să trăiască pe Pământ, după ce, ca să zicem așa, au fost lăsate la o parte de Soare, evoluează în această situație, înălțându-se din ce în ce mai mult. Vor trebui să treacă în viitor prin altă stare planetară, cea a lui Jupiter; în vederea acestui fapt, ele se maturizează treptat, până când vor putea să se unească din nou cu Soarele. Mai departe, când se va atinge starea de Venus, toate ființele care trăiesc și acționează acum pe Pământ, vor fi reabsorbite de Soare, iar acesta va atinge el însuși un nivel superior de dezvoltare, prin faptul că toate ființele pe care le expulzase mai înainte vor fi mântuite prin el. În sfârșit, se va ajunge la starea planetară de Vulcan, cea mai elevată din toată seria evolutivă a sistemului nostru. Într-adevăr, acestea sunt cele șapte trepte de evoluție a sistemului nostru cosmic: Saturn, Soare, Lună, Pământ, Jupiter, Venus, Vulcan. Pe Vulcan, toate ființele care au ieșit din cei dintâi germenii care existau pe vechiul Saturn vor fi în întregime spiritualizate; toate vor fi nu numai la nivelul Soarelui, ci mai presus de Soare. Vulcan este mai mult decât Soarele și prin acest fapt el va atinge maturitatea, care îi va da posibilitatea să se ofere ca jertfă, să se destrame.

Într-un sistem de felul acesta, o etapă nouă de evoluție constă în faptul că un soare născut într-un anumit punct este la început slab și deci trebuie să-și expulzeze planetele pentru a putea el însuși să progreseze. El se întărește, reia în sine toate planetele și devine Vulcan. Apoi din nou totul se destramă. Globul lui Vulcan rămâne gol pe dinăuntru, formându-se ceea ce s-ar putea numi hora Tronurilor, Heruvimilor și Serafimilor. Deci Soarele se va topi în Univers, se va jertfi, se va dispersa și va constitui el însuși acel cerc al Serafimilor, Heruvimilor și Tronurilor, pregătind astfel o nouă creație în Univers.

Dacă Tronurile au putut să cedeze din propria lor substanță ceea ce era necesar ca să se formeze vechiul Saturn, aceasta s-a datorat faptului că s-au pregătit pentru acest lucru într-un sistem cosmic precedent, în cursul a șapte etape analoage cu cele pe care le parcurge acum sistemul nostru solar. Înainte de a se constitui acest ansamblu de Tronuri, Heruvimi și Serafimi, a trebuit să existe un sistem solar; deci atunci când un Soare este destul de avansat pentru a se uni din nou cu planetele sale, el devine spațiu, devine el însuși un Zodiac. Ființele sublime de care am vorbit că formează Zodiacul sunt supraviețuitoarele unui vechi sistem solar. Ceea ce a evoluat la început în interiorul unui sistem solar poate să acționeze apoi din marginile Universului, poate să conceapă și să extragă din

sine un nou sistem solar. Dacă Serafimii, Heruvimii și Tronurile constituie pentru noi Ierarhia cea mai sus-pusă, aceasta se datorează faptului că au trecut deja printr-o evoluție solară și s-au înălțat până la mărețul sacrificiu cosmic. Aceste entități au ajuns astfel până în imediata apropiere a Divinității celei mai înalte de care se poate vorbi, Sfânta Treime. Deasupra Serafimilor se află deci această Divinitate sublimă, această întreită Dumnezeire despre care au cunoștință aproape toate popoarele: Brahma - Shiva - Vishnu; Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Într-un fel de la această divinitate supremă pornesc planurile oricărui nou sistem cosmic. Înainte de a se fi manifestat chiar primul rudiment al lui Saturn, planul lui exista în Sfânta Treime. Dar ea are nevoie de ființe care să execute planul acesta, iar aceste ființe trebuie mai întâi să devină capabile de această realizare. Primele entități care înconjoară, ca să zicem așa, însăși Divinitatea, cele care, după frumoasa expresie folosită în creștinismul esoteric, „se bucură nemijlocit de vederea lui Dumnezeu”, sunt Serafimii, Heruvimii și Tronurile. Ele primesc planurile care emană din Sfânta Treime privind noul sistem cosmic. Înțelegeți desigur că vă spun acestea mai mult în mod figurat, căci suntem nevoiți să folosim cuvinte omenesti pentru acțiuni sublime pe care cuvintele noastre nu pot să le cuprindă. Nu există cuvinte care să descrie o activitate atât de sublimă ca de exemplu cea desfășurată de Serafimi la începuturile sistemului nostru solar, atunci când au primit de la Sfânta Treime planurile mărețe după care trebuia să evolueze acest sistem trecând de la Saturn la Soare, la Lună, Pământ, Jupiter, Venus și Vulcan. Numele de Serafim a fost considerat întotdeauna de cei care îi înțeleg cu adevărat sensul, îndeosebi în cadrul esoterismului ebraic, ca însemnând entitățile care au ca misiune să primească planurile, să cunoască țelurile Divinei Trinități. Heruvimii, situați pe treapta ierarhică imediat următoare, au ca însărcinare să modeleze prin înțelepciunea lor aceste intenții, aceste concepte primite de la Divinitate. Sunt Spirite ale unei preînalte înțelepciuni care știu să transforme în planuri realizabile informațiile date de către Serafimi. Tronurile, al treilea grad al Ierarhiei pornind de sus, au avut apoi ca sarcină să se apuce de treabă, ca să zicem așa, pentru ca ceea ce a fost conceput prin înțelepciunea, prin gândurile sublime ale Heruvimilor să poată deveni realitate. Astfel realizarea inițială a planurilor divine s-a desfășurat după planurile cosmice primite de la Divinitate de către Serafimi, detaliate apoi datorită Tronurilor, care au avut posibilitatea să

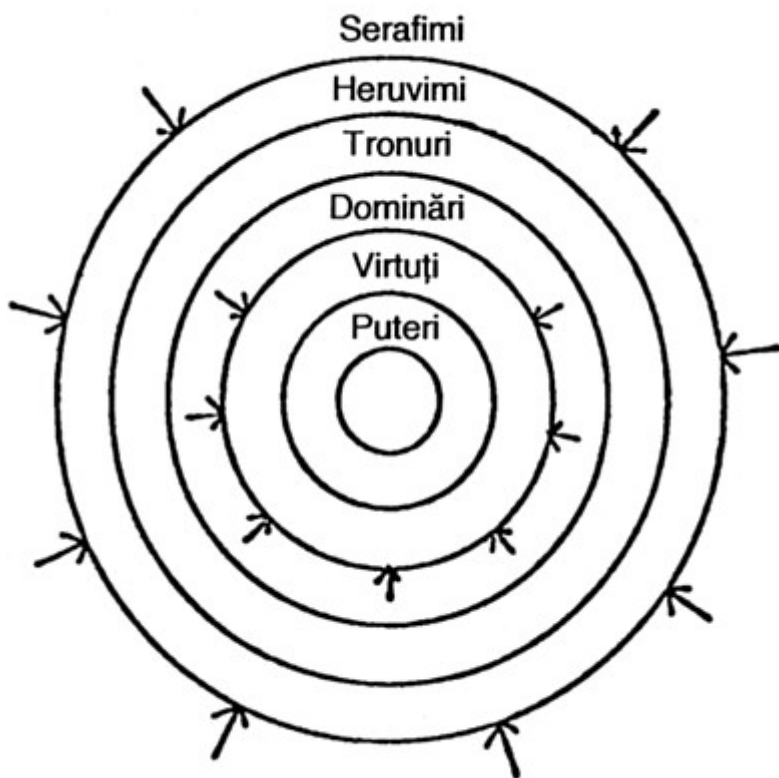
răspândească, în spațiul destinat într-un fel unui nou sistem cosmic, propria lor substanță, cea a focului originar. Imaginându-ne acest lucru, am putea spune că un vechi sistem solar a dispărut, s-a stins; în acel sistem, Serafimii, Heruvimii și Tronurile ajunseseră la cel mai înalt grad de maturizare. Urmând îndemnul Trinității Supreme, au ales un spațiu în Cosmos și și-au spus: De aici vom începe. Apoi Serafimii s-au pătruns de țelurile acestui sistem cosmic; Heruvimii au întocmit proiectele iar Tronurile au revărsat în acest spațiu sferic focul originar, pe care îl extrag din propria lor esență. Astfel s-a ivit Universul nostru.

Totuși și alte entități erau prezente în cadrul sistemului solar care l-a precedat pe al nostru, dar aceste entități nu se înălțaseră atât de sus ca Serafimii, Heruvimii și Tronurile. Ele rămăseseră atunci la un nivel inferior și trebuia să treacă ele însele printr-o evoluție înainte de a putea fi creatoare, înainte de a putea să se jertfească. Aceste entități sunt cele din a doua Triadă ierarhică. Am vorbit despre prima Triadă și am spus deja numele celor din a doua, după Dionisie Areopagitul și magiștrii occidentali: acestea sunt Kyriotetes sau Dominările (Domniile), Virtuțile, Dynamis sau Spiritele mișcării și, în sfârșit, Exousiai, Puterile sau Spiritele formei (Stăpânirile).

Am văzut, atunci când am vorbit de vechiul Saturn, că prima Ierarhie se găsea în ambianța exterioară a acestuia. Dar unde trebuie să căutăm Dominările, Virtuțile și Puterile? În interiorul vechiului Saturn. Pe când Tronurile ajungeau până la limita exterioară a globului, Dominările, Virtuțile și Puterile trăiau și se mișcau chiar în masa acestuia, în substanța sa.

Să comparăm acum această imagine cu cea a nebuloasei originare după teoria numită Kant-Laplace. La originea sistemului nostru solar s-ar fi aflat o uriașă masă gazoasă; se presupune că această masă a început să se învârtască de la sine și se consideră foarte natural că în urma acestei mișcări de rotație din ea s-au desprins treptat planetele. Întâi erau ca niște inele, apoi acestea s-au comprimat, soarele rămânând în centru iar planetele învârtindu-se în jurul lui. Lucrurile acestea sunt prezentate în chip pur mecanic. În școli se face o experiență foarte atrăgătoare pentru a se demonstra în mic cum s-ar fi format, zice-se, sistemul solar. Într-un vas cu apă este pusă să plutească o picătură de ulei prin care se trece o foaie de carton care reprezintă Ecuatorul, străbătută de o andrea cu ajutorul căreia picătura de ulei este făcută să se învârtască. Din ea se desprind particule și profesorul explică că aceasta reprezintă în miniatură formarea sistemului solar.

O asemenea naivitate nu poate decât să ne surprindă, căci se uită un singur lucru: intervenția celui care învârte andrea. Chiar făcând abstracție de eroarea inițială, care constă în faptul că se pornește de la o stare gazoasă în loc de una calorică, nu ne putem închipui că această masă gazoasă ar începe să se învârtască de la sine. Dacă ne gândim la aceasta și dacă mai păstrăm o logică bazată pe bun simț, trebuie să presupunem că au fost forțe spirituale care au imprimat corpurilor cerești această mișcare de rotație. Suntem deci puși în situația să ne întrebăm unde sunt acele forțe, energii, care au acționat asupra a ceea ce, pentru noi, este de natură calorică, astfel încât să se întâmple ceva. Ele acționează în același timp din exterior și din interior. Entitățile care se află în exterior, cele care și-au dobândit însușirile în cadrul sistemelor anterioare, acționează din afară. Din interior intervin acelea care, fiind mai puțin evolute, acționează pentru diferențierea masei inițiale, făcând ca în ea să se nască curenți, forme în cadrul căldurii. Sunt entități de o inteligență superioară care dirijează toate aceste fapte.

Care este misiunea celei de a doua ierarhii? Dominările primesc mai întâi ceea ce aduc Tronurile din universul exterior și repartizează ceea ce au primit în așa fel încât globul acesta în formare, vechiul Saturn, să fie în armonie cu Universul. Într-adevăr trebuie ca în interiorul lui Saturn totul să fie organizat în așa fel încât să corespundă cu ceea ce este în afară. Ceea ce primesc Serafimii de la Dumnezeu pentru a fi dat lui Saturn trebuie să fie organizat după poruncile Divinității, astfel încât impulsurile acestora să devină realitate. Dominările primesc deci din mediul exterior ceea ce se revarsă, prin intermediul celor mai sus-puse Ierarhii, asupra lui Saturn pentru a-l transforma, a-l adapta la globul acesta. Virtuțile sau Dynamis modelează la rândul lor ceea ce primesc de la Dominări, completând organizarea realizată deja de aceste entități. Puterile sau Exousiai, dimpotrivă, au grijă să se păstreze, cât timp este nevoie, ceea ce a fost zidit astfel în conformitate cu scopurile universului, ca acestea să nu se distrugă

numaidecât. Ele sunt „păstrătoarele". Deci Dominările sunt cele care dirijează organizarea masei saturniene; Virtutile înfăptuiesc această organizare; Puterile sau Exousiai păstrează ceea ce au zidit Virtuțile. Să lăsăm de o parte pentru moment a treia Triadă, de care am vorbit mai înainte: Spiritele personalității sau Archaii, Spiritele focului sau Arhanghelii și Îngerii. Cu cunoștințele pe care le-am dobândit acum să urmărim cum s-a făcut trecerea de la vechiul Saturn la vechiul Soare. Faptele esențiale au fost descrise în conferința precedentă. Când vechiul Saturn a devenit Soare, focul primordial a trecut în starea de gaz sau de aer, astfel încât Soarele vechi a fost alcătuit din ceea ce a subzistat din focul primordial, la care s-a adăugat, s-a integrat, ceea ce s-a condensat sub formă de gaz, de fum. Există deci două substanțe: focul original și o parte a acestui foc, care a devenit gaz, fum sau aer, nu contează cum îi spunem. Acestea erau condițiile pe vechiul Soare. Vom vedea că ele nu mai sunt aceleași pe Soarele nostru de acum; trecând prin stări intermediare, acesta a devenit cu totul altceva, cu toate că unii oameni susțin că în interior el este constituit acum numai dintr-un fel de gaz.

Dacă studiați puțin teoriile la care ajunge știința noastră materialistă, veți descoperi câteodată lucruri foarte ciudate. Există printre altele o broșură de popularizare care se cumpără mult din cauza prețului ei modic, în care se spune despre Soare că nu poate să conțină nimic solid, numai gaz; dar, adaugă autorul, acest gaz ar avea consistența mării sau a smoalei. Nu i-aș dori celui care poate să accepte asemenea teorie și să creadă că sub presiune un gaz poate să capete consistența mării sau a smoalei să fie obligat să trăiască într-o atmosferă de acest fel, presupunând că ar putea să se miște în ea. Există astfel de aberații în teoriile materialiste.

Deci nu este vorba aici de Soarele din ziua de azi, ci de vechiul Soare, care era alcătuit într-adevăr din focul primordial și din ceea ce s-ar putea numi „ceață de foc" sau foc-aer. Această expresie se întâlnește în Faust, iar Goethe știa despre ce este vorba. Trebuie deci să ne închipuim vechiul Soare ca fiind făcut dintr-un amestec al celor două substanțe. Dar această stare nu s-a produs de la sine. Globurile cosmice nu se condensează singure; această condensare trebuie să fie provocată de entități spirituale. Care sunt entitățile care au determinat condensarea substanței, atunci când s-a trecut de la vechiul Saturn la Soare? Acestea sunt Dominările. Aceste entități au comprimat masa lui Saturn, care era atât de

enormă la început, au redus-o până când au adus-o la dimensiunile unui glob care s-ar întinde astăzi până la orbita lui Jupiter, considerând Soarele ca centru. Deci pe când vechiul Saturn era un glob enorm, care se întindea până la orbita de astăzi a lui Saturn, vechiul Soare nu ajungea decât până la cea a lui Jupiter. Jupiter este limita de expansiune a vechiului Soare. Trebuie să ne închipuim planetele exterioare ca marcând limitele de expansiune ale vechilor globuri cerești. Ajungem astfel încetul cu încetul să ne reprezentăm planetele ca rod al acțiunii Ierarhiilor.

Să mergem mai departe: următoarea etapă consistă dintr-o nouă condensare. Cea de a treia stare a sistemului nostru cosmic este cea a Lunii vechi. Cei care pot să citească în cronica Akasha știu că această Lună veche s-a născut din faptul că substanța gazoasă a Soarelui s-a condensat până la starea lichidă. Pe acea Lună nu exista încă pământ solid, ci foc, aer și apă. Elementul lichid s-a adăugat gazului; acesta se condensase până la starea lichidă. Ce a provocat această nouă condensare? A doua grupă a celei de a doua Ierarhii, adică Virtuțile sau Dynamis. Acestea au comprimat masa gazoasă a vechiului Soare, restrângând limitele sale până la orbita actuală a lui Marte. Acest astru este ca un stâlp de hotar care indică astăzi care erau dimensiunile Lunii vechi. Dacă vă închipuiți un glob având ca punct central Soarele și a cărui masă se întinde până la orbita lui Marte, veți avea imaginea dimensiunilor Lunii vechi.

Am ajuns acum în punctul în care trebuie să ne reamintim că atunci când după Saturn și Soare a urmat Luna veche s-a întâmplat ceva cu totul nou: o parte a substanței dense a fost expulzată și s-au format două corpuri cerești. Unul dintre ele a luat cu el substanțele și ființele cele mai subtile; acesta a devenit Soare. Celălalt a devenit Lună, cu mult mai densă. Deci în a treia stare a sistemului planetar acesta nu a mai rămas o planetă unică, omogenă, decât un timp. Această planetă a scos din sânul său un alt astru, care de atunci există alături de ea. Cât timp vechea Lună a fost un corp omogen, ea se întindea până la Marte. După aceea, atunci când s-a despărțit de Soare, ea a început să se învârtască în jurul lui, urmând aproximativ orbita actuală a lui Marte, aflându-se deci la periferia spațiului ocupat mai înainte de acel glob primitiv. Cum s-a produs această despărțire? Cum au luat naștere două corpuri cosmice dintr-unul singur? Aceasta s-a făcut sub influența Virtuților, Dynamis. Știți că în Univers se petrece

ceva analog cu ce se întâmplă în decursul vieții obișnuite a oamenilor. Atunci când ființele se dezvoltă, unele progresează, pe când altele rămân în urmă. La școală, unii elevi repetă clasa, pe când alții progresează cu repreziciune. Nu se dezvoltă toți la fel de repede. Același lucru se petrece în întregul Cosmos. În clipa în care Virtuțile au început să-și îndeplinească misiunea, să-și exercite rolul, s-a produs ceva deosebit: pentru motive pe care le vom afla mai târziu, a avut loc ceea ce în esoterismul Misterelor a fost numit întotdeauna „lupta din ceruri”. Acest fapt face parte integrantă din învățătura tuturor misterelor. El cuprinde de asemenea taina originii răului.

La un moment dat în evoluția lunară Virtuțile sau Dynamis erau la niveluri de maturitate foarte diferite; unele tindeau să se înalțe spiritual cât mai mult posibil; altele rămăseseră în urmă sau își continuau în ritm normal cursul evoluției. Deci unele erau mai avansate decât altele. Ca urmare cele două feluri de virtuți s-au despărțit. Entitățile avansate au determinat desprinderea globului solar; cele rămase în urmă au format Luna, care se învârtea în jurul Soarelui. Deci în cer a avut loc o luptă și fragmentarea Lunii vechi. Planeta secundară, Luna veche propriu-zisă, a trecut atunci sub dominația Virtuților rămase în urmă, iar Soarele vechi sub cea a Virtuților mai evolute.

În primele versete din Bhavagad Gita se întâlnește o referire ca un ecou simbolic al acestei „lupte în ceruri”. De fapt a fost o luptă teribilă. A durat din momentul în care Dominările sau Kyriotetes au lucrat la formarea vechiului Soare până când s-a format Luna veche, adică atunci când Dynamis și-au împlinit misiunea. Dominările au condensat masa vechiului Soare până la orbita de astăzi a lui Jupiter. Apoi Dynamis au condensat întregul sistem până la limita trasată acum de Marte. În spațiul dintre cele două orbite s-a aflat câmpul de bătaie al acestei lupte din ceruri. Imaginați-vă acest întins câmp de bătaie. Doar în secolul al XIX-lea s-a descoperit cu mijloace fizice ce distrugerii a provocat acea luptă. Între orbita lui Marte și cea a lui Jupiter se află o mulțime de mici asteroizi dispersați. Ei reprezintă resturile părăsite pe câmpul de bătaie unde s-a desfășurat gigantica încleștare în intervalul dintre două momente cosmice; cel în care sistemul solar a fost comprimat până la orbita lui Jupiter și cel ulterior, când limita corespundea cu orbita lui Marte. Când astronomii de astăzi își îndreaptă telescopul spre spațiul ceresc și descoperă mereu alți asteroizi, este vorba de fapt despre rămășițele provenite

din lupta gigantică care s-a dat între Virtuțile cele mai înaintate și cele mai puțin avansate; tot ele au provocat fragmentarea Lunii și desprinderea ei de Soare. Iată cum faptele exterioare ne apar ca expresia, ca fizionomia exterioară a Entităților divine, spirituale.

CONFERINȚA a VI-a
Rolul diverselor entități în evoluția omenirii •
Sistemul solar în
Misterele lui Zoroastru • Aspectele spirituale
ale sistemului lui Ptolemeu

Düsseldorf, 15 aprilie 1909

După cum am văzut, fenomenele cosmice rezultă din viața spirituală a unor entități aflate mai presus de ființa omenească. Aceasta a fost situația și pentru evenimentul descris la sfârșitul conferinței precedente sub numele de „lupta din ceruri”, care a lăsat pe câmpul de bătaie, între Jupiter și Marte, atâtea trupuri moarte – asteroizii, pe care astronomii îi descoperă în număr tot mai mare. Acest eveniment este de cea mai mare importanță; vom reveni asupra lui și vom vedea reflectarea sa în unele evenimente de pe Pământ, reflectare pe care o găsim și la începutul Bhagavad Gitei.

Astăzi vom continua descrierea, pe scurt, a entităților spirituale care aparțin unor ierarhii de care ne-am ocupat mai puțin până acum, cele care sunt cele mai apropiate de om și care în esoterismul creștin sunt numite Îngeri, Arhangheli și Principate (sau Principi primordiali, Forțe originare). În literatura antroposofică, Arhangheli sunt numiți și Spirite ale focului iar Principatele Spirite ale personalității. Aceste entități, care se situează între oameni și acele spirite despre care am spus în ultima conferință că-și întind influența până la Jupiter, Marte etc., se află desigur într-o relape mai strânsă cu omul. Este vorba în primul rând de Îngeri sau Angheli. Aceștia au trecut prin „stadiul uman” în timpul evoluției lunare anterioare și se află acum la nivelul pe care va trebui să-l atingă omul pe viitorul Jupiter. Deci se află cu o treaptă mai sus decât omul. Vom vedea care este în realitate misiunea acestor entități spirituale, analizând modul cum se dezvoltă omul pe pământ.

Omule evoluează trecând din încarnare în încarnare. Acest fel de dezvoltare datează din era lemuriană și a străbătut întreaga

eră a Atlantidei; de fapt ea a început în epoca cea mai veche a erei lemuriene și va continua trecând prin diverse încarnări încă mult timp, până atunci când, aproape de sfârșitul pământului, omenirea va cunoaște alte forme de dezvoltare. Știți că ceea ce trece din încarnare în încarnare este individualitatea, adevărata esență a ființei omenesti, dar știți de asemenea că în marea lor majoritate oamenii de astăzi nu sunt deloc conștienți de faptul că au trăit o viață anterioară, nu pot să-și amintească că ar fi trăit unele evenimente într-o încarnare din trecut. Doar cei care s-au ridicat până la un anumit nivel de clarviziune pot să-și cufunde privirile în viețile lor anterioare.

Ce continuitate ar putea fi între încarnările pământești ale unui om care nu-și amintește de viețile sale anterioare, dacă n-ar fi existat entități care leagă într-un fel între ele aceste încarnări, care veghează asupra trecerii sale de la una la alta. Într-adevăr pentru fiecare ființă omenească există o ființă spirituală care, având în vedere faptul că se găsește mai presus de nivelul omenesc, conduce individualitatea umană de la o încarnare la alta. Luați aminte; nu este vorba de entitățile care reglementează Karma, despre acelea vom vorbi mai târziu. Este vorba pur și simplu despre entități de pază care păstrează, ca să zicem așa, amintirea de la o încarnare la alta, deoarece omul însuși nu poate face aceasta. Aceste entități sunt Îngerii. Se poate spune că în fiecare dintre încarnările sale omul este o persoană, dar că asupra lui veghează o entitate a cărei conștiință urmărește încarnările lui succesive. Din această cauză, deși în stadiile inferioare ale inițierii omul nu știe încă nimic despre încarnările sale anterioare, el capătă în unele dintre aceste stadii posibilitatea de a pune întrebări Îngerului său. Acest lucru este pe deplin posibil. Ființele, care, ca Îngeri, sunt superioare cu un grad omului, trebuie deci să aibă în grijă firele care străbat întreaga omenire trecând pentru fiecare om din încarnare în încarnare.

Să ne ridicăm acum privirile până la următorul grup, cel format din Arhangheli sau Spirite ale focului. Aceștia nu se ocupă de o ființă individuală; misiunea lor este mai amplă: ei asigură armonia dintre viața individuală și cea a colectivităților umane, cum ar fi popoarele, neamurile ș.a. Pe parcursul evoluției Pământului, Arhangheli au ca însărcinare să stabilească într-un fel legăturile între sufletele individuale și ceea ce numim suflete ale popoarelor sau neamurilor. Căci pentru cel care accede la cunoașterea spirituală sufletele popoarelor sau ale neamurilor sunt cu totul altceva decât

pentru cei care trăiesc cu abstracțiunile științei sau în general cu cele ale culturii de astăzi. Pe un anumit teritoriu – Franța, Germania, Italia, trăiesc colectivități de ființe omenesti, și așa cum ochii fizici nu văd decât forma exterioară a acestor ființe, tot așa se consideră că ceea ce numește sufletul sau spiritul acelui popor nu este decât o noțiune abstractă care îi reunește pe toți. Se crede că nu este real decât individul, nu spiritul sau sufletul poporului. Dar pentru cel care poate să pătrundă cu privirile în viața spirituală adevărată, ceea ce numim suflet sau spirit al popoarelor este o realitate. În sufletul unui popor trăiește și acționează un Arhanghel, un Spirit al focului, care reglementează relațiile dintre individ și ansamblul acelui popor sau neam.

Ne ridicăm apoi până la entitățile pe care le numim Spirite ale personalității sau Archai. Aceștia se află la un nivel și mai înalt, ei exercită o acțiune și mai înaltă asupra relațiilor omenesti. Într-adevăr, ei reglementează condițiile de existență pe pământ ale întregului neam omenesc și trăiesc în așa fel încât în decursul timpului, din epocă în epocă, se transformă luând, ca să spunem așa, un corp spiritual diferit. Știți cu toții că ceva care pentru mentalitățile de astăzi nu este decât o simplă abstracțiune, dar care este o realitate pentru acela care poate să vadă realitatea spirituală, este ceea ce se cheamă spiritul timpului. Spiritele timpului sunt implicate în sensul și misiunea unei anumite epoci a omenirii. Gândiți-vă, de exemplu, la sensul și misiunea primelor milenii de după scufundarea Atlantidei. Spiritele timpului înglobează ceva ce depășește un popor sau un neam anume. Ele nu se limitează la un popor sau altul; ele depășesc cadrul popoarelor. Adevăratul spirit al timpului, spiritul unei epoci, este de fapt corpul spiritual al unui Arheu, un Spirit al personalității. Lui îi datorăm apariția pe Pământ a unor personalități. Înțelegeți desigur că treburile pământești trebuie să fie făcute de ființe omenesti; trebuie ca într-o anumită epocă să apară anumite personalități eminente. Dacă totul ar fi lăsat la voia întâmplării s-ar produce un haos nemaipomenit, de exemplu dacă Luther sau Carol cel Mare s-ar fi născut în altă epocă. Trebuie ca lucrurile să se desfășoare în funcție de evoluția omenirii pe pământ; trebuie ca într-o anumită epocă să apară sufletul care este în acord cu sensul întregii evoluții terestre. Acest lucru este reglementat de Spiritele personalității, Archaii.

Mai presus de Archai se află Ierarhia la care ne-am referit în ultima noastră conferință, cea a Puterilor, Exousiai sau Spirite ale formei. Misiunea acestora depășește sfera terestră. În

dezvoltarea omenirii distingem într-adevăr fazele de Saturn, Soare, Lună, Pământ, Jupiter, Venus și Vulcan. Am văzut că tot ce se referă la Pământul propriu-zis este reglementat de Îngeri în ceea ce privește individul, de Arhangheli când este vorba despre raporturile acestui individ cu colectivitățile omenești și de Spiritele personalității pentru ansamblul evoluției omenești, începând din era lemuriană și până în cea în care omul va fi atât de spiritualizat încât se va desprinde tot mai mult de Pământ. Dar este nevoie în plus ca omenirea să fie condusă de la o stare planetară la alta. Trebuie ca alte entități spirituale să vegheze de-a lungul întregii evoluții terestre, ca la sfârșitul acestei evoluții omenirea să poată să treacă în starea de Pralaya și să-și găsească drumul spre noul său țel, spre Jupiter. Acesta este rolul Puterilor, al Spiritelor formei. În conferința precedentă, am caracterizat misiunea lor plecând de la ceea ce le era superior; acum o analizăm dintr-un punct de vedere opus. La început trebuie să ne facem o idee asupra poziției pe care o ocupă în Univers aceste entități. În știința spirituală, care trebuie să se continue în zilele noastre sub formă de antroposofie, deci după înțelepciunea Misterelor, întotdeauna s-a vorbit de aceste diferite entități și despre ierarhizarea lor, așa cum am făcut și noi.

Am văzut în conferința precedentă că orbita actuală a lui Saturn marchează limita până la care acționează Tronurile; cea a lui Jupiter pe cea a Dominărilor și cea a lui Marte pe cea a Virtuților. Vom vedea acum ce câmp de acțiune au în sistemul nostru solar Puterile sau Spiritele formei. Vă voi expune unele notiuni legate de acest subiect, care deși concordă perfect cu realitatea, pot să pară surprinzătoare chiar și aceloră dintre voi care sunt deja familiarizați cu știința spirituală.

Se învață acum în școli că din Antichitate și până la Copernic concepția asupra sistemului solar era cea numită a lui Ptolemeu. Se credea pe atunci că pământul ocupă centrul acestui sistem iar planetele se învârt în jurul lui, așa cum de altfel ni se înfățișează aparent lucrurile prin vederea fizică. Se spunea că de la Copernic încoace se știe în sfârșit, ceea ce oamenii de altădată ignorau, adică faptul că Soarele se află în centrul sistemului și că planetele se învârt în jurul lui pe orbite circulare sau mai degrabă eliptice. Dar pentru a fi cinstit până la capăt, ar trebui, descriind astfel sistemul solar, să ai onestitatea de a atrage atenția asupra unui lucru. Ar trebui spus: până la Copernic nu se cunoșteau decât unele mișcări cerești, în funcție de care se calcula ce ar putea fi sistemul

nostru solar. De fapt Copernic n-a mers în spațiu, ca să observe dacă Soarele se află într-un anume punct din interiorul unui cerc sau a unei elipse și dacă planetele se învârt în jurul lui; el a realizat un calcul care explică mai simplu ceea ce vedem decât calculele mai vechi. Sistemul lui Copernic nu este altceva decât un produs al gândirii.

Să facem pentru moment abstracție de ce credea Ptolemeu. Să admitem că Soarele ocupă punctul central și să calculăm poziția diferitelor planete, apoi să vedem în ce măsură concordă acest calcul cu experiența. În cazul observației pur fizice, această concordanță se realizează. Este drept că apoi s-au alcătuit pe această bază tot soiul de sisteme cosmice, de exemplu cel al lui Kant și Laplace. Dar în urma unor noi descoperiri s-a ajuns la ceva diferit sub aspect științific, căci observația fizică a pus în evidență existența a încă două planete: Uranus și Neptun*. N-am vorbit încă de ele; vom vedea apoi ce semnificație au acestea pentru sistemul nostru solar. Aceste două planete, Uranus și Neptun, nu erau prevăzute în calcul. Acceptând sistemul cosmic Kant-Laplace, Uranus și Neptun ar fi trebuit să se miște în alt mod; una dintre planetele recent descoperite se comportă în mod foarte ciudat. Ar trebui presupus că axa ei a fost deviată cu 90% după desprinderea planetelor, căci ea parcurge o orbită total diferită. Uranus și Neptun diferă destul de mult de celelalte planete ale sistemului solar. Vom vedea mai târziu despre ce este vorba.

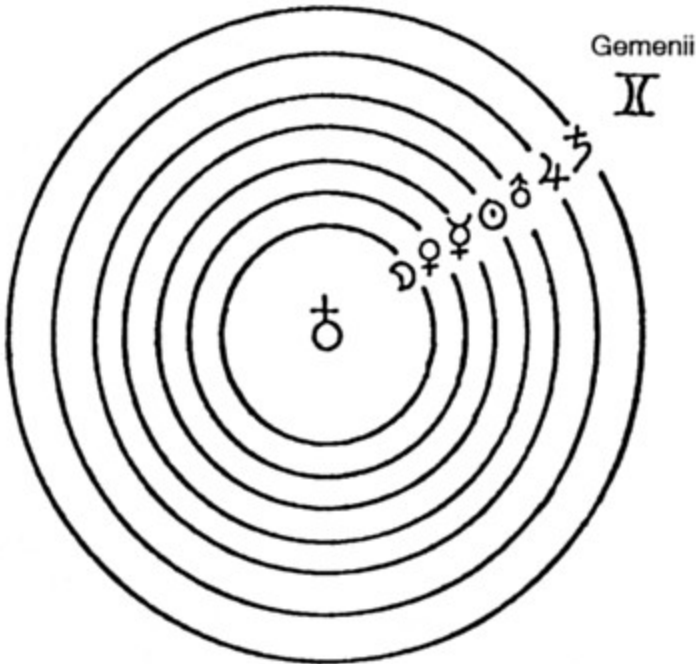
* La data când R.Steiner făcea aceste aprecieri nu era încă cunoscută existența planetei Pluton, care determină modificarea traiectoriei lui Neptun. Descoperirea a fost realizată în 1930: calculele astronomice anticipaseră această descoperire tocmai datorită perturbărilor despre care vorbește Steiner (n. red.).

Pentru moment vreau numai să remarc că în sistemul lui Copernic este vorba despre un calcul realizat într-o epocă în care se pierduse cunoașterea raporturilor spirituale; când nu se mai știa să se întrevadă ce se află din punct de vedere spiritual la baza oricărui fenomen exterior. Dar sistemul lui Ptolemeu nu este numai un sistem fizic, el se bazează și pe observații spirituale; în vremea lui se știa că planetele sunt semne care indică domeniile în care domnesc anumite entități spirituale. Este evident că întregul nostru sistem solar și planetar trebuie prezentat într-un mod anume, dacă vrem să punem în evidență această corespondență.

Vedeți în desen sistemul solar așa cum era conceput în Misterele lui Zoroastru. Am putea la fel de bine să ne inspirăm și din alte Mistere, dar îl vom lua pe acesta ca exemplu pentru

a caracteriza raporturile dintre sistemul nostru solar și entitățile spirituale active aici.

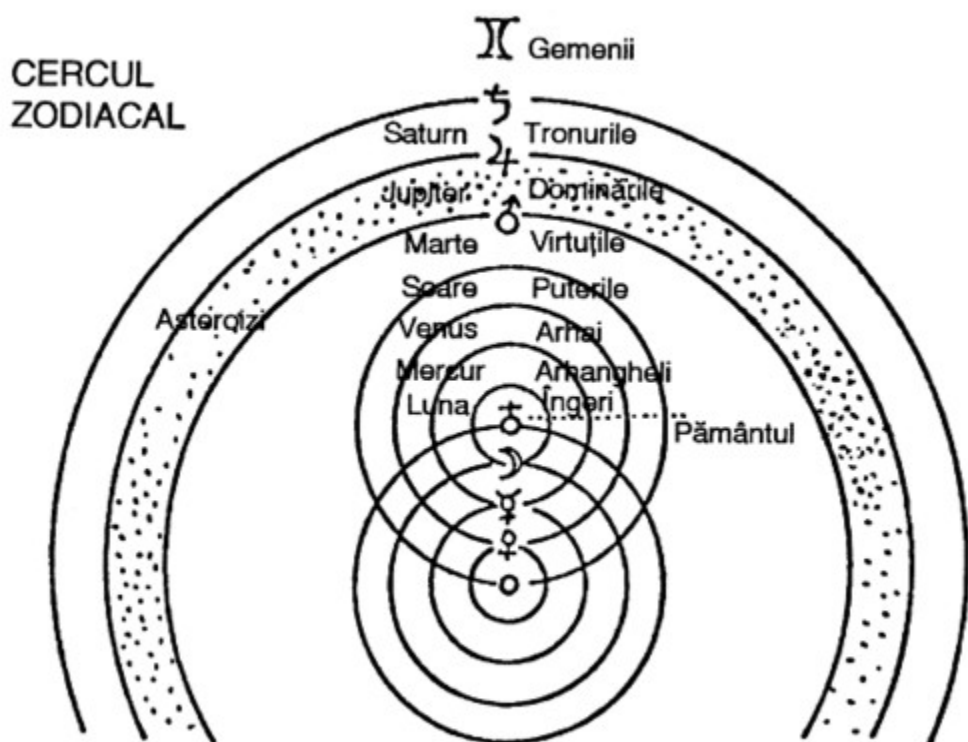
CERCUL ZODIACAL

SISTEMUL COSMIC DIN TEMPLUL LUI ZOROASTRU

Sistemul lui Zoroastru lua în considerare altfel de observatii decât cele care se pot face în prezent în cer. Știti că se poate observa o progresie - reală sau aparentă - a Soarelui de-a lungul semnelor zodiacale pe o perioadă foarte îndelungată. Se consideră - și așa este - că aproximativ din secolul VIII î.e.n. Soarele răsărea primăvara în semnul Berbecului; dar în fiecare an punctul acesta vernal se deplasează puțin, astfel că într-o perioadă extrem de îndelungată el a străbătut în întregime gradele corespunzătoare Berbecului. Înainte de anul 800 î.e.n. Soarele nu răsărea primăvara în semnul Berbecului ci în cel al Taurului, pe care punctul vernal l-a străbătut în întregime în curs de circa 2 200 de ani. Cu și mai mult timp înainte, el răsărea primăvara în semnul Gemenilor, pe care de asemenea l-a străbătut în întregime. Dacă adunăm 800 cu 2 160 ani, vom ajunge în mileniile IV și V înainte de Christos. Or aceasta este epoca în care au înflorit Misterele lui Zoroastru, care datează din Antichitatea foarte îndepărtată. Când se

faceau observații asupra fenomenelor cerești, toate calculele erau făcute în raport de punctul din Gemeni, astfel că pentru a desena Zodiacul din punctul de vedere pe care l-am prezentat în comferința precedentă ar fi trebuit să fie plasat în partea de sus a schemei semnul care corespunde constelației Gemeni, apoi imediat mai jos trebuia trasată linia care delimitează domeniul Tronurilor, adică orbita lui Saturn. Urma orbita lui Jupiter, care delimitează domeniul Dominărilor sau Spiritelor înțelepciunii, și cea a lui Marte care marchează limita domeniului Virtuților sau Spiritelor mișcării. Am văzut că în acest interval se situează câmpul de bătaie unde s-a desfășurat „lupta din ceruri”.

Trebuie apoi să marcăm sfera limitată de Soare, cea a Puterilor sau Spiritelor forme. Ajungem apoi la Venus, care trasează limita domeniului în care acționează Archaii sau Spiritele personalității, la Mercur, care marchează limita domeniului Arhanghelilor, și la Lună, a cărei orbită limitează sfera Îngerilor. Urmează apoi Pământul. Deci trebuie să vă

reprezențați Pământul ca punct de pornire, centrul în jurul căruia se extind domeniul Lunii, al lui Mercur, al lui Venus și al Soarelui. Probabil că vă miră felul în care am plasat planetele Mercur și Venus. Vă gândiți că ar fi trebuit să-l situez pe Mercur în imediata apropiere a Soarelui și pe Venus după el. Dar aceasta nu ar fi exact, pentru că astronomii au inversat mai târziu numele acestor doi aștri. În vechile tradiții, ceea ce astăzi este numit Mercur era numit Venus și invers. De aceea vechile doctrine nu mai sunt înțelese, dacă se atribuie ceea ce s-a scris despre Venus sau despre Mercur planetelor care poartă astăzi aceste nume. Ceea ce se referă la Mercur privește de fapt actuala planetă Venus și invers, deoarece aceste denumiri au fost inversate ulterior. Când a fost modificată concepția sistemului cosmic, când Pământul a pierdut poziția sa centrală în Univers, nu numai că s-a modificat perspectiva, dar în același timp Venus a fost înlocuit cu Mercur.

Acum vă va fi ușor să corelați schema aceasta cu sistemul cosmic actual. Este de ajuns să puneți Soarele în centru; în jurul lui se mișcă Venus, mai departe Mercur, apoi Pământul împreună cu Luna, apoi Marte, Jupiter, Saturn. Trebuie să vă reprezentați mișcările fizice ca pe o rotire a fiecărei planete în jurul Soarelui. Dar ne putem imagina și că, față de Pământ, celelalte planete s-au deplasat așa încât acum se află de cealaltă parte a Soarelui. Ne-am putea imagina lucrurile ca în această schemă a sistemului fizic actual: în centm se află Soarele, în jurul lui se învârt Venus și Mercur (după vechile lor denumiri), apoi Pământul împreună cu Luna. Urmează Marte, zona asteroizilor, Jupiter și în sfârșit Saturn.

Inchipuiți-vă acum că Pământul fiind în partea de jos, Mercur și Venus urmând după el, Marte ar rămâne în partea de sus, ca și Jupiter ș.a. Această situație se poate întâlni deoarece planetele își schimbă mereu pozițiile unele în raport cu altele. Acest lucru poate fi admis. Deci în felul acesta sistemul fizic este respectat, dar se alege un moment când Pământul, Luna, Mercur și Venus se găsesc de o parte (față de Soare), iar celelalte planete, Marte, Jupiter și Saturn, de cealaltă parte. Așa cum se vede în desen și nimic altceva. Iată Pământul însoțit de Lună, Mercur, Venus; de partea cealaltă a Soarelui Marte, Jupiter și Saturn. Deci este vorba pur și simplu de unghiul de perspectivă. Acest sistem deosebit este pe deplin conceptibil, dar numai atunci când se produce această configurație. Or aceasta a avut loc într-adevăr în epoca în care Gemenii se găseau deasupra lui Saturn. Prin clarviziune se

putea foarte bine observa atunci raportul dintre Ierarhiile spirituale și câmpul lor de acțiune și se putea vedea, de exemplu, că sfera Îngerilor se întinde în jurul Pământului până la Lună. Dacă nu luăm ca bază sistemul fizic ci această configurație particulară, cercul Îngerilor se întinde într-adevăr până la Lună, cel al Arhanghelilor până la Mercur, cel al Arheilor sau Spiritelor personalității până la Venus, cel al Puterilor, Exousiai sau Spirite ale formei până la Soare; urmează cercul Virtuților sau Dynamis, cel al Dominărilor, în sfârșit, cel al Tronurilor.

Astfel, când este vorba de sistemele lui Copernic și Ptolemeu, trebuie să vedem că în cel de al doilea a rămas urma acelei configurații a forțelor spirituale și că în acest caz Pământul trebuie luat ca punct de pornire. Va veni o vreme când acest sistem va fi din nou învățat, căci omul va cunoaște iar lumea spirituală. Să sperăm că atunci oamenii vor fi mai puțin fanatici decât acum. Contemporanii noștri pretind că înainte de Copernic nu se spuneau decât prostii, că exista o concepție puerilă asupra Universului. De la Copernic încoace am aflat în sfârșit adevărul. După ei, orice altă concepție este falsă și în viitorul cel mai îndepărtat, chiar peste milioane de ani, se va învăța mereu concepția lui Copernic, pentru că este singura adevărată. Iată cum gândesc și cum vorbesc oamenii de astăzi. Trebuie să nădăjduim că generațiile viitoare vor fi mai tolerante și vor gândi așa: Începând din secolele XV-XVI omenirea a pierdut cunoștința faptului că există o lume spirituală, că în acea lume există alt mod de a privi lucrurile decât în lumea noastră și că acolo corpurile cerești au altă poziție decât cea pe care o vedem în lumea fizică. Înțelegem aceasta, vor zice oamenii viitorului. În secolul XVI acest mod de a vedea lucrurile era just. Trebuia ca pentru un timp oamenii să-și desprindă privirile din lumea spirituală. Dar apoi ei și-au amintit de existența acesteia și au revenit la perspectiva originală, spirituală.

Vedem deci că dacă sistemul lui Copernic este diferit de cel al lui Ptolemeu, aceasta se datorează faptului că este bazat pe concepții fizice. În sistemul lui Ptolemeu persistau unele concepții spirituale și doar cu ajutorul acestui sistem ne putem face o idee asupra acțiunilor și reacțiunilor entităților spirituale în sânul sistemului nostru solar. Respectăm condițiile fizice, dar în același timp spunem că Îngerii domnesc până la Lună, Arhanghelii până la Mercur și Spiritele personalității până la Venus, Puterile până la Soare, Virtuțile până la Marte etc. Este de ajuns să includem alte linii în schița

sistemului fizic și vom obține limitele acestor sfere în care domnesc Ierarhiile. Într-adevăr, în ce privește influențele spirituale, nu Soarele ci Pământul se află în centrul sistemului. De aceea, în toate epocile în care evoluția spirituală era considerată esențială, se spunea: „Desigur Soarele este astrul cel mai sublim; acolo evoluează entități mult superioare omului; dar ceea ce contează în evoluție este omul care trăiește pe Pământ”. Dacă Soarele s-a despărțit de Pământ, a fost pentru ca omul să se poată dezvolta așa cum trebuie. Altfel n-ar fi evoluat niciodată cu viteza necesară. Acest lucru a fost posibil numai pentru că Soarele s-a retras împreună cu entitățile care suportă condiții de existență total diferite. A lăsat Pământul de sine stătător, ca să zicem așa, pentru ca omul să se poată lansa în evoluție în maniera sa proprie.

Un sistem cosmic se prezintă într-un fel sau în altul în funcție de punctul de vedere, de perspectiva adoptată. Dacă ne întrebăm care este centrul sistemului solar în raport cu ceea ce pot vedea simțurile noastre fizice, trebuie să recurgem la sistemul lui Copernic. Dacă cercetăm felul cum se încadrează în acest sistem solar sferele Ierarhiilor spirituale, în centru trebuie plasat Pământul; atunci planetele sunt cu totul altceva, adică ele indică limilele domeniilor proprii diferitelor ierarhii spirituale.

Acum puteți să faceți legătura cu ușurință între ceea ce s-a spus despre repartitia acestor domenii în spațiu și menirea, misiunea fiecărei Ierarhii. Entitățile care acționează în anturajul imedial al Pământului, în spațiul sublunar, sunt Îngerii. Din sfera aceasta ei dirijează viața fiecărei ființe omenesti, în trecerea sa dintr-o încarnare în alta. Dar este nevoie de ceva mai mult pentru a repartiza populații întregi pe suprafața pământului, dând o misiune fiecărui popor. Ne putem da seama, chiar prin simplă reflecție, că la aceasta trebuie să contribuie spațiul universal. Căci nu depinde numai de condițiile de pe Pământ, ci și de cele care domnesc în Cosmos, faptul că un popor are o caracteristică sau alta. Gândiți-vă că o rasă are o anumită culoare a pielii, un anumit tip de păr. Aici sunt în joc condițiile cosmice, condiții care depind de spațiul ceresc, adică de o sferă care se întinde până la Mercur și care este cea a Arhanghelilor. Iar când întreaga omenire, așa cum se dezvoltă ea pe Pământ trebuie să fie îndrumată, condusă, această orientare provine dintr-o sferă și mai vastă, cea care se întinde până la Venus. În sfârșit, atunci când este vorba de Pământul însuși, impulsul trebuie să provină din centrul întregului sistem.

V-am spus că omenirea noastră se dezvoltă străbătând etapele Saturn, Soare, Lună, Pământ, Jupiter, Venus și Vulcan. Entitățile spirituale care dirijează misiunea omenirii dintr-o întrupare planetară în alta sunt Puterile sau Spiritele formei. Acestor entități le trebuie un domeniu anume și acesta nu este altul decât sfera Soarelui. Soarele era deja un astru deosebit în timpul Lunii vechi. Este și acum deosebit de Pământ și așa va fi și în timpul lui Jupiter. Domeniul său se întinde dincolo de planete. Deci existența sa trebuie să fie legată de entități al căror domeniu îl depășește pe cel al diferitelor planete. Din această cauză Soarele este un astru de excepție.

Vedeți deci că locuința exterioară a Ierarhiilor nu este atât pe planeta respectivă cât în sferile a căror limită este determinată de aceste planete ca de niște pietre de hotar. Astfel că spațiul care se întinde de la Pământ la Lună este impregnat de activitatea Îngerilor, spațiul de la Pământ la Mercur este câmpul de acțiune al Arhanghelilor și așa mai departe. Este vorba de sfere spațiale și planetele marchează hotarele activităților spațiale ale entităților spirituale. Astfel, de la om în sus se înalță o linie continuă de perfecționare. Omul este înlănțuit de Pământ; ceea ce este veșnic în el și trece dintr-o încarnare în alta este dirijat de entități care nu sunt legate numai de Pământ; ele brăzdează atmosfera și spațiul care se întinde până la Lună și dincolo de ea.

Ființa omenească a pornit pe calea evoluției pământești din timpuri imemorabile și se află în situația unui copil în relațiile cu un adult. Acesta îl instruește pe copil. Același lucru se petrece cu Ierarhiile în Univers. Omul, ținut de Pământ, nu se poate ridica decât treptat spre cunoaștere, spre capacitățile de care are nevoie în lumea noastră. El trebuie să învețe totul de la entitățile spirituale. De ce era nevoie pentru a se realiza aceasta? A fost nevoie ca la începutul existenței terestre ființe care nu ar fi fost legate de Pământ să coboare din sferele superioare. Ceea ce s-a și întâmplat. Entități care ar fi putut să trăiască pe deasupra Pământului au coborât pe Pământ pentru a le transmite oamenilor lucruri pe care le știau, pentru că se aflau la un nivel mai înalt decât omul. A trebuit ca ele să se încarneze în trupuri omenesti, dar nu pentru propria lor evoluție, căci ele nu mai aveau nevoie de așa ceva, așa cum adultul nu are nevoie să spună alfabetul decât ca să-i învețe pe copii.

Astfel, mergând înapoi spre era Atlantidei, apoi spre cea lemuriană, regăsim ființe care au coborât din lumea care înconjoară Pământul, căreia ele îi aparțin, pentru a deveni

Învățători ai omenirii. Este vorba despre entități care fac parte din Ierarhii, cele de pe Mercur și Venus; fiii lui Mercur și lui Venus au devenit Învățătorii din tinerețea omenirii, astfel că în această omenire tânără se găseau ființe care nu erau de fapt decât o aparență, o Maya pe Pământ. Au existat astfel de ființe. Să ne imaginăm că, de exemplu, în era lemuriană un om cu o dezvoltare normală pentru vremea sa ar fi întâlnit pe vreunul dintre aceștia. Sub aspect exterior n-ar fi fost prea diferiți unul de altul, dar în cel de al doilea coborâse într-un fel un spirit al cărui domeniu se întindea până la Mercur sau la Venus. Deci aspectul lui exterior nu era decât Maya, iluzie; deși semăna cu ceilalți oameni, era cu totul deosebit: era un fiu al lui Mercur sau al lui Venus. Aceste lucruri s-au întâmplat în realitate în zorii evoluției omenesti. Fiii lui Mercur și lui Venus coborau pe Pământ, mergeau încolo și înapoi printre oameni, cu toate că firea lor lăuntrică era cea a locuitorilor lui Mercur și Venus. Fii lui Venus erau, așa cum am spus, Spiritele personalității. Cei care coborau pe Pământ păreau că nu au decât o personalitate omenească, dar prin puterea lor nemărginită îi conduceau pe oameni. Aceasta era situația în era lemuriană: fiii lui Venus dirijau întreaga omenire. Cât despre fiii lui Mercur, aceștia conduceau doar unele părți ale acesteia. Ei erau la fel de puternici ca cei pe care îi numim Spiritele popoarelor sau neamurilor.

Maya, iluzia, există nu numai în general în lume, ci și în ceea ce privește omenirea. Omul pe care îl vedem poate avea un aspect conform cu ceea ce este el în realitate, ca ceea ce se află în sufletul său, sau acest aspect poate să fie numai Maya. În acest caz el are misiunea unui fiu al lui Mercur sau al lui Venus. Despre aceasta este vorba când se spune că marii conducători de altădată erau „Maya”. Aceasta a vrut să spună H.P.Blavatsky când făcea remarca că unii Buddha sunt Maya. Aceste noțiuni ne vin direct din Misterele sacre, trebuie numai să știi să le înțelegi. Trebuie să ne întrebăm acum cum se face că un fiu al lui Venus poate să coboare pe Pământ, că un Bodhisattva poate să trăiască pe Pământ. Cele referitoare la natura unui Bodhisattva, natura unui fiu al lui Mercur sau al lui Venus, fac parte dintr-un capitol important al evoluției terestre în raporturile ei cu Cosmosul. Vom vorbi despre acestea în conferința viitoare.

CONFERINȚA a VII-a

**Principiile din care este alcătuit omul • Natura
Îngerilor și a
Arhanghelilor • Intervenția Spiritelor
personalității, a Arhanghelilor
și a Îngerilor în evoluția omenirii în timpurile
vechi**

Düsseldorf, 16 aprilie 1909

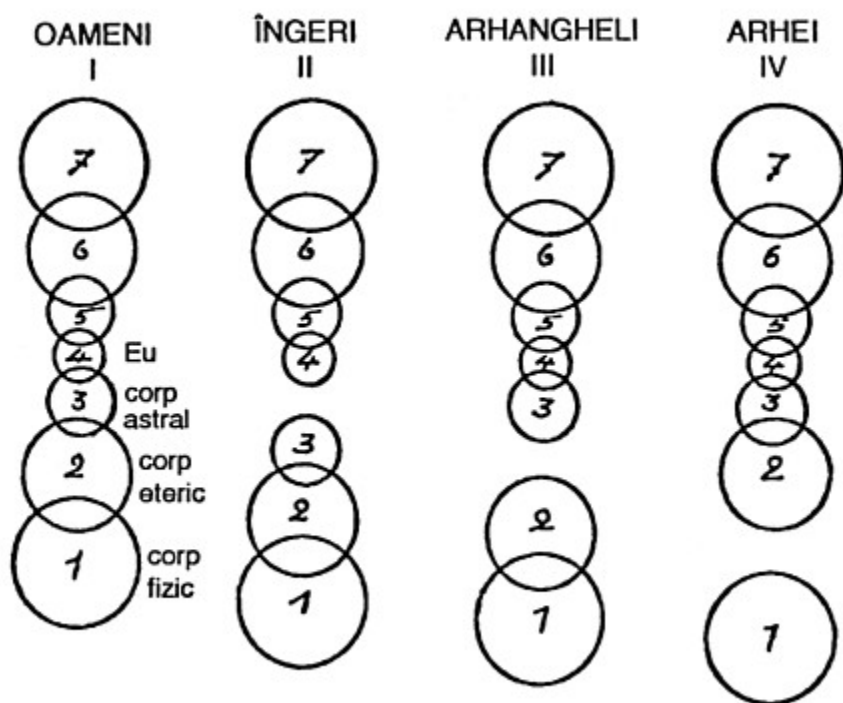
Permiteți-mi pentru început să fac o remarcă în legătură cu ceea ce am discutat la sfârșitul conferinței precedente. Mai mulți ascultători mi-au atras atenția – și este normal că le-a venit această idee – asupra faptului că în schema în care am reprezentat diferitele planete pe una și aceeași linie ar putea fi vorba de ceea ce este numit conjuncție generală. Aș vrea să vă atrag atenția în mod deosebit că nu este vorba de așa ceva. Pentru a ne putea continua studiul, este neapărat necesar să nu rămânem cu impresii greșite.

Așezăm la început Soarele în centru, după sistemul lui Copernic, apoi ceea ce este numit acum Mercur (care din punct de vedere esoteric este Venus), apoi Venus (adică Mercur pentru esoterism). Urmează, tot după sistemul lui Copernic, Pământul cu Luna sa, orbita lui Marte, cea a lui Jupiter, în fine, cea a lui Saturn. Acesta ar fi sistemul lui Copernic. Am încercat apoi să reproduc ceea ce se învața, ca niște adevăruri elementare, dacă nu chiar direct de către Zoroastru, cel puțin în școlile discipolilor săi. Se pornea de la constelația zodiacală Gemeni, mergându-se până la Soare, ca și cum prin diversele sfere planetare ar fi trecut o linie. Nu contează dacă planetele se află sau nu în conjuncție; nu contează în ce punct din spațiu se află Saturn, Jupiter, Marte etc. Am reprezentat în desen semnele lor numai pentru a marca orbitele lor, adică limitele diferitelor Ierarhii.

Dacă vrem să trasăm limita domeniului lui Saturn, trebuie să ne reprezentăm Pământul ca fiind în centru, nu Soarele, și să trasăm un fel de cerc, mai exact o linie ovală, în așa fel încât Pământul să devină centrul sistemului. Același lucru trebuie făcut și pentru celelalte corpuri cerești. Insist asupra acestor aspecte, ca să nu considerați esențial ceea ce este accesoriu. Esențial este să ne reprezentăm astfel domeniile corespunzătoare diferitelor Ierarhii.

Ne vom ocupa acum mai îndeaproape de entitățile care se află imediat deasupra omului. Vom lua ca punct de plecare chiar omul. Într-adevăr, trebuie mai întâi să înțelegem bine ceea ce s-a zis de mai multe ori privitor la natura și la dezvoltarea sa,

pentru a ne putea imagina ființele care aparțin unor Ierarhii superioare. Știm că așa cum este și cum evoluează pe Pământ, omul este alcătuit în esență din patru elemente: corpul fizic, cel eteric, cel astral și Eul. Putem reprezenta pe fiecare dintre acestea printr-un cerc, Eul fiind cercul cel mai mic. Știți cum se realizează dezvoltarea omului: în cursul evoluției sale pe Pământ, el acționează prin Eul său asupra corpului astral. În linii generale se poate spune că în măsura în care acest corp astral a fost modelat de Eu până când a ajuns să fie stăpânit de el, acest corp devine Manas sau Eu spiritual. Deci Manas nu trebuie considerat un element nou care vine să se alăture celorlalte, ci ca un produs, o metamorfoză a corpului astral. Luați aminte: ceea ce am spus nu se referă decât la ființa omenească. Nu trebuie să generalizăm, ci trebuie să ținem seama că în Univers ființele sunt foarte diferite unele de altele. În desen este reprezentat corpul astral transformat, Manas-ul, ca un cerc aparte; în realitate acesta ar trebui inclus în cel al corpului astral.

În desen apare, de asemenea, corpul eteric transformat de către Eu, căci pe măsură ce se produce această transformare,

el devine Budhi sau Spirit al vieții. Dacă s-a transformat în întregime, el va fi în întregime Budhi. Cât despre corpul fizic, el este menit să devină Atma sau Om-Spirit atunci când va atinge perfecțiunea la care poate ajunge după ce va evolua pe Jupiter, Venus și Vulcan. Deci, dacă am vrea să reprezentăm schematic omul ajuns la apogeul perfecțiunii sale, ar trebui să-l arătăm ca fiind constituit din șapte principii: Atma, Budhi, Manas, Eu, corp astral; corp eteric, corp fizic; aceste șapte principii se întrepătrund și formează un tot indivizibil. Acest fapt este foarte important.

Căci atunci când este vorba de Ierarhiile superioare, în cazul nostru de Îngeri, această schemă nu se mai potrivește. Îngerii și-au dezvoltat corpul fizic, pe cel eteric și pe cel astral în așa fel încât acestea formează un tot, pe când Eul lor, ca și Manas, Budhi și Atma sunt la ei distincte. De fapt numai Manas-ul este pe deplin dezvoltat la Îngeri, pe când celelalte elemente vor ajunge mai târziu la aceasta. Ei se află încă în lumea spirituală, planând pe deasupra lumii fizice. Îngerul nu are ca omul un Eu axat pe un corp fizic. În stadiul de evoluție în care se află, el nu-și dezvoltă nici Manas-ul pe pământ. De aceea partea din el care există pe Pământ nu pare deloc că ar aparține unei ființe spirituale. Omul, așa cum îl știm, își are principiile în sine însuși, la el totul este organizat, centralizat. În ce privește Îngerul, trebuie să ținem seama de faptul că în lumea noastră corpul său fizic nu este decât o imagine, o oglindire a principiilor spirituale, care, de altfel, nu pot fi văzute decât în lumea spiritului. Corpul fizic al unei făpturi îngerești se ascunde în apa care curge, șerpuiește sau se evaporă, în adierile de vânt și în fulgerele care brăzdează cerul. Omul își închipuie că un corp trebuie în mod obligatoriu să fie limitat, îi este greu să creadă văzând ceața sau pâcla care se ridică, izvorul care tâșnește din pământ, vântul care vuiește, fulgerele care brăzdează cerul că acestea sunt manifestări ale Îngerilor și că dincolo de acest corp fizic – care nu este mărginit în spațiu – trebuie văzut un element spiritual. Omul trebuie să dezvolte toate principiile care sunt reunite în el; de aceea îi vine greu să creadă că un corp fizic poate să fie evanescent, fluctuant, fără limite precise. Trebuie să ne dăm seama că optzeci de Îngeri la un loc pot să aibă drept corp fizic o anumită întindere de apă. Nu este nevoie ca acest corp să aibă un contur precis. El poate să fie parțial într-un loc și parțial în altul, foarte departe de primul. Pe scurt, trebuie să ne imaginăm că în tot ceea ce ne înconjoară pe Pământ – apa, aerul și focul – se află corpurile Ierarhiei situate imediat

deasupra oamenilor. Cine vrea să observe Eul și Manas-ul Îngerilor, trebuie să îndrepte o privire clarvăzătoare înspre lumea astrală. Ei ne privesc de acolo, de sus. În sistemul solar, domeniul care trebuie explorat pentru a-i întâlni se întinde până la orbita Lunii. În ce privește Îngerii totuși lucrurile sunt relativ simple. Clarvăzătorul care descoperă corpul fizic al unui Înger într-o oglindă de apă sau în adierea vântului, găsește acolo și corpul său eteric și pe cel astral. De aceea aceste trei elemente sunt reunite în schema noastră. Desigur, adierea vântului, scurgerea sau evaporarea apei nu sunt numai fenomenele materiale observate de rațiunea obișnuită; în apă, aer și foc trăiesc în forme multiple elementul eteric și cel astral al Îngerilor. Dar dacă vrem să descoperim natura sufletului și a spiritului lor, trebuie să ne îndreptăm privirea clarvăzătoare spre lumea astrală.

Situația este alta la treapta următoare, cea a Arhanghelilor. La aceștia corpul astral nu este legat de cel fizic și de cel eteric. Cele două elemente inferioare sunt despărțite de cele superioare, care se găsesc într-o lume mai elevată. Deci nu poți avea imaginea completă a unui Arhanghel decât cercelând în două locuri, nu ca în cazul omului la care toate principiile sunt reunite într-o singură entitate. La Arhanghel elementul spiritual se află în înălțimi și se reflectă în lumea de jos. Corpul său fizic și corpul eteric nu se pot uni ca atare decât dacă cel fizic este numai aer și foc. Nu ați putea de exemplu să simțiți într-o masă lichidă oarecare corpul fizic al unui Arhanghel; n-ați putea să-l percepeți decât în vânt și în foc și ar trebui să căutați prin clarviziune în lumea spirituală replica spirituală a acestui foc, a acestui vânt, replică care nu este legată direct de corpul fizic și nici măcar de corpul eteric al Arhanghelului.

Ajungem apoi la entitățile pe care le numim Principate, Archai sau Spirite ale personalității. La aceștia, numai corpul fizic se găsește în lumea materială; toate celelalte sunt în lumea spirituală. Dar corpul lor fizic nu poate trăi decât în foc. Numai în flăcări poate fi sesizat corpul fizic al Principatelor. De fiecare dată când fulgeră, ne putem spune că se întrevede ceva din corpul acestor spirite, dar trebuie să te ridici prin clarviziune în lumea spirituală dacă vrei să găsești echivalentul spiritual, care în acest caz este despărțit de corp. Pentru cei înzestrați cu clarviziune este relativ ușor să realizeze asta. Amintiți-vă că Spiritele personalității se află în sfera care se întinde până la planeta numită Mercur de

astronomi și Venus în vechile Mistere. Să presupunem că cineva a dobândit capacitatea de a observa ce se întâmplă în această sferă; el ar putea să perceapă entități foarte elevate, Spiritele personalității. Dacă își îndreaptă privirea clarvăzătoare asupra acestor spirite în ansamblu și după aceea vede fulgerul tâșnind din nori, el va vedea ogлиндindu-se în el, căci corpul lor se află acolo.

Entitățile spirituale și mai înalte, al căror domeniu se întinde până la Soare, ne preocupă mai puțin în momentul de față. Să spunem numai că organele lor de execuție sunt entitățile de pe Venus și de pe Mercur, ale căror corpuri fizice se află în foc și respectiv în aer. Mai pe înțeles se poate spune așa: entitățile spirituale care trăiesc în Soare au în subordine ca intermediari spiritele de pe Venus în flăcările focului și spiritele de pe Mercur în vuietul vântului. „Dumnezeu a făcut ca flăcările să-i fie slujitori și vânturile mesagerii săi” (Psalmul 104). Trebuie să recitim aceste texte din cărțile sfinte, căci ele sunt inspirate din fapte spirituale și corespund perfect cu cele observate prin clarviziune.

Cele trei Ierarhii care se află imediat deasupra noastră sunt în contact strâns cu propria noastră existență. Omul este așa cum este pentru că a primit ceva de la Pământ, elementul solid. Acest fapt îl deosebește de toate celelalte ființe; de aceea în ființa lui se concentrează toate elementele care îl alcătuiesc. Pe vechea Lună, el era asemănător cu alte entități; se transforma mereu, ca apa care ia mereu forme noi. Doar pe Pământ putem zice că a fost întemnițat în propria sa piele; acum este o ființă independentă, care este constituită dintr-un corp fizic, un corp eteric, un corp astral și un Eu. Această individualizare nu datează de prea multă vreme. În prima perioadă a erei Atlantidei, omul nu simțea încă în el prezența Eului său, ci doar se pregătea să-l primească în întregime. Într-o perioadă și mai veche a evoluției terestre, în era lemuriană, el era alcătuit numai dintr-un corp fizic, un corp eteric și un corp astral. Reunirea cu Eul s-a făcut treptat, începând din era lemuriană, continuându-se pe toată durata erei Atlantidei. Existau deci în era lemuriană oameni care mergeau încolo și înapoi pe Pământ, dar nu aveau decât un corp fizic, un corp eteric și un corp astral, ca și Îngerii; nu erau ființe omenești capabile să gândească, să se dezvolte în sensul actual al cuvântului.

Atunci s-a petrecut pe Pământ un lucru cu totul deosebit. Oamenii de atunci, din era lemuriană, care nu aveau decât corp fizic, corp eteric și corp astral nu puteau să se descurce

singuri; nu știau ce trebuie să facă pe Pământ. Atunci spre ei au coborât din cer mai întâi locuitori de pe Venus, care având, am putea spune, un oarecare raport cu corpul fizic au impregnat și animat corpurile primilor locuitori ai Pământului. Printre locuitorii Lemuriei circulau ființe omenesti al căror corp era diferit de al celorlalți, adică era impregnat, animat, de un spirit de pe Venus, un Spirit al personalității. Omul avantajat în acest fel exercita o influență puternică asupra celor din jurul său. Sub aspect exterior acești lemurieni nu prea se deosebeau de ceilalți, dar prin faptul că purtau în corpul lor un Spirit al personalității ei aveau o acțiune intensă de sugestie asupra celor din jur. Astăzi nu există nimic care să se poată compara cu respectul, venerația cu care erau înconjurați și supunerea care rezulta din aceasta. Toate migrațiile întreprinse pentru a popula diferite părți ale Pământului au fost conduse de către astfel de ființe în care se încarnaseră Spirite ale personalității. Nu aveau nevoie de o limbă (care de altfel nici nu exista încă), nici de semne; doar prezența unei asemenea personalități era de ajuns. iar când această persoană considera că trebuie să ducă dintr-o regiune în alta mulțimile de oameni, acestea o urmau orbește, fără să stea pe gânduri. Căci nici gândirea nu exista pe atunci. Ea nu s-a dezvoltat decât mai târziu.

Unele spirite de pe Venus, Spirite ale personalității, au coborât deci în lumea noastră la începutul erei lemuriene. Acțiunea celor ce luaseră astfel chip omenesc (asa cum era chipul omenesc pe atunci) avea o importanță cu totul deosebită pentru Cosmos în ansamblul său. Ei puteau să conducă popoarele dintr-o țară în alta deoarece știau lucruri care pot fi știute când cunoști nu numai Pământul, ci și tot ce-l înconjoară.

Pe măsură ce evoluția omenirii a continuat, a apărut necesitatea unei intervenții a Arhanghelilor, Spiritele de pe Mercur, în această evoluție. A fost nevoie ca aceștia, la rândul lor, să însușească lumea noastră, să-i dea un nou avânt. Aceasta s-a petrecut mai ales în vremurile Atlantidei. Spiritele legate de Mercur, Arhanghelii, au putut atunci să anime, să însușească corpurile fizice și eterice ale unor oameni care totuși nu se deosebeau prea mult de ceilalți ca aspect exterior. V-am spus în conferința precedentă că Arhanghelii aveau ca misiune să dirijeze popoarele în totalitatea lor. Ființa omenească care purta în sine un Arhanghel putea să transmită întregului neam atlant legile înscrise în ceruri.

În era lemuriană, când era încă nevoie să se acționeze în mod general, marii conducători ai popoarelor erau însuflețiți de Spiritele de pe Venus. În era Atlantidei cei în care se încarnau Arhanghelii aveau de condus populații mai puțin numeroase. „Preoții regi” din era Atlanlidei erau de fapt Maya. Nu erau în nici un caz ceea ce păreau să fie sub aspect exterior. În corpul lor fizic și în cel eteric trăia un Arhanghel; el era cel care acționa de fapt. Mergând înapoi până în vremurile Atlantidei, putem afla locurile sacre ale acestor conducători ai omenirii. Ei acționau din centre secrete, de unde căutau să sondeze misterele universului. Căutările și hotărârile provenind din aceste centre pot fi grupate sub numele de „oracole”, cu toate că originea acestui cuvânt este mai târzie. El este corespunzător pentru acele locuri sacre în care predicau sau unde domneau acești oameni din Atlantida care adăposteau fiecare câte un Arhanghel. Acești mari magiștri chemau la sine alți oameni, pe care îi pregăteau să devină slujitori, preoți, ai acestor oracole.

Este important să se știe că în străvechea Atlantidă existau oameni în ale căror corpuri fizice și eterice se încarna câte un Arhanghel. Dacă cineva înzestrat cu clarviziune s-ar fi găsit în fața unuia dintre acești Învățători, ar fi văzut bineînțeles un om fizic, dar dincolo de acest corp fizic ar fi văzut cum se înalță o formă uriașă pierzându-se în înălțimi neconturate: acesta era Arhanghelul inspirator. Această ființă avea o dublă personalitate. La moartea sa, corpul fizic se destrăma, cu toate că purtase în el un Arhanghel, dar corpul său eteric nu se destrăma. În domeniul spiritual este necesar să se producă unele excepții de la regulile valabile în cazuri generale. Spunem – și este în general perfect adevărat – că la moarte omul își părăsește la început corpul fizic, apoi după un timp corpul eteric, cu excepția unor slabe rămășițe. Dar acest lucru este așa numai în general. Exista o diferență substanțială între corpul eteric al unui inițiat al oracolelor Atlantidei animat de un Arhanghel și cel al unui om obișnuit. Un corp eteric atât de prețios nu se pierde, el este păstrat în lumea spirituală. De aceea cele șapte corpuri eterice ale celor șapte mari magiștri ai oracolelor din Atlantida au fost conservate de către cel care conducea cel mai elevat dintre aceste oracole. Căci aceste corpuri eterice se formaseră inițial prin faptul că în ele au viețuit Arhanghelii; la moartea celui inițiat, aceștia se înălțau bineînțeles în sfere superioare. Sigur că păstrarea acestor corpuri eterice nu se făcea în mod fizic, ci conform unor legi ale spiritului.

Inițiatul atlant al oracolului solar nu este altul decât cel numit atât de frecvent „Manu”, cel care a condus spre Asia pe supraviețuitorii populației atlante, cu intenția de a fonda acolo civilizații postatlante. El a instruit mai multe generații de oameni, și când șapte dintre aceștia au fost destul de pregătiți, dezvoltăți, el a făcut să pătrundă în corpul lor eteric cele șapte corpuri eterice care fuseseră marcate de pecetea Arhanghelilor. Aceste șapte personaje menite astfel să fondeze prima civilizație de după Atlantida sunt sfinții Rishi ai vechii civilizații hinduse. Așa au conlucrat trecutul, prezentul și viitorul. Cei șapte oameni pe care îi numim sfinții Rishi ni s-ar fi părut oameni foarte simpli, căci corpul lor astral și Eul lor nu erau la înălțimea corpului lor eteric. Ceea ce puteau să realizeze se datora acelui corp eteric în care în unele momente acționa inspirația; atunci vorbeau într-un fel în care n-ar fi putut vorbi de la sine. Din gura lor ieșeau cuvinte inspirate de corpul lor eteric. Când erau lăsați să judece cu propriile lor puteri, erau oameni simpli, dar în ceasurile de inspirație ei dezvoltău, prin virtuțile corpului lor eteric, cele mai mari mistere ale sistemului nostru solar și ale Universului în general.

Căci la începuturile erei postatlante omenirea nu era destul de înaintată pentru a se putea lipsi de inspirația venită de sus. Am văzut că pentru populația lemuriană această inspirație se datora faptului că trupul fizic era animat de Spiritele personalității; în timpul Atlantidei, corpul fizic și cel eteric erau însuflețite de Arhangheli. Marii conducători ai erei de după Atlantida au fost la început animați de Îngeri care pătrundeau în corpul fizic, eteric și astral. Acești mari îndrumători din primele timpuri ale erei de după Atlantida nu aveau deci numai un corp fizic, un corp eteric și un corp astral uman; în ele se întrupa un Înger, ceea ce le dădea posibilitatea să-și revadă încarnările anterioare. Omul obișnuit nu poate asta, deoarece nu s-a dezvoltat încă până la starea de Manas. Trebuie ca la început să atingă el însuși treapta de Înger. Acești mari îndrumători, deși ieșiți din rândurile populației obișnuite, purtau în ei o făptură îngerească care îi însuflețea, îi impregna. Deci și ei erau „Maya”, adică ființe diferite de ceea ce păreau că sunt. Marii îndrumători din vremurile străvechi erau astfel călăuziți de Îngeri, care le dădeau ceea ce le trebuia ca să fie învățători și conducători ai omenirii. Marii întemeietori de religii purtau și ei în corp Îngeri care vorbeau prin intermediul lor.

Am prezentat astfel evoluția care a avut loc de regulă în lume, dar fenomenele nu se desfășoară totdeauna atât de ordonat. Este drept că unele ființe omenști serveau ca purtători de cuvânt pentru Spiritele personalității în era lemuriană, pentru Arhangheli în era atlantă și pentru Îngeri în era postatlantă. Totuși, chiar în această din urmă epocă, mai găsim ființe care adăpostesc, chiar în corpul lor fizic, un Spirit al personalității, așa cum se întâmpla în alte cazuri în era lemuriană. Deci pot să existe, în era post-Atlantida, oameni care prezintă trăsături caracteristice ale popoarelor în care se află, fiind totuși încarnarea unuia dintre aceste Spirite, căci omenirea are încă nevoie de acești mari îndrumători. Tot în această epocă se pot întâlni și oameni care poartă în ei un Arhanghel, un Spirit al lui Mercur, care le însuflețește corpul fizic și îndeosebi corpul eteric. Există, în sfârșit, și aceia care sunt animați în corpul fizic, în cel eteric și în cel astral, sunt inspirați de către o făptură îngerească, deci prin gura cărora vorbește un Înger.

În doctrina orientală aceste personaje au primit nume speciale. Cel care are aspect exterior de om din era postatlantă, deși este animat chiar până în corpul său fizic de un Spirit al personalității, este numit Dhyani-Buddha. Este numele general dat acestor oameni. Cei care, în aceleași vremuri, sunt animați până în corpul lor eteric de către un Arhanghel sunt numiți Bodhisattva. Iar cei animați de către un Înger în corpul lor fizic, eteric și astral sunt numiți Buddha omenști. Există astfel trei grade, cele de Dhyani-Buddha, de Bodhisattva și de Buddha omenesc. Aceasta este adevărata doctrină despre diverșii Buddha și clasificarea lor în corelație cu Ierarhiile.

Astfel de fapte impresionante ni se dezvăluie atunci când ne întoarcem la omenirea de la începuturi, din primele faze de dezvoltare: printre oamenii de atunci existau unii prin intermediul cărora se exprimau marile Ierarhii ale Cosmosului. Apoi, încetul cu încetul, Spiritele din Ierarhiile superioare care acționau deja pe când Pământul nostru nu exista încă au părăsit pe locuitorii acestei planete, pe măsură ce aceștia se dezvoltau. O înțelepciune profundă a fost revelată astfel și este foarte important să vedem cum a fost transmisă oamenilor de odinioară această înțelepciune originală.

Când auzim ca se vorbește de Buddha, trebuie să ținem seama de următorul fapt: în doctrina orientală nu este vorba de un singur Buddha, ci de mai mulți, aflați desigur pe trepte diferite de perfecțiune. Un Buddha poate trăi pe pământ, dar îndărătul lui s-ar putea găsi un Bodhisattva sau chiar un Dhyani-Buddha.

Se poate întâmpla ca aceștia să nu coboare până în corpul fizic, ca Bodhisaltva să nu anime decât corpul eteric. În cazul acesta el rămâne nevăzut, dar inspiră pe un Buddha omenesc deja posedat de către un Înger și al cărui corp eteric este inspirat de către un Arhanghel. Esențial este ca noi să ne adâncim astfel privirile în minunata complexitate a naturii omenеști. Nu putem să înțelegem bine personalitățile din vechime decât dacă le considerăm ca puncte de întâlnire a diferitelor entități care trăiesc și se manifestă prin intermediul lor. Căci, de fapt, în unele epoci nu există destui oameni de seamă capabili să fie inspirați de Spiritele care trebuie să-și exercite acțiunea lor. Atunci se întâmplă ca un singur personaj să fie inspirat, animat de diverse ființe aparținând Ierarhiilor spirituale. Uneori nu numai Spiritele de pe Mercur dar și cele de pe Venus ne vorbesc prin cei pe care îi vedem în fața noastră. Aceste noțiuni ne dau posibilitatea să înțelegem ce reprezintă evoluția omenirii, care este natura adevărată a unor personalități cărora nu le vedem decât aparența fizică, care este „Maya”.

În conferința următoare, vom căuta să ne facem o idee asupra originii planetelor; până acum am vorbit despre ele doar ca elemente de demarcație pentru diferitele sfere; le vom vedea acum ca locuință a entităților care sunt legate de fiecare dintre ele.

CONFERINȚA a VIII-a **Semnele zodiacale • Primele elemente ale** **corpului** **omenesc • Corespondența lor cu semnele** **Zodiacului**

Düsseldorf, 17 aprilie 1909

Capitolul pe care îl abordăm astăzi în cadrul studiului nostru referitor la entitățile superioare și la raporturile lor cu Universul poate să pară foarte tulburător pentru omul modern, ale cărui cunoștințe privind lumea și condițiile existenței terestre se bazează pe lucrări de popularizare a științei, căci astăzi vom vorbi despre lucruri asupra cărora savanții noștri nu au nici cea mai mică idee. Dar reciproca nu este valabilă; cel care este preocupat de ocultism poate să înțeleagă perfect, din punctul său de vedere, faptele stabilite de știința modernă și nu veți găsi nici o contradicție între ceea ce s-a spus în aceste conferințe și faptele respective, dar nu este întotdeauna

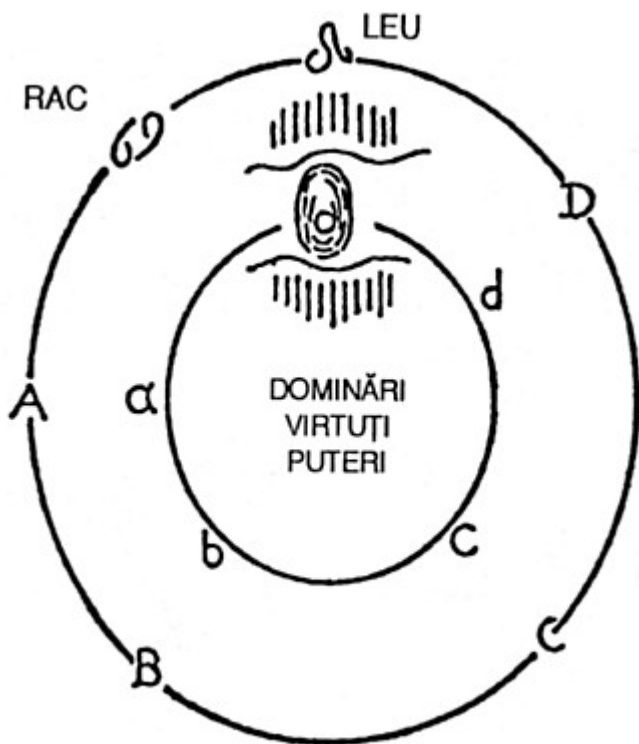
ușor să stabilești un echilibru între cele două puncte de vedere. Totuși, cei dintre dumneavoastră care vor avea răbdarea să-și continue studiile vor vedea că până la urmă aceste lucruri alcătuiesc un singur tot.

Am mai tratat acest subiect, de exemplu în ciclurile de conferințe de la Stuttgart și de la Leipzig, dar din alt punct de vedere. Și aici, cel care examinează superficial lucrurile ar putea sesiza unele contradicții. Aceasta deoarece eu nu am misiunea să expun, în aceste conferințe, teorii fondate pe speculații, ci fapte dezvăluite prin clarviziune. Însă aceste fapte se înfățișează diferit, în funcție de punctul de observație în care te afli. Un arbore văzut din diverse părți prezintă aspecte diferite, deși nu este decât același arbore. Același lucru se petrece și în domeniul faptelor spirituale, atunci când lumina cade asupra lor din părți diferite. Desigur, nu ne-ar fi greu să clădim, plecând de la câteva concepte abstracte, un întreg sistem mai mult sau mai puțin coerent: dar noi pornim din partea de jos și unitatea armonioasă va apărea ca o încoronare a întregului edificiu. Trebuie însă să analizăm întotdeauna în ce sens și cu ce scop a fost spus un lucru.

Când citim, de exemplu, într-o lucrare de popularizare că aerul, gazul, ar trebui să aibă pe Jupiter aceeași consistență ca miera sau smoala și când spunem că din punctul de vedere al științei spirituale această idee este absurdă, ni se poate răspunde: „Nu știți că în prezent se poate produce aer cu această consistență?” Desigur, acest fapt a fost stabilit științific, dar nu despre asta este vorba; considerațiile noastre nu urmăresc această linie. Ceea ce știința numește aer poate fi condensat, tot așa cum prin îngheț apa poate deveni dură ca o piatră. Dar problema este să știm dacă privim lucrurile în funcție de modul lor de a acționa în viață sau dacă, după sistemul științei noastre actuale, le considerăm ca pe niște substanțe moarte. Este evident că gheața este apă solidificată; dar ce ar spune cel căruia i s-ar sugera să folosească gheața pentru a pune în mișcare roata morii? Ceea ce ne interesează nu este ideea abstractă că gheața este de fapt apă, important este să înțelegem cum se desfășoară lucrurile în Univers. Din acest punct de vedere lucrurile sunt total diferite față de poziția pe care ne aflăm când vorbim de metamorfoza pur materială reprezentată de această condensare. Așa cum roata morii nu poate să se învârtască datorită gheții, tot așa aerul de consistența mierii nu poate fi respirat. Acesta este aspectul care interesează pentru cunoașterea spirituală. Pentru aceasta, globurile cerești nu sunt numai corpuri materiale cu

un anumit volum, mișcându-se în spațiul universal, așa cum le consideră mitologia astronomică modernă. Știința spirituală le studiază în existența lor vie, spirituală, adică în mod integral. Deci în felul acesta vom analiza ceea ce se poate numi geneza fiecăruia dintre ele.

Să luăm mai întâi ca exemplu apariția vechiului Saturn, care, după cum am văzut, este punctul de plecare al întregii noastre evoluții. V-am spus că la începuturile sale Saturn egala ca mărime întregul nostru sistem solar, dar nu trebuie să ni-l închiptum doar ca un simplu glob material; știm că în el nu se găsea nici una din stările materiei care astăzi este numită solidă, lichidă sau gazoasă; el era alcătuit numai din foc, din căldură. Să-l reprezentăm printr-un cerc (a,b,c,d,), ca în desenul alăturat.

Am mai spus, după cum cred că vă amintiți, că atunci când globul acesta al lui Saturn s-a transformat în glob solar, în spațiul dimprejurul lui au apărut entitățile care alcătuiesc Zodiacul. Totuși Zodiacul exista deja în jurul vechiului Saturn, dar era mai puțin dens decât în perioada următoare. Să ne

închipuim cum acționau în jurul vechiului Saturn Tronurile, Heruvimii și Serafimii. Linia A, B, C, D reprezintă în desen Zodiacul spiritual. Am putea să ne punem întrebarea dacă această concepție este în concordanță cu denumirile actuale ale semnelor zodiacale. Așa este. Să vedem cum trebuie să vă reprezentați acest lucru.

Închipuiți-vă că ați fi pe vechiul Saturn și că, ridicând mâinile, arătați cu degetul partea de cer care este deasupra voastră; aceasta cuprinde unele Tronuri, unii Heruvimi și Serafimi; dacă v-ați deplasa mai departe și ați face aceleași lucruri, ați indica partea de cer în care se află alte Tronuri, alți Heruvimi și Serafimi, căci acesle trei grupuri de entități formează un cerc în jurul vechiului Saturn. Ființele din aceste Ierarhii nu sunt toate la fel, ci se deosebesc foarte clar unele de altele; ele sunt individualizate, astfel că cele care se găsesc într-o parte a cerului se deosebesc de cele din alte părți. Ținând seama de aceste diferențe, fiecărei părți i-a fost atribuită o anumită constelație. Este semnul distinctiv al acelei porțiuni. Am putea spune: în această direcție se află Tronurile, Heruvimii și Serafimii cunoscuți sub numele de Gemeni; în alta cei cunoscuți sub numele de Leu, Rac etc. Acestea sunt semne indicatoare, ca să zicem așa, stâlpii care marchează în ce direcție se află anumite entități. Constelațiile în sine nu sunt decât aceasta, dar trebuie să ne dăm seama că atunci când vorbim de Zodiac este vorba înainte de toate de entități spirituale.

Tronurile au fost cele care și-au exercitat acțiunea în primul rând. Ele erau atât de avansate în evoluția lor, încât puteau să-și răspândească propria lor substanță. Ele au revărsat încetul cu încetul această substanță calorică în masa lui Saturn, ceea ce a dat naștere, de jur împrejurul acestui glob, formațiunilor pe care le-am numit „ouă de căldură”; expresia are în ea ceva grotesc, dar a fost vorba într-adevăr de forme ovoide. Ați putea să vă întrebați ce este cu această substanță calorică și dacă ea exista de mai înainte. Ceea ce exista deja era un fel de foc cosmic neutru, care de fapt se confunda cu spațiul cosmic. Deci am putea spune ca mai înainte exista numai spațiul, care într-un fel a fost mărginit, delimitat de o suprafață prin care s-a instilat substanța calorică a vechiului Saturn. În momentul când această substanță pătrunde în globul lui Saturn, unele entități intervin din două părți. Am văzut deja că în interiorul acestui glob acționează Spiritele formeii, ale mișcării și ale înțelepciunii, în timp ce Tronurile, Heruvimii și Serafimii își exercită acțiunea din afară. Astfel aceste entități colaborează.

Ați văzut în prima conferință că există un foc interior, psihic, pe care îl resimțim în noi ca o senzație de mulțumire, și un foc care este perceput din afară. Între acestea două se află căldura neutră, care constituie „ouăle de căldură”. Deasupra lor se întinde căldura psihică, care radiază din exterior înspre interior, dar înfrânându-se. Este ca și cum această căldură psihică radiantă ar avea o reținere să pătrundă în căldura neutră închisă în spațiul lor; în interiorul acestora căldura care poate fi percepută în mod real este reflectată, astfel că „oul de căldură” este prins între doi curenți de căldură, un curent psihic exterior și un curent interior, singurul perceptibil sub raport fizic pentru simțurile noastre. Atunci, sub acțiunea conjugată a acestor două feluri de căldură, fiecare dintre „ouăle de căldură” începe o mișcare de rotație. El descrie un cerc în jurul lui Saturn, expunându-se astfel acțiunii succesive a diferitelor grupuri de Tronuri, Heruvimi și Serafimi.

Atunci se petrece ceva cu totul deosebit: fiecare dintre aceste ouă ajunge iarăși în punctul de unde a plecat, la locul unde a fost produs. Se opreste aici, nu poate merge mai departe (acestea sunt lucrurile pe care ni le dezvăluie observația spirituală). Formarea acestor ouă nu durează decât un timp. Apoi ca încetează și nu se mai reia. Când toate se opresc, ele cad unul peste altul și ajung să formeze unul singur. Astfel, după un timp se formează un glob, constituit din materia calorică cea mai densă; poate fi numit în mod justificat Saturn, deoarece se află pe orbita actuală a lui Saturn. Și cum într-un anumit fel totul se repetă, același proces a avut loc la începutul evoluției terestre. Planeta Saturn de astăzi s-a format ea însăși prin faptul că a fost oprită într-un anumit punct, cu toate că nu exact în același în care s-a oprit vechiul Saturn, căci a existat un decalaj. Însă procesul de formare a fost același. Deci din marele Saturn inițial, a apărut un glob mic, ca urmare a acțiunii concomitente a entităților cosmice care fac parte din Ierarhii.

Să ne oprim acum asupra locului unde s-au adunat toate ouăle pe acel Saturn original. Iată ce spuneau despre aceasta înțelepții de odinioară: primul element al corpului fizic omenesc a apărut pe Saturn. În forma sa de la început, acesta era făcut din căldură și în această căldură se prefigurau toate organele care s-au dezvoltat mai apoi. Acolo unde s-a oprit primul ou care se pusese în mișcare s-a format prima schiță a celui organ care, atunci când se oprește, imobilizează, face să se oprească întregul organism fizic: inima. Prima schițare a inimii a avut deci ca punct de pornire primul impuls dinamic,

dar ea nu a apărut decât atunci când mișcarea a încetat. De aceea inima este organul care oprește toate funcțiile corpului fizic, atunci când încetează să mai bată.

În limbajul inițiaților de altădată se dădea câte un nume special fiecărei părți a trupului omenesc. Inima era numită Leu. Când se punea problema în ce parte a Zodiacului a apărut primul element al inimii omenesti, înțelepciunea primordială îi desemna pe Serafimii, Heruvimii și Tronurile care acționau într-un loc anume: în Leu. Ca și cum s-ar fi proiectat pe sine însuși în spațiul universal, omul dădea astfel unei regiuni a Zodiacului numele de Leu, pe care obișnuia să-l atribuie unei părți a organismului său. Corespondențele s-au stabilit în acest fel.

La fel s-a întâmplat cu toate celelalte părți ale corpului omenesc; toate au fost formate de către Zodiac. Inima s-a schițat în regiunea Leului. Ceea ce se află în apropierea inimii și are rolul să o protejeze era numit platoșă; aceasta s-a prefigurat într-o regiune care o preceda pe cea a inimii, căreia i s-a dat apoi numele unui animal înzestrat de la natură cu o platoșă, Racul*. De aceea regiunea vecină cu Leul poartă acest nume. Toate celelalte regiuni ale Zodiacului au fost numite după același principiu. De fapt, numele care desemnează diferitele regiuni ale cercului zodiacal provin de la corpul omenesc proiectat în spațiu, cu toate că nu este prea ușor să descoperim intențiile care au dus la acordarea acestor denumiri. Numele nu au ajuns la noi în toate cazurile în linie dreaptă; adesea trebuie să cauți sensul inițial al termenului pentru a vedea clar.

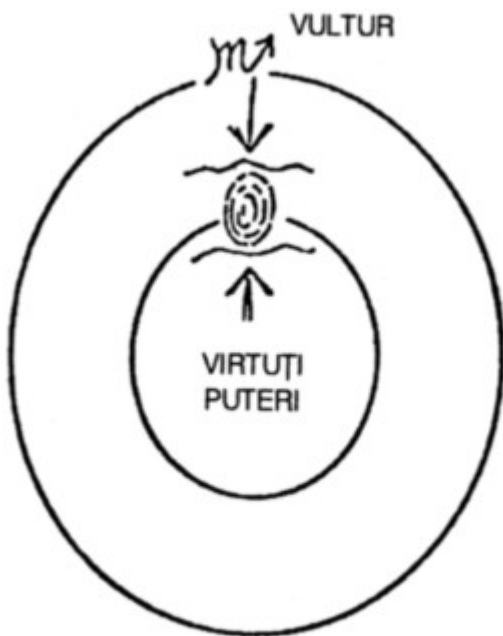
* Numit și Cancer, după numele său latin (n. red.).

Pentru moment nu ne ocupăm de felul cum a dispărut, s-a destrămat vechiul Saturn; vom vedea cum s-a continuat evoluția după Pralaya. Căci după dispariția acestei formațiuni a apărut alta și a avut loc o nouă evoluție. La început s-a produs o repetare a ceea ce se petrecuse pe Saturn. Apoi, după ce toată existența de pe Saturn s-a repetat în acest mod, a început noua evoluție, cea pe care o cunoaștem sub numele de vechiul Soare. Acum nu se mai sacrifică Tronurile, ci alte entități spirituale, cele pe care le numim Dominări sau Spirite ale înțelepciunii. Tronurile sunt entități mai puternice; ele au putut să dea din propria lor substanță, din făptura lor de căldură, căldura vechiului Saturn. Dominările nu pot da ca ofrandă decât un corp eteric mai diafan. Omul poseda deja germenul corpului fizic; la acesta Spiritele înțelepciunii au adăugat acum un corp eteric, și lucrul acesta se petrece, am

putea spune, într-un al doilea spațiu în interiorul primului. Imensa sferă originară a vechiului Saturn s-a comprimat și ca urmare a devenit mai densă.

Prin aceasta a fost posibil ca în vechiul Soare să nu fie numai substanță calorică, ci, datorită faptului că aceasta s-a condensat, și o substanță gazoasă, aeriană. De la margine, Dominările colaborau acum cu entitățile pe care le-am numit mai înainte, iar în interiorul acestei sfere solare nu mai erau decât Spiritele forme și ale mișcării. Toate celelalte acționau din afară.

Apoi, ca și pe vechiul Saturn, s-au format diverși curenți; ei se datorau Spiritelor din cercul exterior, din care fac parte acum Dominările, ceea ce face ca acești curenți să fie ceva mai denși decât cei produși mai înainte de către Tronuri. Masa gazoasă se strânge și între aceste două feluri de curenți se formează un glob vaporos, care se distinge de globul lui Saturn și de ființele care erau legate de acela prin faptul că nu este constituit numai din substanță calorică, ci este impregnat de eteric. Cu toate că are densitatea gazului, acest glob solar este plin de viață. Globul întreg trăiește, este o ființă înzestrată cu viață interioară. Pe când Saturn era înzestrat cu mobilitate internă, cu vioiciune, până în clipa când mișcarea lui a fost oprită de Leu, Jupiter (putem să-l numim așa, căci planeta Jupiter de astăzi constituie o repetare a unei părți a Soarelui care s-a desprins din el) este înzestrat cu vitalitate internă.

Bulele ovoide care se învârtesc pe vechiul Soare sunt deci ființe vii de mari dimensiuni. Dar ele nu mai apar în regiunea Leului, ci în cea care poartă numele de Vultur. Din acea parte a cerului vine impulsul spre globul solar, spre acea ființă trăitoare în spațiul cosmic. După ce o astfel de bulă vie a făcut înconjurul soarelui, ea revine în regiunea Vulturului, dar atunci se întâmplă altceva. Sub aceeași influență care a adus-o la viață, ea moare, este ucisă. Una după alta, toate bulele sunt ucise, și când altele noi nu se mai nasc se termină și viața Soarelui. Deci această viață consta în apariția bulelor pe care un impuls venind din spațiu le omora acolo unde se adunaseră în cele din urmă. Această lovitură de moarte venită din spațiul universal, pe care a primit-o Soarele, a fost resimțită ca fiind datorată Scorpionului. De aceea această regiune a fost numită Vultur, pentru că dădea viață materiei neînsuflețite, dar și Scorpion, pentru că din ea emanau forțe ale morții.

Se poate spune deci că în regiunea Leului se află forțe zodiacale care au fixat, au imobilizat, primele elemente ale vieții fizice omenești, iar din regiunea Scorpionului provin acele forțe care pot ucide viața. Vom vedea mai departe ce raport este între situația de atunci și cea de acum. Un vâl des, o Maya deasă acoperă condițiile care domneau la începuturi.

Acum, după ce am înțeles sensul acestor denumiri și ansamblul procesului cosmic, nu mai avem nevoie să ne pierdem în amănunte. Totuși trebuie să revenim la o problemă: ce este deci Saturn? Este un glob de căldură. Greșiți total dacă privind acest astru îl comparați cu altele, ca de exemplu Marte sau Jupiter. Ceea ce vedeți în cer nu este decât un spațiu cald și puteți să-l vedeți pentru că vă apare printr-un spațiu luminat. Cum arată un obiect lipsit de lumină văzut printr-un spațiu luminat? Are o nuanță albastră. Vă puteți da seama de asta privind flacăra unei lumânări. Ea este albastruie în centru și e înconjurată de un fel de aureolă luminoasă. Întotdeauna văzut dincolo de lumină pare întotdeauna albastru. Știu că ceea ce vă spun riscă să fie considerat o absurditate din punctul de vedere al opticii actuale, totuși acesta este adevărul. Fizicienii de astăzi nu știu de ce tot spațiul ceresc pare albastru. El pare astfel pentru că în realitate este întunecat, negru, dar îl vedem dincolo de un spațiu luminat. Tot ce este întunecos, văzut printr-un spațiu luminat, pare albastru. De aici și aspectul albastrui al lui Saturn. Cele spuse de noi se potrivesc pe deplin cu faptele științifice, dar nu cu teoriile mai mult sau mai puțin fanteziste referitoare la ele.

Ajungem acum la Marte, pe care putem să-l explicăm în același fel. Ar trebui să ni-l reprezentăm ca pe un mare glob gazos, care s-a condensat prin răcire până la consistența unui lichid. Din mediul apos foarte fluid se detașează într-un punct o bulă lichidă condensată și toate câte mai apar apoi ajung să se oprească; dar în timp ce pe Saturn mișcarea de rotație este oprită de Leu și pe Jupiter (sau Soare) moartea este produsă de Scorpion, bulele de apă de pe Marte se opresc și ele, cu toate că aici lucrurile se petrec puțin mai altfel.

Actualul Marte este deci o repetare a vechii Luni. Orbita lui delimitează spațiul ocupat odinioară de ea. Este partea de Lună care a rămas vie; este polul opus al Lunii noastre, care nu este decât zgură. Ceea ce a rămas viu se menține în actualul Marte. Acesta corespunde celei de a treia stări de evoluție a sistemului nostru planetar, cea a vechii Luni. Este deci în esență un corp lichid. Or, tocmai pe această Lună veche - sau dacă vreți Marte vechi - omului i s-a adăugat un corp astral, adică prima formă de conștiință. Corpul omului era alcătuit atunci din substanța lichidă a lui Marte - sau a Lunii vechi. Așa cum pe Pământ el este făcut din substanță terestră, pe vechea Lună era alcătuit din foc, aer și apă. Din acest motiv ar fi putut fi considerat ca un om acvatic, ceea ce

devenise de fapt prin adăugarea corpului astral. Nu era încă o individualitate umană, un Eu, ci doar o ființă înzestrată cu astralitate, datorită unui impuls primit dintr-o anumită parte a Zodiacului. Acest impuls a făcut să oscileze mișcarea sa de rotație și l-a făcut să revină în punctul de unde plecase. El venea din regiunea numită Vărsătorul de apă. Vărsătorului îi datorează omul faptul că pe vechea Lună - sau vechiul Marte - a primit conștiința.

Ajungem acum la Pământ, a patra stare a evoluției cosmice. La început se repetă primele trei stări; se formează un Saturn, apoi un Soare, care dă naștere lui Jupiter, apoi o Lună, care dă naștere lui Marte. În sfârșit, apare Pământul, din care se separă Soarele și partea care constituie Luna actuală. Știți că omul a primit primul germen al Eului în epoca lemuriană, când Luna s-a despărțit de pământ; aceasta nu s-a putut realiza decât datorită unui nou impuls venind din exterior, care a determinat o mișcare de rotație; după ce a avut loc o primă rotație, cel care a primit impulsul respectiv a fost destul de matur ca să absoarbă un Eu în prima sa formă. Toate acestea s-au petrecut în era lemuriană și sub semnul numit astăzi al Taurului. În epoca în care au fost alese aceste nume, lucrurile acestea mai erau încă simțite foarte clar, foarte concret. Este mai ales cazul Misterelor egiptene și caldeene iar semnificația reală a acestor denumiri nu mai este cunoscută decât în școlile de inițiere adevărate.

Primul germen al Eului se exprimă prin cuvânt, prin sunetul vorbit. Formarea vocii se află într-un raport cu totul deosebit - asupra căruia nu insistăm aici, dar pe care îl cunosc toți ocultiștii - cu fenomenul reproducerii, ceea ce se poate deduce din faptul că la băieți vocea se schimbă la pubertate. Există un raport ascuns. Dar tot ce ține de aceste facultăți, de aceste procese, era considerat odinioară că este pentru om natura sa de taur. De aici vine denumirea acestui semn zodiacal, care are pentru Pământ aceeași importanță ca Leul pentru Saturn, Scorpionul pentru vechiul Soare, Vărsătorul pentru vechea Lună.

Epoca egipteană a fost a celei de a treia civilizații de după Atlantida, prima fiind cea a Indiei antice, iar a doua cea a Persiei străvechi. Or, așa cum am arătat de multe ori, există corespondențe între aceste civilizații post-Atlantida și marile faze ale evoluției terestre. Era lemuriană a fost a treia dintre aceste faze. De asemenea, doctrina secretă a egiptenilor era în esență reflectarea spirituală a evenimentelor care avuseseră loc în decursul acelei ere. Preoții Misterelor egiptene știau mai

bine ca oricine ce se petrecuse atunci, căci aceste lucruri se reflectau în civilizația cu totul deosebită a Egiptului, de unde legăturile acestei civilizații cu semnul Taurului, în general cu cultul Taurului.

Vedeți că nu este ușor să cunoaștem faptele care s-au desfășurat cu adevărat când s-au format marile corpuri cerști. Am văzut totuși că nu poate fi vorba de un proces mecanic, așa cum presupune teoria lui Kant și Laplace, ci de o creație vie, datorată Ierarhiilor spirituale, a ceea ce vedem astăzi sub formă de aștri ca Saturn, Jupiter și Marte.

CONFERINȚA a IX-a

Omul macrocosmic • Punctul și circumferința •

Karma planetelor • Conducătorii

spirituali ai omenirii și Karma popoarelor •

Transformarea corpurilor omului

Düsseldorf, 18 aprilie 1909, dimineața

După o expunere ca cea din conferința anterioară este normal să apară o mulțime de întrebări, iar în privința marilor adevăruri care se referă la Cosmos unele detalii pot să rămână de neînțeles. Am insistat deja asupra faptului că această expunere nu se bazează pe date speculative sau schematice, ci pe fapte reale consemnate în cronica Akasha. De aceea aceste fapte nu pot fi reunite decât ulterior într-un sistem coerent. Vom răspunde totuși la una din întrebările pe care unii dintre voi ar fi putut să și le pună: ce se întâmplă cu planetele care și-au terminat evoluția? În ultima noastră conferință am urmărit evoluția planetei până când ea a devenit autonomă, vizibilă. Dar acum s-ar putea spune: planetele pe care le vedem astăzi pe cer nu au apărut înainte de epoca descrisă, totuși ele nu sunt acum în curs de formare. Așa este.

Când se ajunge la punctul despre care am vorbit în ultima conferință, începe o nouă fază pentru planete. Să presupunem că dorim să urmărim geneza unei planete, nu așa cum a avut loc în cazul vechiului Saturn – care atunci era singurul care exista –, ci ca atunci când se forma Pământul, iar fazele de Saturn, Soare și Lună se terminaseră. S-a produs la început un fel de repetare a vechiului Saturn, adică s-a format un imens glob de foc sau de căldură în care se regăseau condițiile caracteristice pentru vechiul Saturn. A venit apoi faza când, sub influența regiunii zodiacale numită Leu, o parte a acestui imens glob de foc în rotație s-a desprins și a devenit astrul pe

care îl numim acum Saturn și care prin aceasta și-a finalizat evoluția. Așa s-a născut această planetă.

Totuși nu trebuie să ne închipuim că în acel moment oprirea determinată de Leu l-a imobilizat complet pe Saturn. Mișcările care aveau loc înainte au fost într-adevăr oprite. Saturn a devenit o ființă în care s-a interiorizat, s-a adunat tot ceea ce era înainte răspândit în afară, și toate acestea s-au produs sub influența semnelui Leului. Dar marele glob cosmic din care s-a desprins Saturn s-a comprimat apoi și nu mai există acum decât sub forma unei mici sfere. Deoarece toată această formațiune s-a concentrat, s-a redus, Saturn cel de astăzi continuă să urmeze mișcarea care i-a fost imprimată la origine, după ce, sub influența Leului, activitatea lui interioară a fost oprită. La începuturi fusese necesar un impuls deosebit ca să-l pună în mișcare, căci el trebuia să se miște în sânul sferei universale, într-un fel să înoate în ea. Dar când această sferă mare s-a despărțit de el, mișcarea s-a continuat de la sine, urmând primul elan imprimat, cu toate că impulsul interior a încetat. Ea se continuă încă în rotația lui Saturn.

Același lucru este valabil și pentru Jupiter. Când a început să se formeze Pământul, s-a petrecut ceea ce am descris acum; apoi a intervenit o diferențiere în globul cel mare, care s-a redus, s-a concentrat. Sub acțiunea semnelui Scorpionului, „bulele” au fost ucise. După ce Jupiter a fost, am putea zice, omorât în calitate de mare ființă vie, a început o viață independentă pentru entitățile care trăiau pe el, și când întregul glob s-a redus, el a continuat să urmeze mișcarea imprimată de un impuls devenit interior. Ce observăm noi acum ca mișcări ale lui Saturn, Jupiter ș.a. sunt de fapt consecințe, efecte care nu au apărut decât după ce s-a terminat procesul de formare pe care l-am descris în conferința precedentă.

O altă problemă s-a ivit atunci când am spus că cea de a doua planetă care s-a desprins era actualul Jupiter, cel de al treilea Marte, pe când mai înainte vorbisem de succesiunea în timp a fazelor de Saturn, Soare și Lună. De fapt, planetele actuale repetă într-un fel vechile etape în decursul celei de a patra faze, cea a Pământului. În epoca când s-a format Saturn, el era singurul care exista. Când a apărut vechiul Soare, condițiile de pe acest corp ceresc erau de așa natură încât trebuia cu adevărat să-l numim Soare. Dar aceste două întrupări planetare, ajunse la deplina împlinire, n-au lăsat urme. Cu Pământul este cu totul altceva. Faza de Saturn, apoi cea solară, se repetă, dar interiorizarea se continuă și Jupiter

persistă ca un reziduu al repetiției vechiului Soare. Același lucru s-a întâmplat cu planeta Marte; aceasta este ceea ce a rămas după repetarea vechii Luni. Trebuie deci să considerăm planetele actuale, pe care le vedem acum pe cer, ca formate în cursul celei de a patra etape de evoluție, cea a Pământului. (Bineînțeles că nu putem acum să vorbim de întregul univers în mod amănunțit.)

Ați mai remarcat ceva: vorbind despre Saturn, am spus că era un glob de foc cu o mișcare de rotație, un fel de ou de căldură. Ni-l putem reprezenta chiar așa. Când acest glob a început să se învârtă, s-a format încetul cu încetul un fel de centură care nu înconjura tot oul, ci era ca o bandă lată. În această centură s-au adunat diferitele corpuri care se formaseră în jur. Această formațiune care încercuia planeta era rezultatul unei legi cosmice foarte generale. După această lege totul se adună în lungul unui fel de ecuator de centură; ea se manifestă în Cosmos pe toată întinderea pe care o putem vedea prin observație astronomică, căci datorită ei există Calea Laptelui. Dacă vedeți în spațiul ceresc această Cale Lactee ca o imensă eșarfă presărată ici-colo cu stele, aceasta se întâmplă deoarece atunci când există rotație totul se adună într-un fel de centură. De aceea sistemul nostru cosmic nu are de fapt forma sferică care i se atribuie, ci forma unei lentile a cărei centură s-a format la ecuator. Corpurile menite să devină aștri de sine stătători se înșiră în lungul unei centuri de acest fel.

Am văzut că forma și modul de distribuție a astrilor care ne înconjoară în spațiu sunt rodul activității entităților spirituale, al Ierarhiilor. Căci atunci când vorbim de o condensare a masei globului trebuie să ne dăm seama că această condensare nu se produce de la sine, ci sub acțiunea Ierarhiilor despre care am vorbit. Să ne amintim ce am mai spus: pe când se forma vechiul Saturn, pe când acea uriașă masă de foc din care a ieșit întregul nostru sistem solar dădea naștere vechiului Saturn, Spiritele personalității parcurgeau stadiul lor „omenesc”. Același lucru îl făceau Arhanghelii sau Spiritele focului în timpul vechiului Soare și Îngerii în timpul Lunii vechi. Omul a ajuns în acest stadiu pe Pământ. Dar aceasta nu înseamnă că nu a participat la tot ce s-a petrecut mai înainte. Ceea ce numim acum corp fizic era deja în germen la începutul evoluției lui Saturn. El nu era atunci impregnat de un corp eteric, nici de un corp astral, dar era deja alcătuit în așa fel, încât după ce a trecut prin câteva transformări a putut să constituie un suport pentru actualul spirit omenesc. Foarte încet, puțin câte puțin, acest corp fizic

s-a tot dezvoltat în timpul evoluției lui Saturn. În timp ce se forma, trecând de la un semn zodiacal la altul, apăreau unul câte unul primele contururi ale diferitelor părți ale corpului omenesc. Atunci când Saturn s-a găsit sub semnul Leului, a apărut în germen inima; sub semnul Racului s-a schițat cușca toracică, apoi, sub semnul Gemenilor, s-a conturat forma simetrică (adică faptul că cele două jumătăți ale corpului sunt pereche). Partea de sus a capului a apărut pentru întâia oară atunci când Saturn se afla sub semnul Berbecului. Germenul organului vorbirii a fost inclus în corp cât timp Saturn se afla sub semnul Taurului. Așa că în Zodiac se pot găsi forțele generatoare ale fiecărei părți a trupului omenească.

Iată ce era reprezentat simbolic în vechile Mistere când se desena Zodiacul. Altădată Zodiacul nu era desenat ca fiind alcătuit din forme animale; fiecărui semn al său i se adăuga desenul organului corespunzător: Berbecului capul, Taurului regiunea laringelui, Gemenilor cele două brațe, adică elementul care exprimă cel mai bine simetria, Racului cușca toracică, Leului inima și, continuând așa, Vărsătorului picioarele mai jos de genunchi, iar Peștilor laba piciorului. Reprezentati-vă un Zodiac astfel desenat, întinzându-se în Cosmos sub forma unei ființe omenești, și veți obține imaginea originii primilor germeni ai corpului fizic al omului, așa cum l-au creat forțele cosmice, adică cele ale Tronurilor, Heruvimilor și Serafimilor. Din acest uriaș om cosmic - de care vorbesc atâtea legende, atâtea mituri - s-a format, sub multiplele sale aspecte, omul pământean. Amintiți-vă de uriașul Ymir, care s-a răspândit în întregul Univers; omul microcosmosului a provenit din acel uriaș, din acea gigantică ființă macrocosmică creatoare, care conține în afară de ceea ce la omul actual se află în interior. La baza acestor legende se află un adevăr profund, un adevăr care se dezvăluie, mai mult sau mai puțin fragmentar, în funcție de puterea de clarviziune a diferitelor popoare. El strălucește și în străvechea înțelepciune care se exprimă în Vechiul Testament: Adam Kadmon al Kabbalei nu este altul decât acest om macrocosmic pe care l-am reprezentat în Cosmos. Numai că trebuie să ne dăm seama de acest lucru.

Tot ceea ce v-am expus până în acest punct culminant reprezentat de noțiunea de om macrocosmic este o doctrină care se referă în realitate la misterele cele mai profunde ale Universului; această doctrină se va răspândi din ce în ce mai mult. Astăzi suntem încă departe de a o înțelege, căci dacă un om de știință ar fi ascultat aceste conferințe probabil că ne-ar

fi considerat nebuni. Dar ne aflăm în zorii unei epoci în care faptele vor dezminți teoriile clădite de știința actuală și-i vor sili pe oameni să caute calea care ne duce la marile adevăruri ale înțelepciunii originare.

De exemplu, niciodată nu va putea fi descifrată taina a ceea ce numim fecundație și asupra căreia astăzi se fac atâtea speculații puerile, până nu va fi înțeleasă doctrina omului macrocosmic. Cât este de mică în raport cu Cosmosul celula în interiorul căreia se produce fecundația! Totuși numai misterele Cosmosului ne permit să explicăm ce se petrece în ea, căci această taină nu poate fi examinată cu instrumentele de cercetare obișnuite. Nu vrem să spunem că cercetările științifice asupra fecundatiei nu-și au rostul lor; ele sunt cu adevărat meritorii, dar nu sunt decât jocuri de copii față de marele mister de care este vorba și care se va lămuri doar atunci când va fi recunoscut faptul că răspunsul privind ce se petrece într-un punct se află la nivelul circumferinței. De aceea, în vechile Mistere, Învățătorul spunea: „Dacă vrei să înțelegi punctul, întreabă circumferința, căci în ea se află soluția”.

Dacă ne amintim că diferitele corpuri cerești continuă să se deplaseze chiar după ce au atins punctul cel mai înalt al dezvoltării, deci după ce evoluția lor s-a terminat, vom înțelege noțiunea de Karma a astrilor. Începând din momentul în care o planetă a ajuns la capătul evoluției entitățile legate de ea trebuie să aibă în vedere dispariția, destrămarea ei în Univers. De exemplu, în ceea ce privește vechiul Saturn, se poate spune că până la condensarea totală a acelui glob de căldură evoluția lui a urmat o curbă ascendentă, sau mai degrabă descendentă, pentru că este vorba de o condensare. Începând din momentul când acest vechi Saturn a ajuns la final, el mai există ca atare, dar Spiritele care au contribuit la formarea sa trebuie, în vederea dispariției sale, să facă bilanțul celor petrecute până atunci, și aceasta este Karma. Acest lucru nu poate fi evitat; lucrurile trebuie să se destrame așa cum s-au format. Karma generată în prima jumătate a evoluției se îndeplinește în cea de-a doua jumătate; în această parte a doua a evoluției se destramă ceea ce s-a clădit în prima. Nașterea unei lumi înseamnă nașterea unei Karma; dispariția unei lumi, în sensul larg al cuvântului, înseamnă pentru ea să-și îndure Karma, să realizeze extincția sa. Aceasta se petrece în mare, dar și în mic, pentru fiecare planetă în parte, căci pe fiecare dintre ele se repetă cu fidelitate, în linii mari, aceleași condiții.

Același lucru se petrece și cu popoarele. Să ne gândim la un popor tânăr, în plină dezvoltare, plin de forță, de energie, la care, din etapă în etapă, apar nenumărate manifestări de cultură și civilizație: acestea ajung la un punct culminant, dar, în același timp ca o consecință, se acumulează Karma acelui popor. Așa cum evoluția lui Saturn a pregătit o Karma, ținând seama de ceea ce a fost, un popor își acumulează Karma pe măsură ce se dezvoltă civilizația sa. Popoarele care au generat forțele cele mai originale, cele mai influente, au și Karma cea mai pronunțată.

Peste tot se simte acțiunea entităților conducătoare. Am văzut, vorbind despre Pământ, că o serie de ființe spirituale: Îngeri, Arhangheli, Arhei au coborât pe Pământ pentru a îndruma omenirea, în vremea când ea nu era în stare să se conducă singură, pentru a o ridica la un anumit nivel. Aceste ființe spirituale ajunseseră la perfectiune, la maturitate, în decursul unor epoci anterioare. Or, după ce au dobândit această maturitate și au coborât în lumea noastră pentru a îndruma popoarele, aceste entități și-au îndeplinit misiunea și era rândul altor entități să o preia. Dacă un popor este menit să se înalțe la un anumit nivel, este nevoie ca ființe omenești deosebit de evolute să se ofere de bună voie să servească drept suport unor entități spirituale superioare. Doar atunci se va putea realiza ceea ce era prevăzut în planul inițial, pentru a păși peste anumite praguri. Iată ce trebuie să se petreacă în acest caz: cei care se oferă să fie conducători spirituali ai popoarelor, cei care vor să împingă civilizația dincolo de un anumit prag, trebuie să-și asume Karma acestor popoare. Această mare lege care îi face să ia asupra lor Karma unor popoare sau neamuri s-a aplicat fiecărei individualități cu rol conducător de la un anumit punct încolo. Astfel, de exemplu, Hermes a trebuit să ia asupra lui Karma poporului său, așa cum se acumulase ea până în epoca lui. Astfel se reflectă, pe fiecare planetă, marile procese cosmice.

Există și alte imagini, alte reflectări de felul acesta. Am văzut că Tronurile deveniseră Tronuri deoarece din făpturi au devenit făptuitori, trecând astfel de la starea celui care ia la cea a celui care dă. Tronurile au îndeplinit evoluția lor deosebită în sânul altor sisteme cosmice și au mers cu ea destul de departe, ca să poată da în dar propria lor substanță. S-a ajuns la un grad foarte elevat al evoluției, atunci când în loc să înmagazinezi pentru tine substanța Cosmosului poți să o dai, să o oferi ca jertfă. Și acest lucru se reflectă în evoluția omenească. Ce este de fapt evoluția omenească?

Să ne întoarcem cu gândul spre erele Atlantidei și Lemuriei, apoi să ne îndreptăm privirile spre viitor: omul și-a dobândit la început corpurile sale fizic, eteric și astral, apoi Eul său. Acest Eu acționează asupra celorlalte elemente, transformând treptat corpul astral în Manas sau Eu spiritual, corpul eteric în Budhi sau Spirit al vieții, corpul fizic în Atma sau Om-Spirit. Înțelepciunea originară predica odinioară faptul că omul își transformă corpul astral în așa fel, încât la început el nu este decât în parte Manas, dar că acest corp va ajunge până la urmă să fie supus în întregime conducerii Eului. Să luăm un om al cărui corp astral nu a ajuns încă la punctul unde el este transformat în întregime de acțiunea Eului; în această situație se află, cu rare excepții, toate ființele omenești. Ceea ce omul a transformat deja îl însoțește în veci, în timp ce cele care în interiorul său nu sunt încă în puterea Eului se desprind de el ca un fel de coajă astrală, după ce omul a trecut prin faza de Kamaloca, și se destramă în lumea astrală, unde produc o perturbare importantă, dacă corpul astral a fost plin de sentimente rele, de pasiune. Deci se poate spune că dezvoltarea omului duce la faptul că el lasă din ce în ce mai puține resturi în lumea astrală. Ceea ce a fost transformat rămâne în Eul său pe veci; va reveni cu el în noua sa întrupare. Cel care este destul de avansat pentru ca în Kamaloca să nu mai rămână nici un fel de resturi din corpul său astral, și ca urmare nu mai face rău nimănui pe acest pământ prin ceea ce ar rămâne din corpul său, dobândește astfel posibilitatea să vadă în lumea spiritului, căci nu se poate să ajungi la acest nivel fără să obții o oarecare clarviziune în domeniul astral. Atunci întregul corp astral este spiritualizat; a devenit Eu spiritual, și sub această formă cu totul nouă el se imprimă în corpul eteric, care devine astfel efigia corpului astral transformat. Aceasta nu implică obligația ca și corpul eteric să fie metamorfozat, decât în măsura necesară pentru a putea primi amprenta a ceea ce a putut fi elaborat în corpul astral. Am descris astfel o ființă deosebit de avansată, care și-a dezvoltat în întregime Eul său spiritual. În înțelepciunea orientală este numit Nirmana-kaya cel care a ajuns la stadiul în care n-a mai rămas nimic din corpul său astral, din „kaya” astral.

Omul poate continua să lucreze, mai întâi asupra corpului său eteric, apoi asupra corpului său fizic. Ce se întâmplă când aceste două corpuri sunt supuse dominației Eului? Când omul nu are numai un Eu spiritual, ci dezvoltă pe Budhi sau Spiritul vieții în corpul său eteric, iar apoi acest Budhi marchează

corpul fizic cu amprenta sa, s-a ajuns la o nouă etapă în evoluție, un fel de etapă intermediară. Atunci omul nu mai lasă în urma sa nimic din corpul lui eteric. El îl păstrează pentru totdeauna, l-a transformat în Spirit al vieții.

Astfel, omul va deveni din ce în ce mai stăpân pe corpul astral și pe cel eteric, ceea ce îi va da posibilitatea să le dirijeze în oarecare măsură. Cel al cărui Eu nu stăpânește încă corpul său astral, desigur că nu poate să-l dirijeze și trebuie să aștepte să mai avanseze pentru a putea dispune după voie de el și pentru a putea să-și spună: trăind prin Eul meu toate încarnările care m-au învățat să-mi transform corpul astral și pe cel eteric, am devenit capabil ca, dacă voi reveni pe Pământ, să extrag din substanța astrală și din cea eterică un nou corp astral și un nou corp eteric, la fel de perfecte. Acest om va fi atunci în stare să-și dea ca jertfă propriul său corp astral și eteric, să le ofere altora. Există astfel de individualități care, devenind stăpânii corpului astral și al celui eteric, au dobândit posibilitatea de a-și sacrifica corpurile pentru că au învățat să-și constituie altele noi, ceea ce și fac dacă vor să revină pe Pământ. Dar transmit ceea ce au făcut astfel să fie perfect altor personalități, care au de îndeplinit unele misiuni în lumea noastră. În felul acesta, unor oameni dintr-o epocă le sunt încorporate, încredințate, corpurile astrale și eterice care au aparținut unor personalități dintr-o epocă anterioară. Când se întâmplă aceasta, personalitățile respective nu acționează numai în locul unde au trăit ci, datorită a ceea ce este în ele, pot acționa și în viitor.

De exemplu Zoroastru, care dobândise stăpânirea corpului său astral, a putut să-l cedeze mai târziu în beneficiul lui Hermes, în perioada de început a civilizației egiptene. Deci o personalitate ca Zoroastru are un corp astral, un „kaya”, care nu acționează numai în locul unde trăiește, ci intervine în evoluția ulterioară, impunând o lege. Astfel de lege valabilă pentru viitor se numește Dharma iar Dharma-kaya este un corp de acest fel. Regăsim frecvent acești termeni în înțelepciunea orientală; aceasta este explicația care le-a fost dată întotdeauna.

Trecând acum în revistă ceea ce s-a spus în ultimele conferințe, ne putem pune următoarea întrebare: ce înțelegem noi prin termenul „om”? El corespunde unui anumit grad de evoluție. Am văzut că Spiritele personalității deveniseră „oameni” pe vechiul Saturn și chiar Tronurile au trebuit să parcurgă acest stadiu. Am văzut că omul se dezvoltă, că el trebuie să ajungă la niveluri superioare; am văzut primele

etape ale acestei ascensiuni realizate de către Îngeri și Arhangheli, aceste entități care au putut da ceva ca jertfă. Începutul acestei jertfe în forma sa cea mai elevată l-am întâlnit la Tronuri. Vedem primele licăriri ale unei activități creatoare la cei care au fost mari conducători de popoare și neamuri, cei care au știut să-și transforme trupurile astfel că au putut să facă să radieze ceva din ele. Așa cum Tronurile au dat din propria lor substanță, dar în mai mică măsură Nirmana-kaya au dat propriile lor învelișuri unor individualități mai recente, care fără acest aport nu ar fi putut să atingă punctul dorit în dezvoltarea lor.

Există deci două faze ale evoluției: cea în care iei și cea în care dai, în care creezi. Orice ființă se înalță de la rangul de făptură la cel de creator. Arhaii au devenit „oameni” pe vechiul Saturn, Arhanghelii pe vechiul Soare, Îngerii pe vechea Lună; noi am devenit „oameni” pe Pământ și așa vor merge mai departe lucrurile. Vor fi întotdeauna ființe care vor deveni „oameni”.

Dar acest lucru va continua la nesfârșit? Va exista mereu o succesiune de cicluri, Soarele, de exemplu, reproducând ceea ce exista pe Saturn, doar că apare aici un nou grup de entități, Spiritele focului, care iau locul Spiritelor personalității? Ființele, la început făpturi neputincioase, se vor dezvolta mereu, până la stadiul când vor putea să se jertfească? Nu, în nici un caz. Se pune într-adevăr o problemă foarte importantă: starea omenească pe care au atins-o Arheii pe Saturn, Arhanghelii pe Soare și Îngerii pe Lună este comparabilă cu a noastră de pe Pământ? Dacă analizăm, de exemplu, natura Îngerilor, nu vedem în ea altceva decât imaginea a ceea ce vom fi pe Jupiter? Pe Venus vom avea natura Arhanghelilor? Este într-adevăr cazul să ne gândim așa: ne aflăm pe Pământ, vom atinge stadii superioare, ne vom înălța pe scara Ierarhiilor, dar ființe la fel cu cele ce vom putea deveni există deja, iar starea noastră de acum a fost mai înainte cea a altor Entități? Este într-adevăr așa? Aceasta este marea întrebare pe care trebuie să și-o pună fiecare, dacă a urmărit cu atenție aceste conferințe.

Dacă ar fi vorba numai de o „umanizare” care se repetă fără încetare, dacă am fi la fel cu Spiritele personalității de pe Saturn, cu Arhanghelii de pe Soare, Îngerii de pe Lună, aceasta ar putea avea importanță pentru noi, dar pentru Zeii supremi nu ar însemna decât o multiplicare a creației lor; nu s-ar înregistra pentru ei nici un progres deosebit. Ne putem deci întreba dacă nu cumva oamenii, tocmai pentru că au devenit

oameni pe Pământ, nu vor evolua într-atât încât să poată să facă ceva ce nu pot face nici Îngerii, nici Arhanghelii, nici Spiritele personalității. Creația a obținut ceva nou pentru că, pe lângă Arhangheli și Îngeri, a realizat și făpturi omenești? A progresat prin asta? Deoarece a coborât mai jos, omul nu poate oare spera să se înalțe mai sus?

În următoarea conferință ne vom strădui să răspundem la aceste întrebări: Care este rolul omului în Cosmos? Care sunt raporturile sale cu Ierarhiile superioare? Ce loc va ajunge să ocupe în seria de trepte ierarhice?

CONFERINȚA a X-a
Locul omului în Cosmos • Rolul Ierarhiilor
spirituale • Entitățile
luciferice • Libertatea de acțiune a omului •
Acțiunea lui Christos pe Pământ
Düsseldorf, 18 aprilie 1909, seara

Pe lângă problema pusă la sfârșitul conferinței precedente, multe altele ar necesita un studiu mai complet, dar nu este posibil să rezumăm în zece conferințe tot ce ar fi de spus asupra diferitelor lumi. Înainte de a răspunde la această problemă, permiteți-mi să fac câteva observații care se leagă și de conferința anterioară. Prima dintre acestea se referă la ceva ce este foarte greu, dacă nu chiar imposibil de înțeles pentru gândirea modernă; totuși este bine să știm că există. Este vorba de modul în care dispar formațiunile planetare. Aveți în minte o imagine a felului cum s-a petrecut evoluția: entitățile s-au ridicat la un nivel superior și, ridicându-se, ele au părăsit vechiul lor câmp de acțiune, vechea locuință care le-a dat posibilitatea, pentru un timp, să-și dezvolte anumite facultăți, lucru pe care altfel nu l-ar fi putut face. În zorii erei pe care o numim lemuriană, omul ajunsese în dezvoltarea sa la stadiul în care el era în posesia a tot ce putuse să păstreze din repetarea stărilor de Saturn, Soare și Lună. Avea acum ca locuință Pământul, așa cum se formase acesta chiar în scopul dezvoltării omului. A evoluat, străbătând era lemuriană și pe cea a Atlantidei, până în epoca actuală, și se va dezvolta în viitor trecând din încarnare în încarnare. Va veni însă o vreme când el va trebui să părăsească Pământul acesta, care nu va mai avea ce să-i dea, nu-i va mai oferi nici o posibilitate de progres.

Am putea să ne închipuim că atunci când omul va părăsi această planetă ea nu va mai fi decât o grămadă de vechituri, ca un oraș pe care locuitorii săi l-au părăsit. Știți cum arată un astfel de oraș după puțină vreme: devine un morman de ruine, cum putem vedea în cazul orașelor peste care s-a întins nisipul deșertului. Așa se întâmplă acum, dar nu așa se va întâmpla cu Pământul în viitor. Ne putem face o idee de cum va fi acest viitor dacă ne întrebăm ce semnificație are de fapt, pentru evoluția planetei noastre, existența unui Leonardo da Vinci, Rafael sau a altor genii. Ce înseamnă, pentru această evoluție, faptul că Michelangelo și Rafael au creat capodopere minunate, care ne încântă și astăzi? Poate că unii dintre voi ați simțit o oarecare strângere de inimă când, privind la Milano *Cina cea de taină* a lui Leonardo da Vinci v-ați întrebat cât timp va mai rezista această minunăție. Căci nu trebuie să uităm că dacă Goethe, în timpul primei sale călătorii în Italia, a putut să o vadă încă în toată splendoarea sa, astăzi ea nu mai arată așa. Pentru cei care vor trăi după noi la un interval egal cu cel care ne desparte pe noi de Goethe, ea nici nu va mai exista*. Este soarta tuturor celor create de oameni, a tot ce se realizează pe plan material. Este ceea ce se va întâmpla chiar cu Pământul, ca și cu toate creațiile gândirii omenești. Duceți-vă cu gândul la epoca în care oamenii spiritualizați vor fi ajuns în sfere superioare. Gândurile lor – nu numai concepțiile științifice, care își vor pierde orice semnificație în trei-patru secole, ci chiar ideile generale care, emanând dintr-un creier omenesc, au în prezent o semnificație pe Pământ –, aceste gânduri nu vor avea nici o importanță pentru lumile superioare; ele au valoare numai pe Pământ. Însă omul va părăsi Pământul. Ce se va întâmpla atunci cu tot ce au creat ființele omenești de-a lungul mileniilor?

* Celebra frescă a lui Leonardo da Vinci ajunsese într-adevăr la mijlocul acestui secol într-un stadiu foarte avansat de deteriorare. Ea a fost restaurată recent cu mari eforturi (n.red.).

Trebuie să analizăm mai întâi, din punct de vedere spiritual, evoluția individuală. Leonardo da Vinci s-a înălțat mai sus pentru că a creat. Acesta a fost progresul său personal. Dar marile gânduri, marile impulsuri pe care creatorii plini de forță le-au imprimat materiei terestre, acestea sunt oare lipsite de importanță pentru viitorul Pământului? Viitorul va transforma în pulbere tot ce a făcut omul din această planetă? Toate acestea vor dispărea când va înceta existența sa? Admirați acum Domul din Köln. Într-un timp relativ scurt nu va mai rămâne din el piatră peste piatră; dar faptul că omul a

imprimat pietrei această idee de catedrală nu va avea nici o semnificație pentru Pământ?

Să facem abstracție acum de ce iau cu ei oamenii din experiența lor terestră; să analizăm planeta însăși. O planetă, în cursul evoluției sale, devine de fapt din ce în ce mai mică, se reduce. Este soarta corpului său material, dar aceasta nu este totul, este numai ceea ce este perceptibil pentru ochii fizici și pentru instrumente materiale. Chiar și pentru materie există o evoluție și dincolo de acest punct. Ne vom ocupa de această evoluție și voi ajunge acum la ceea ce vă spuneam că este greu de înțeles, dacă nu chiar imposibil, pentru mentalitatea modernă.

Fapt este că Pământul se tot contractă. Din toate părțile, materia tinde către centru. Știu că există o lege a conservării energiei, dar vă spun în cunoștință de cauză un fapt cunoscut de toți ocultistii, și anume că, deoarece se contractă din ce în ce mai mult, materia ajunge până la urmă să dispară în neant în centrul Pământului. Dar nu numai atât: particulele materiale, pe măsură ce dispar în centru, reapar la periferie, în mediul înconjurător. Materia dispare într-un punct din spațiu și reapare din exterior. Iar atunci când revine ea este purtătoarea a tot ce i-au imprimat ființele care au trăit pe planetă, desigur nu sub aspectul lor actual, ci sub cel care rezultă din această transformare. Veți revedea Domul din Köln, ale cărui particule materiale au dispărut din centru, revenind la periferie. Nimic, absolut nimic nu se pierde din ceea ce a fost elaborat pe o planetă.

Ceea ce exista la începutul evoluției noastre, chiar înainte de vechiul Saturn, trebuie situat dincolo de Zodiac, în ceea ce înțelepciunea primordială numea Cerul de cristal; în acest cer erau incluse toate acțiunile entităților care aparțineau unei evoluții anterioare. Acolo se afla baza pe care într-un anumit fel au început să creeze noile entități.

Dacă aceste lucruri sunt greu de înțeles pentru inteligența modernă, pentru că ea este obișnuită să nu țină seama decât de elementul material, nu poate concepe că materia poate să dispară dintr-un spațiu tridimensional și să revină în altă parte, după ce a trecut, în acest răstimp, prin alte dimensiuni. Acestea sunt de neînțeles cât timp rămânem în spațiul tridimensional; trebuie totuși să înțelegem aceasta în prezent, căci faptele care privesc apariția lumii noastre au multiple fațete și ceea ce există într-un loc dat este strâns legat, uneori într-un mod foarte complicat, cu ceea ce se petrece în cu totul alt loc al spațiului tridimensional.

Evoluția planetei noastre a început deci cu o repetare a vechiului Saturn. Apoi a avut loc repetarea vechiului Soare, cu formarea lui Jupiter. Atunci când întreaga Creație ajunsese în acest stadiu, toate entitățile care ocupă spațiul cosmic participau la ea. Atât entitățile care ocupă interiorul sistemului planetar, cât și cele care se află în afara acestui spațiu acționau și evoluau. Apoi unele dintre acestea, și de o parte și de alta, s-au retras. Dacă pe de o parte Jupiter s-a condensat, retragerea anumitor entități a dus la apariția a ceva ce nu avea legătură cu evoluția noastră pe Pământ, adică planeta Uranus și, în cursul repetării vechii Luni și formării lui Marte, planeta Neptun. Numele Uranus și Neptun, desigur, nu au fost alese așa cum erau cele date în Antichitate, deși denumirea de Uranus are un sens, pentru că a fost dată într-o epocă în care mai exista o vagă amintire a modului în care trebuie să se facă această alegere. Deci acest nume cuprinde ceea ce se află în afara cercului nostru.

Aceste două planete, pe care astronomia actuală le consideră cu totul asemănătoare cu celelalte, nu sunt prea mult legate de evoluția lumii noastre. Ele fac parte din lumile care au apărut atunci când unele entități, care în perioada lui Saturn mai aveau legătură cu noi, s-au retras și și-au clădit locuința în afara sferei noastre. Putem astfel să înțelegem unele fapte privitoare la aceste planete, printre altele mișcarea sateliților lor.

Am schițat astfel formarea sistemului nostru solar.

Dar ce legătură există cu adevărat între om și entitățile din Ierarhiile superioare care l-au precedat pe drumul umanizării? Să începem cu cele mai elevate, Serafimii, Heruvimii și Tronurile; caracterizându-le, ne vom putea da seama mai bine ce este ființa omenească. Dacă ne ridicăm mai sus de domeniul Serafimilor, intrăm în cel al Trinității divine. Ceea ce deosebeste Serafimii, Heruvimii și Tronurile de toate celelalte entități din Univers este faptul că ele „îl cunosc pe Dumnezeu în chip nemijlocit”. Ceea ce omul tinde să atingă prin dezvoltarea sa, ele îl au în veșnicie. Noi trebuie să plecăm de la ceea ce suntem astăzi, să ne întărim prin cunoaștere, voință etc., ca să ne apropiem tot mai mult de Divinitate; ea va fi din ce în ce mai prezentă pentru noi. Dar această Divinitate este încă ascunsă pentru noi, și prin aceasta ne deosebim de Serafimi, Heruvimi și Tronuri. De la începuturile evoluției noastre, aceste entități superioare, cele mai sus-puse dintre Ierarhiile spirituale, înconjoară Sfânta Treime, se bucură de vederea ei. Este extrem de important să știm că aceste

entități, de când există, și chiar prin faptul că trăiesc, îl contemplă pe Dumnezeu. Ceea ce fac, ceea ce îndeplinesc, este rezultatul acestei contemplări; Dumnezeu o face prin ele. N-ar putea să acționeze altfel decât o fac, căci contemplarea Divinității este o forță atât de puternică, are un efect atât de mare asupra acestor entități, încât acestea îndeplinesc cu o siguranță absolută, sub un impuls direct, ceea ce le însărcinează Divinitatea să facă. Nimic la ele nu este de domeniul judecății, al reflecției. Pentru ele totul este viziunea poruncilor dumnezeiești, de unde le vine imboldul să realizeze ceea ce au contemplat. Ele văd Divinitatea sub aspectul ei real, originar, așa cum este. Ele nu se consideră decât executante ale voinței, ale înțelepciunii divine. Așa este Ierarhia cea mai înaltă.

Când este vorba de Ierarhia care urmează după aceasta, cea a entităților pe care le numim Dominări sau Spirite ale înțelepciunii, Virtuți sau Spirite ale mișcării și Puteri sau Spirite ale formei, nu mai putem spune că aceste spirite au o viziune la fel de directă asupra Divinității. Ele nu-l văd pe Dumnezeu așa cum este El, ci doar prin manifestările sale, prin revelația chipului, feței sale, așa îndrăzni să spun. Desigur, pentru ele este evident că este chipul Divinității; ca și Serafimii, Heruvimii și Tronurile, primesc de la El direct impulsul care îi face să asculte revelațiile divine, dar acest impuls, cu toate că este direct, nu mai este atât de puternic. Nu este cu putință ca Serafimii, Heruvimii și Tronurile să refuze îndeplinirea poruncilor lui Dumnezeu; așa ceva este de neconceput, căci ei se află foarte aproape de Dumnezeu; de asemenea, este exclus ca acest al doilea grup ierarhic să facă ceva ce nu a fost indicat de Divinitate.

A trebuit deci, pentru ca evoluția cosmică să meargă mai departe, ca ceva cu totul deosebit să intre în joc. Atingem aici un domeniu care a fost întotdeauna greu de înțeles pentru oameni, chiar pentru cei care s-au ridicat la un anumit nivel în cadrul înțelepciunii Misterelor. În vechile Mistere, se încerca să se ajungă la înțelegerea acestui lucru în felul următor: ajuns la un anumit grad de inițiere, discipolul era pus în fața unor puteri dușmănoase, cu aspect înspăimântător și crud, care sub ochii lui înfăptuiau lucruri groaznice. Cei care făceau aceasta erau chiar preoții, înțelepții, purtând măști. Pentru ca ei să treacă prin încercările necesare trebuia ca preoții să se deghizeze astfel în figuri demonice, în ființe care fac lucrurile cele mai cumplite pe care și le poate imagina cineva. De ce? Pentru a arăta celui care trebuia să fie inițiat în ce măsură se

poate îndepărta evoluția de linia dreaptă, i se arăta inițiatul, preotul, sub masca celui Viclean, celui Rău. Trebuia să aibă iluzia că se află în prezența Răului, și doar când se scoteau măștile iluzia sa se risipea. Înțelegea atunci că a fost pus la încercare. Pentru a-l întări, a-l înarma împotriva Răului, acesta era reprezentat sub aspectul cel mai înfricoșător. Aceasta nu era decât o reconstituire a ceea ce se petrecuse în decursul evoluției cosmice.

În perioada intermediară între formarea lui Jupiter și cea a lui Marte, unele dintre entitățile care aparțineau sferei Virtutilor au fost, ca să zicem așa, „declasate”, așezate în așa fel în cursul evoluției, încât în loc s-o facă să înainteze, ele i-au pus pierdici. Este ceea ce am descris sub numele de „lupta din ceruri”. Ierarhiile care conduc Universul, văzând că scopurile evoluției n-ar fi fost atinse niciodată dacă aceasta mergea în linie dreaptă, au hotărât să introducă în ea ceva nou, mai amplu.

Gândiți-vă că trebuie să împingeți o roabă. Pentru ca ea să înainteze trebuie să folosiți o anumită forță. Dacă roaba ar fi încărcată mai tare, efortul vostru ar fi mai mare, dar prin aceasta forța s-ar mări. Dacă Divinitatea ar fi lăsat evoluția cosmică așa cum era după vechiul Soare, omenirea s-ar fi dezvoltat, dar ea a devenit mult mai puternică prin faptul că a întâlnit piedici în cale. Deci a fost spre binele omenirii faptul că o parte dintre Dynamis au fost abătute de la calea normală. Aceste Dynamis nu erau rele; nu trebuie să le considerăm rele și putem spune chiar că ele s-au sacrificat, opunându-se astfel evoluției, frânând-o. Ar putea fi numite divinități ale obstacolelor, în sensul cel mai general al cuvântului. Din acest moment a devenit posibil tot ceea ce s-a realizat apoi. Cu toate că nu erau rele în sine, cu toate că au stimulat evoluția dezlănțuind furtuna în sânul ei, aceste Dynamis declassate au fost cele care au declanșat Răul, căci Răul își are originea în această furtună.

Evoluția acestor entități „întârziate” a fost desigur cu totul alta decât cea a fraților lor. Activitatea lor total diferită a avut ca urmare că ele au fost, ca să zicem așa, cele care i-au ispitit pe Îngeri în decursul evoluției lunare. Atunci îngerii treceau prin stadiul lor omenesc. Unii dintre ei, văzând efectul pe care îl au „piedicile” în Univers, și-au zis: am putea încerca să învingem aceste obstacole și să ne cufundăm în străfundurile curentului evoluției lunare, dar nu vom face asta, deoarece preferăm să rămânem lângă zeii cei buni. Deci, într-o anumită perioadă a vechii Luni, acești Îngeri s-au smuls de sub influența spiritelor

Dynamis, care frânau dezvoltarea lunară. Alți Îngeri însă și-au zis, dimpotrivă: să nu-i urmărim pe aceștia. Dacă ne retragem, evoluția nu și-ar mai urma cursul; nu s-ar mai întâmpla nimic nou. Căci datorită acestor obstacole a apărut un nou element în această perioadă.

Îngerii care nu voiau să participe la ceea ce urma să se întâmple, cei care nu voiau să fie atinși de nimic inferior, s-au retras de pe Lună și s-au alăturat ființelor care trăiau în Soare; nu s-au mai interesat de ce se întâmpla pe Lună, unde apăruseră piedicile. Alții, dimpotrivă, s-au cufundat aici și au acceptat tot ce făcea parte din vechea Lună, inclusiv faptul că se producea o condensare a corporalității lor. Au trebuit să se „întărească” mai mult decât ar fi fost cazul, dacă nu erau aceste schimbări. Deci au resimțit chiar și în corpul lor consecințele celor făptuite de Dynamis. Dar nu trebuie să uităm nici o clipă că acțiunea realizată de acestea făcea parte din planul cosmic divin. De aici a rezultat și o altă consecință: atunci când evoluția lunară a fost înlocuită de cea terestră și totul s-a repetat în oarecare măsură, entitățile care se cufundaseră din plin în curentul vieții lunare rămăseseră în urmă față de cele care refuzaseră aceasta, iar altele, și mai rămase în urmă, au fost atrase într-o evoluție regresivă. De aceea, în faza terestră, există Îngeri mai avansați și alții care nu au progresat în aceeași măsură. Primii s-au atașat de om în epoca în care, în Lemuria, el devenise destul de matur ca să primească Eul și i-au dat posibilitatea să aleagă, ca să zicem așa, înălțarea chiar de atunci în lumile spirituale, posibilitatea să nu mai participe la cele care fuseseră încorporate în evoluție din faza lunară. Cât despre entitățile rămase în urmă, pe care le numim luciferice, ele au acționat asupra corpului astral al omului - ele nu puteau să atingă Eul - și i-au infuzat toate consecințele „luptei din ceruri”. Deși rostul lor fusese să creeze obstacole, acțiunea lor a provocat prin consecințele ei în corpul astral al omului posibilitatea greșelii și a Răului. Dar în același timp omul are și posibilitatea de a se ridica prin propriile forțe deasupra greșelii și a Răului.

Entități de nivelul acestor Dynamis care aparțin celei de a doua Ierarhii n-ar fi avut niciodată posibilitatea să devină rele prin ele însele; ele au trebuit să fie „declasate”. Doar începând de la a treia Ierarhie și mai ales de la ființele cele mai apropiate de om - Îngerii - a fost posibil să urmezi sau nu puterile care trag înapoi. Pe cei care s-au împotrivit, îi vedem reprezentați în toate imaginile care simbolizează izbânda din ceruri și care reprezintă de fapt ce s-a petrecut în timpul Lunii

vechi, epocă în care omul a progresat în așa măsură, încât a primit un corp astral și a ajuns astfel în starea de „om-animal”. Îngerii care rămăseseră „buni” au părăsit atunci vechea Lună, s-au retras, și această imagine s-a păstrat în multiple forme în sufletul omenesc. Iată ce însemna la origine lupta Sfântului Arhanghel Mihail cu Balaunil. Dar aceasta a supraviețuit în mod izbitor și în imaginea taurului lui Mithra. Nu trebuie să deducem de aici că acei îngeri s-au sustras de la datoria lor; ei sunt prezentați ca un ideal pentru viitor, ca prefigurând ascensiunea în lumi spirituale. Noi am coborât pe Pământ și împreună cu noi și alte ființe care au urmat spiritele Dynamis ale obstacolelor. Trebuie acum să transformăm prin activitatea noastră ceea ce am primit în felul acesta; pentru ca să ajungă la nivelul lumii spirituale; trebuie, înălțându-ne, să devenim ca și Arhanghelul Mihail, învingători ai Balaunului sau Taurului. Căci orice simbol de felul acesta trebuie interpretat în aceste două feluri.

Deci numai datorită faptului că unele Dynamis au rămas în urmă i s-a dat omului posibilitatea să atingă prin sine însuși ținta la care cei mai înalți Serafimi nu pot ajunge prin propriile puteri. Acesta este un aspect esențial. Serafimii, Heruvimii și Tronurile nu pot face altceva decât să urmeze impulsurile date de Divinitate. Dominările și, de altfel, cea de a doua Ierarhie în ansamblul său, nu pot nici ele să acționeze în alt fel. Chiar acele dintre Dynamis care au stat în calea evoluției nu puteau face altceva decât să asculte de Divinitate. Chiar în ceea ce putem numi originea Răului, n-au făcut altceva decât să îndeplinească voința Divinității care, pe această cale ocolită, a dorit să întărească Binele. Să coborâm acum mai jos de Dynamis; nici Puterile sau Exousiai n-ar fi putut să devină rele prin sine; tot așa și în cazul Spiritelor personalității, ca și al Arhanghelilor; când aceștia erau „oameni” pe vechiul Soare, spiritele Dynamis nu fuseseră încă „declasate”; nu au avut ocazia să se facă răi. Îngerii au fost primii care au avut această posibilitate, pentru că ea a apărut pentru prima dată în era lunară. „Lupta din ceruri” a avut loc în intervalul dintre vechiul Soare și vechea Lună. Dintre Îngerii, unii nu s-au oprit la posibilitatea de a face rău, nu s-au lăsat ispitiți de forțele care puneau piedici și au rămas legați de ordinea normală. Astfel, toate entitățile din Ierarhiile spirituale aflate mai presus de Îngerii, și chiar unii dintre aceștia, nu au făcut altceva decât să se conformeze voinței divine; nu aveau nici o posibilitate de neascultare.

Ajungem deci acum să distingem două categorii de Îngeri. Sunt mai întâi cei căzuți în urma spiritelor Dynamis în timpul „luptei din ceruri”, pe care, datorită acțiunii lor ulterioare, îi numim „luciferici”. Aceștia au acționat asupra corpului astral al omului în decursul evoluției terestre și i-au dat omului, pe lângă posibilitatea de a face rău, și pe cea de a se dezvolta prin propria sa voință liberă. Deci în întreaga serie a Ierarhiilor, doar oamenii și o parte dintre Îngeri au posibilitatea de a fi liberi. Această posibilitate a existat și pentru Îngeri, dar s-a confirmat într-adevăr în cazul oamenilor. Este drept că atunci când omul a coborât pe Pământ, el a trebuit mai întâi să cadă în puterea spiritelor luciferice, care au impregnat corpul lui astral cu forțele lor; de aceea, Eul său a fost atât de intens aspirat de această putere luciferică încât, în era Lremuriei, în cea a Atlantidei și chiar mai târziu, acest Eu a trăit încă învăluit într-un nor produs de influența lui Lucifer. Omul nu a scăpat de primejdia de a fi învins de aceste forțe degradatoare decât pentru că unele entități l-au luat sub protecția lor. Unii dintre Îngerii rămași în înălțimi și unii Arhangheli s-au încarnat în anumiți oameni, pentru a le fi călăuze. Așa au mers lucrurile până în clipa când s-a petrecut ceva absolut excepțional: o ființă care era legată numai de existența solară a ajuns să poată să pătrundă nu numai în corpul fizic, eteric și astral al omului, așa cum au făcut-o entitățile de care am vorbit până acum, ci chiar în Eul său.

V-am spus că, în timpuri foarte vechi, unele entități spirituale coborau în lumea noastră și însușeau corpurile fizice, eterice și astrale ale oamenilor. Dar acum era vorba de o ființă omenească care a primit în sine o entitate, cea mai înaltă dintre toate, o entitate care, legată până atunci de evoluția solară, a intervenit, inspirând acea făptură omenească până în adâncul Eului său.

Eul își găsește expresia fizică în sânge. Așa cum sângele este expresia materială a Eului, căldura sângelui, focul din sânge, ca o rămășiță a vechiului foc saturnian, este expresia Eului în elemente. Marea Ființă de care vorbim s-a manifestat fizic în două feluri. Mai întâi în foc. El i s-a revelat lui Moise în Rugul de foc și în fulgerele de pe Sinai, căci ființa care a putut mai apoi să pătrundă în Eul unui om este aceeași cu cel care i-a vorbit lui Moise din Rugul în flăcări, în fulgerele și tunetele de pe Muntele Sinai. După ce și-a pregătit astfel venirea, el a putut să intre într-un trup prin care circula sânge, trupul lui Iisus din Nazaret. Și astfel entitatea solară a pătruns într-o ființă pământească. De atunci, cu cât Eul omenesc se pătrunde,

este saturat de forța care a intrat în el în acea epocă, cu atât mai mult dobândește capacitatea de a se înălța prin propriile forțe deasupra tuturor influențelor care pot să-l tragă în jos. Ființa care pătrunde în felul acesta până în Eu este de fapt de cu totul altă natură decât entitățile spirituale care coborâseră mai înainte pe Pământ pentru a însufleți corpul fizic, eteric și astral al omului.

Să ne gândim, de exemplu, la străvechii Rishi. În corpul lor eteric trăia, am mai spus-o, spiritul unei entități superioare. Ei moșteniseră de fapt acest corp eteric de la marii lor precursori din Atlantida, în care trăise acea entitate. Ei nu puteau să urmărească prin corpul lor astral și prin Eul lor ceea ce le venea prin inspirație din corpul lor eteric. Același lucru s-a întâmplat și în epocile următoare: când unii oameni erau inspirați astfel, în ei exista întotdeauna un fel de forță superioară, ceva care s-ar putea spune că îi poseda. Ei erau într-un fel scutiți de destinul omenirii - de a fi lăsată să se descurce singură -, pentru a putea deveni mai buni sub influența unei entități superioare. Acest lucru s-a petrecut cu toți fondatorii de religii: în ei s-a întrupat o entitate care nu participase la „lupta din ceruri”, astfel că ei nu erau lăsați fără îndrumare.

În persoana lui Christos a apărut însă o entitate de cu totul altă natură, o ființă care de la început nu a vrut să îi împingă în nici un fel pe oameni să vină spre El - și acest lucru este esențial. Urmăriți felul în care s-a răspândit creștinismul și veți avea dovada vie a faptului că în timpul vieții sale Christos nu a făcut ceea ce au făcut mai târziu creștinii. Gândiți-vă la întemeietorii religiilor din Antichitate. Aceștia au fost mari Învățători; începând dintr-un moment al vieții lor au început să predice și predicile lor acționau cu putere asupra celor din jur. Dar Christos a acționat îndeosebi prin predici? Dacă credem că acestea reprezintă esențialul, înseamnă că nu-l înțelegem. Christos a acționat în primul rând nu prin predici, ci prin ceea ce a făcut, adică prin moartea sa, care este cea mai importantă dintre acțiunile sale. Christos a îndeplinit un act al cărui efect s-a răspândit în lume după ce el nu a mai fost prezent într-un corp fizic. Aceasta este marea diferență dintre acțiunea lui Christos și cea a altor întemeietori de religii. Această diferență nu prea este înțeleasă, dar este esențială.

Învățăturile creștine, ceea ce este propovăduit de religia creștină, se pot regăsi fără discuție și în alte sisteme religioase. Dar oare creștinismul acționează numai prin conținutul doctrinei sale? Cel care a făcut atât de mult pentru

răspândirea creștinismului, Apostolul Pavel, s-a sprijinit pe această doctrină? Conținutul Evangheliilor este ceea ce a făcut ca Saul să devină Apostolul Pavel? El i-a prigonit pe discipolii lui Christos până în ziua când Cel care a murit pe cruce i s-a arătat printre nori, până în ziua în care el însuși, Pavel, a avut experiența ocultă, personală, a sa proprie, a faptului că Christos este viu. Impulsul pe care l-a primit vine de la actul morții pe cruce. Alte sisteme religioase se bazează pe doctrina lor, care poate să se potrivească cu doctrina creștină, dar creștinismul se bazează mai puțin pe o doctrină și mai mult pe un fapt. Iar acest fapt este de asemenea natură încât el nu influențează decât pe cel care primește de bună voie această influență, ceea ce înseamnă că această influență nu contravine deplinei libertăți a Eului său. Căci nu este de ajuns numai prezența lui Christos în corpul astral al omului; pentru a fi cu adevărat înțeles el trebuie să pătrundă în Eu și acesta trebuie să se hotărască în mod liber să-l primească. Or, atunci când Eul se unește astfel cu Christos el primește în sine nu numai o învățătură, ci o realitate, o forță divină. Oricâte dovezi s-ar aduce că toate învățăturile creștine se găseau deja în alte religii, aceasta nu are nici o importanță, pentru că esențial este ceva ce nu se poate obține decât prin înălțare liberă în lumile superioare. Nimeni nu poate primi în sine puterea lui Christos decât printr-o hotărâre liberă, un act liber care a devenit posibil datorită menirii omului de a deveni om pe Pământ.

Îngerii căzuți, care, ca ființe luciferice, participă la viața Pământului, sunt în cu totul altă situație. Ei ar fi trebuit în realitate să devină oameni pe Lună; ei au rămas în urmă în dezvoltarea lor și de aceea pot să intervină asupra corpului astral al omului, dar în epoca noastră nu pot să ajungă la Eul său. În timpurile Lemuriene, aceste entități luciferice s-au infiltrat din toate părțile în corpul astral al omului, exercitând acolo o acțiune care apare în om sub forma pasiunilor inferioare. Tot ceea ce împinge pe om în greșală și spre rău își are sediul în corpul astral, unde a fost sădit de spiritele luciferice. Dacă aceste spirite n-ar fi făcut asta, omul n-ar fi avut niciodată posibilitatea să se înșele sau să facă rău; ar fi ajuns în sfera înaltă în care și-ar fi primit Eul fără să fie atins de nici o influență potrivnică. Marii îndrumători ai omenirii l-au apărât totuși pentru a nu cădea prea jos.

Atunci a cohorat pe pământ Christos. Sa ne gândim că un om îl primește în sine, fără nici o constrângere pe Christos. Acesta este un caz ideal, căci creștinismul este numai la începuturile

sale; dar să presupunem că acest lucru se înfăptuiește. Dacă acest Eu este destul de avansat pentru ca forța lui Christos să-l impregneze, aceasta radiază până în corpul său astral. Ea acționează din interior asupra acestui corp astral căruia spiritele luciferice i-au inoculat germenii răului. Ce se va întâmpla mai departe? Eliminând cu ajutorul lui Christos, numai cu acest ajutor, ceea ce îi vine de la Lucifer, omul va elibera treptat puterile luciferice. Va veni o vreme când spiritele luciferice care pentru binele omului, pentru a-i asigura libertatea, au trebuit să rămână pe Lună la un nivel inferior de dezvoltare și deci nu au putut să-l cunoască pe Christos, îl vor cunoaște și vor fi mântuite. Omul îl va mântui pe Lucifer, dacă primește în el forța lui Christos și prin acesta devine mult mai puternic. Să presupunem, în adevăr, că omul nu ar fi primit ceea ce i-a dat Lucifer: forța lui Christos ar fi strălucit, dar nu s-ar fi izbit de forțele luciferice, și omului nu i-ar fi fost cu putință să se înalțe spre Bine, Adevăr, Înțelepciune, până la culmile pe care poate ajunge dacă învinge aceste puteri potrivnice.

Astfel omul ne apare ca făcând parte din șirul Ierarhiilor, dar deosebindu-se în mod esențial de toate celelalte. Situația lui este cu totul alta decât cea a Serafimilor, Heruvimilor, Tronurilor, decât cea a Dominărilor, Virtuților și Puterilor, ca și de a Spiritelor personalității, a Arhanghelilor și a unei părți a Îngerilor. El își poate spune, privind în viitor: sunt menit să caut, în adâncul sufletului meu, impulsurile care determină acțiunile mele, să le primesc nu din contemplarea Divinității, așa cum fac Serafimii, ci din adâncurile ființei mele. Christos este un Dumnezeu care acționează în așa fel, încât impulsurile sale nu trebuie urmate necondiționat, ci doar prin faptul că sunt înțelese în deplină libertate. Acest Dumnezeu nu se împotrivesc niciodată dezvoltării individuale și libere a Eului într-un sens sau altul. Christos a putut spune, dând acestor cuvinte sensul cel mai înalt: „Veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi” (Evanghelia după Ioan, 8, 32). Cât despre ființele luciferice din Ierarhia care a precedat-o pe a noastră, care au avut posibilitatea să facă rău, ele vor fi din nou eliberate, salvate de forțele omului.

Toate acestea ne arată că de fapt evoluția cosmică nu face decât să se repete, dar că intervine aici un element nou. Căci o „umanizare” așa cum a trăit-o omul nu a mai existat înainte, nici pentru Îngeri, nici pentru Arhangheli, nici pentru Arhei. Omul are de îndeplinit în lume o misiune cu totul nouă, pe care am prezentat-o acum. El a coborât pe Pământ pentru a

îndeplini această misiune, iar Christos a venit sa-i dea ajutor în mod liber, nu ca un Dumnezeu care domnește din înălțimi, ci ca „cel dintâi născut” dintre cei mulți. Doar așa putem înțelege pe deplin rangul, importanța omului în sânul Ierarhiilor. Înălțându-ne privirile spre splendoarea, spre maiestatea Ierarhiilor superioare, ne putem spune: ele sunt atât de înalte, atât de înțelepte, atât de bune, încât nu pot să părăsească niciodată calea cea dreaptă; dar marea misiune a omului este să introducă libertatea în lume și, odată cu ea, ceea ce se numește în adevăratul sens al cuvântului Dragoste. Căci dragostea nu e posibilă fără libertate. O ființă care trebuie să urmeze un impuls nu-l poate da la o parte, dar cel care ar fi putut să nu-l urmeze este împins să o facă din dragoste. Dragostea și libertatea sunt doi poli inseparabili. Deci, dacă dragostea a pătruns în Cosmos, aceasta s-a datorat libertății, adică a devenit posibilă pe de o parte prin Lucifer și pe de alta prin cel care trebuia să-l învingă pe Lucifer, mântuindu-i pe oameni: Christos.

Pământul este astfel universul dragostei și al libertății și este important ca oamenii, fără ca prin aceasta să-și piardă modestia, să știe să caracterizeze Ierarhiile în felul următor - așa cum a făcut-o întotdeauna esoterismul occidental: Serafimii, Heruvimii și Tronurile ascultă direct de impulsurile de la Divinitate; Dominările, Virtuțile și Puterile sunt atât de dependente de aceste Ierarhii încât a fost nevoie ca unele ca unele din ele să fie „declasate”, pentru ca evoluția să poată progresa până la om. Nici Arheii, nici Arhanghelii nu pot să înșele sau să facă rău prin propria lor voință. De aceea aceste Ierarhii superioare au fost numite „trimiși, mesageri”, pentru a arăta că ele nu acționează numai prin propria lor voință, ci ascultă de porunci venite de sus. Dar în oameni se zămislește o Ierarhie care va executa propriile ei porunci. În viitoarele etape pe Jupiter, Venus și Vulcan omul se va desăvârși în asemenea măsură încât va ajunge să poată să-și realizeze propriile impulsuri. Nu a ajuns încă în acest stadiu, dar va ajunge. Atunci, în șirul Ierarhiilor, el o va alcătui pe cea a Spiritelor libertății sau dragostei, adică cea de a zecea Ierarhie, care este încă în curs de dezvoltare, dar care totuși face parte din Ierarhiile spirituale.

În Univers, lucrurile nu se repetă identic: de fiecare dată când un ciclu s-a terminat, se introduce un element nou și întotdeauna Ierarhia care trece prin faza de „umanizare” este cea care are misiunea să integreze acest element în desfășurarea evoluției.

Am încercat astfel să înțelegem menirea omului în Cosmos; am căutat care este semnificația omului - acest punct pierdut în Univers -, pornind de la circumferință, după cum o cere doctrina Misterelor. În felul acesta cunoașterea se bazează pe realitate. Orice Știință spirituală autentică este reală, concretă, deci din ea reiese direct imaginea Cosmosului și a Ierarhiilor spirituale.

Ne aflăm în centrul Universului. Tot ceea ce ne înconjoară își pierde semnificația pentru noi, căci ne dăm seama că lumea exterioară, cea a simțurilor, nu ne ajută să-i dezlegăm tainele. Este ca și cum totul s-ar concentra într-un punct. Dar în acest caz circumferința cercului ne dă soluția acestei taine cosmice, în mod tot atât de real ca și materia însăși, imagine și simbol al spiritului. Materia se strânge, dispare în punctul central și reapare la periferie. Acesta este adevărul. Iar cunoașterea noastră este reală atunci când ni se înfățișează ca un proces de zidire a întregului Univers. Atunci ea nu mai este o simplă speculație; atunci ea ne vine din Cosmos. Să simțim deci cu întreaga noastră ființă că înțelepciunea trebuie să fie un ideal pornit de la marginile Cosmosului, care ne dă tăria să ne îndeplinim propriul nostru destin, să realizăm marele ideal pe care îl concepem pentru Univers și, mai aproape de noi, pentru făptura omenească.

Răspunsuri date de R. Steiner la întrebările cursanților

Düsseldorf, 21 aprilie 1909

C.: — Ați vorbit despre „sfere ale puterilor”. Aceasta înseamnă că ar trebui să concepem spațial Ierarhiile spirituale?

R.S.: — Se poate spune despre viața omului că se desfășoară în spațiu; spațiul însuși trebuie să ni-l reprezentăm - din punct de vedere ocult - ca rezultatul unei creații. Această creație a avut loc înainte de intervenția și de lucrarea Ierarhiilor celor mai înalte; trebuie deci să luăm în considerare existența spațiului. Însă nu trebuie să ne reprezentăm spațial înalta Trinitate, căci spațiul este creația Sa. Trebuie să ne reprezentăm entitățile spirituale ca nonspațiale; spațiul este ceva creat, dar activitatea Ierarhiilor în lumea noastră este limitată în spațiu, ca și cea a oamenilor.

C.: — Noțiunea de timp poate fi aplicată proceselor spirituale?

R.S.: — Bineînțeles, dar în cazul omului procesele spirituale cele mai elevate fac să se nască gânduri care se desfășoară în

afara timpului. Activitatea Ierarhiilor este atemporală. Este greu să vorbim despre apariția timpului. Cuvântul „apariție” include deja conceptul de „timp”. Ar trebui mai degrabă să spunem „natura timpului”, iar despre aceasta nu este ușor să ne pronunțăm. Dacă toate fapăturile s-ar fi aflat la același nivel de dezvoltare, timpul n-ar fi existat. Cooperarea dintre entitățile inferioare și entitățile superioare duce la apariția timpului. În netemporal sunt posibile diferite grade de evoluție; acțiunea lor reciprocă dă posibilitatea existenței timpului.

C.: — Dar conceptul de evoluție?

R.S.: — Acest concept cuprinde totalitatea lumilor; dar nu și Divinitatea.

C.: — Ce diferență este între entitățile luciferice și cele ahrimanice sau mefistofelice?

R.S.: — Cele din a doua categorie doresc răul cu mai multă intensitate, cu mai multă forță. Aceste două feluri de entități provin din Ierarhii diferite. La începutul evoluției, acestea erau cam la același nivel, apoi unele dintre ele au rămas în urmă. Gradele de evoluție se întrepătrund. Entitățile ahrimanice pătrund mai adânc în domeniul răului și provin din mai multe Ierarhii; unele au rămas în urmă pe Soare, altele pe Lună; cele dintâi au avut posibilitatea să recupereze această întârziere pe Lună, celelalte pe Pământ și așa mai departe. Entitățile ahrimanice sau mefistofelice se află, în Ierarhia răului, fie mai sus fie mai jos de cele luciferice; ele provin din șirul de Ierarhii de la Arhangheli până la Dynamis.

C.: — Ființele elementale pot deveni oameni?

R.S.: — Există ființe care s-au născut datorită faptului că unele entități superioare nu și-au dezvoltat toate elementele lor; acestea s-au desprins și au devenit elementali. Există legiuni, cete întregi de astfel de ființe. Durata vieții lor este foarte diferită. În general au o evoluție descendentă și treptat își pierd ființa; nu poate fi vorba de o evoluție care să le permită transformarea în oameni.

C.: — De ce v-ați referit atât de puțin la doctrina hindusă atunci când ați vorbit despre corpul eteric?

R.S.: — Ceea ce am spus face parte din doctrina ocultă în ansamblul ei. Aceasta nu este numai „hindusă”, așa cum nu există nici o „teosofie hindusă”. Am utilizat în expunerile mele terminologia comună întregii doctrine oculte.

C.: — Elohimii se află mai presus de cele nouă Ierarhii?

R.S.: — Elohimii sunt entități care, atunci când Soarele s-a despărțit de Pământ și de Lună, au rămas unite cu Soarele; fac

parte din Ierarhia numită Puteri sau Spiritele formei, și din Ierarhiile superioare. Elohim este o denumire generală dată ființelor solare; la vremea respectivă ele au ales Soarele ca locuință, nu ca domeniu de acțiune. Christos, cel mai înalt dintre Elohimi, este Regentul lor. Dar el nu aparține Ierarhiilor, ci Sfintei Treimi. Christos este o Ființă atât de puternică, încât influența lui se exercită asupra întregului sistem solar.

C.: — Cum va fi întoarcerea lui Christos?

R.S.: — A doua venire a lui Christos va fi un fapt real; va avea loc atunci când o mare parte a omenirii va fi destul de avansată ca să-l poată recunoaște pe Christos sub forma în care va apărea, și astfel acest eveniment va aduce ceva omului. Căci despre asta este vorba: trebuie ca un număr cât mai mare de ființe omenesti să fie în stare să-l recunoască.

C.: — Ce ne puteți spune despre Asuras?

R.S.: — Asuras - cei răi - sunt entități a căror dorință de a face rău este cu o treaptă mai sus față de ființele ahrimanice și cu două trepte mai sus de cele luciferice.

C.: — Cum ne putem apăra de magia neagră?

R.S.: — Cel mai bun lucru este să-ți păstrezi libertatea, să-ți folosești în mod sănătos puterile de judecată, să te bazezi pe rațiune. Dacă avem grijă de asta, nu ne pândește nici o primejdie de acest gen și deci nu avem nevoie să ne apărăm. Desigur că astăzi, când s-a raspândit atât de mult credința oarbă și mania de a face tot felul de experiențe într-o stare nebuloasă de conștiință, intruziunea forțelor magiei negre se poate produce cu mare ușurință. Este necesar să te protejezi de ele atunci când ai atins un anumit grad de dezvoltare ocultă. Un antrenament ocult bine gândit, care are ca scop armonizarea forțelor sufletești, asigură deja o protecție împotriva agresiunilor de acest fel. Dar nu există o regulă generală.

C.: — Se constată vreo diferență între sufletul-grup al albinelor, cel al furnicilor și cel al coralilor?

R.S. — Bineînțeles - există numeroase diferențe de grad. Sufletul-grup al stupului este o entitate foarte înaltă, superioară celei a furnicilor; este atât de înaltă, încât se poate zice că este în avans față de celelalte sub raport cosmic. A ajuns la un nivel de evoluție pe care omul îl va atinge doar pe Venus. Trebuie considerat ca un copil care s-a născut înainte de termen; el se înalță deasupra evoluției normale. Același lucru se poate spune și despre sufletul-grup al furnicilor, dar la un nivel inferior. Sufletul-grup al madreporilor este și el o

ființă superioară, de asemenea prematură; este mai înalt decât sufletul-grup al bovinelor. Înălțimea nu este în funcție de epocă; unele trepte de evoluție sunt atinse cu anticipație. De aceea ființele sunt expuse unor pericole pe care încă nu sunt în stare să le înfrunte. Zoologia ocultă este foarte complicată și nivelurile de dezvoltare ale sufletelor-grup sunt foarte diferite.

C.: — Cărei Ierarhii îi corespund zeii greci și germani?

R.S.: — Ierarhiei Îngerilor. Este vorba de entități care și-au exercitat acțiunea în era Atlantidei. La început omul a trăit împreună cu aceste ființe, care apoi s-au retras, dar nu au devenit „zei” decât în vremurile de după Atlantida. În Atlantida zeii trăiau printre oameni. Oamenii au urmat o cale de evoluție descendentă, zeii o cale ascendentă. În fiecare Ierarhie există nenumărate gradații, nuanțe.

C.: — Ce se va întâmpla cu lumea animală? Va ajunge la o dezvoltare superioară?

R.S.: — Sufletele-grup ale animalelor se dezvoltă, progresează; vor fi altfel de ființe pe Jupiter. Nu vor fi ființe omenești în sensul de astăzi al cuvântului, dar sufletele-grup ale animalelor vor ajunge totuși pe Jupiter la un anumit fel de umanitate. Dar animalul individual nu va avea parte de o dezvoltare superioară, căci acesta se află în același raport cu sufletul-grup ca și ciotul unui arbore cu lăstarul tânăr; el piere, așa cum piere ciotul, pe când sufletul-grup se înalță.

C.: — Ce importanță trebuie să acordăm așa-numitei educații prenatale?

R.S.: — Mama ar trebui să aibă grijă de multe lucruri în timpul sarcinii. În ziua de azi, neștiind aceasta, ea nu se îngrijește să ia anumite măsuri importante. În decursul primelor zece luni (lunare) ale vieii sale pământești, copilului poate să-i lipsească ceva care ar fi foarte bun pentru el. Astăzi zeii au misiunea de a se îngriji de aceasta; mai târziu această sarcina le va reveni oamenilor, când ei vor atinge maturitatea necesară. În marea lor înțelepciune, zeii au scos de sub influența omului aceste zece luni (lunare) ale dezvoltării copilului. Oamenii ar trebui să fie bucuroși că nu pot interveni în dezvoltarea prenatală. Cel mai bun lucru pentru copil este ca viața pe care o duce mama lui să corespundă unui ideal în domeniul gândirii, simțirii și voinței.

C.: — Ce raport există între știința spirituală și știința modernă?

R.S.: — Faptele constatate științific aduc dovezi în favoarea științei spirituale, în schimb teoriile științifice nu ne duc spre

domeniul științei spirituale, ci, dimpotrivă, ne poartă pe căi ocolite. Nu vreau să lovim în știința actuală, căreia îi apreciem strădaniile; dar trebuie să arătăm clar și precis ce ne desparte de ea, căile care ajung la cunoașterea spirituală și cele care o ocolesc.

C.: — Legăturile de rudenie au vreun raport cu Karma?

R.S.: — Faptul că cineva se naște într-o anumită familie este desigur determinat de Karma; poate fi rezultatul unei Karma anterioare. Dar omul își poate crea și noi raporturi karmice, prin ceea ce face în prezent. Persoanele între care există cu adevărat o legătură se reîntâlnesc mereu, întotdeauna. Karma anterioară se manifestă prin faptul că ne naștem într-un anumit anturaj, dar nu suntem legați pe veci de rudele noastre prin sânge. Legăturile psihice care rezultă din cele familiale sunt cele care atrag sufletele unul spre altul. Dar aceste aspecte se modifică în cursul diferitelor cicluri pe care le parcurge omenirea; înrudirea de sânge începe să aibă mai puțină importanță decât în trecut și o va pierde din ce în ce mai mult chiar pe cea de acum. Legăturile de sânge vor slăbi tot mai mult în decursul evoluției.

C.: — Ce ne mai puteți spune despre „lupta din ceruri”?

R.S.: — Cu prilejul acelei lupte nu cele mai rele, cele mai incapabile dintre Dytimis au fost cele „trimise în serviciu comandat”. Pentru ca discipolii Misterelor să înțeleagă acest lucru, adesea inițiații purtau măști ale Puterilor potrivnice. Ființa intelientă trebuie să se izbească de o alta ființă inteligentă, dar care se află pe o cale greșită.

C.: — Care este raportul dintre negativ și pozitiv?

R.S.: — Omenirea va trebui să-și dea seama din ce în ce mai bine că meschinăria, nebunia etc. nu sunt importante decât pentru lumea fizică și că vor dispărea odată cu oamenii: dimpotrivă, binele, fiind pozitiv, va persista în veci. În această privință ocultismul se orientează, în vederea cunoașterii, după marile legi cosmice, de exemplu, cea care reglementează înmulțirea peștilor în mare. Icrele lor pier în masă; deci un element negativ însoțește în mod necesar ceea ce este în devenire, dar aceasta nu trebuie să ne împiedice să acționăm întotdeauna în mod pozitiv. Oricât de numeroase ar fi puterile potrivnice, ceea ce este de făcut trebuie să fie făcut.

C.: — Care este rostul suferinței?

R.S.: — Suferința este un fenomen care însoțește cu necesitate orice dezvoltare superioară. Fără ea cunoașterea nu este cu putință. Într-o zi omul își va spune: sunt recunoscător pentru fericirea pe care mi-a dat-o lumea aceasta, dar dacă ar trebui

să aleg între bucurie și durere, mi-aș păstra durerea; nu mă pot lipsi de ea pentru a cunoaște. După un anumit timp, orice suferință ni se înfățișează ca indispensabilă, căci trebuie să o considerăm ca făcând parte din evoluție. Nu există evoluție fără suferință, așa cum nu există un triumf fără unghiuri. Când ne vom uni cu Christos ne vom da seama că suferințele îndurate au fost condiții preliminare pentru a ajunge la aceasta. Pentru a fi în armonie cu Christos, este nevoie de suferință; aceasta este un factor neapărat necesar în evoluție. Trecând peste propriul egoism, omul iese din starea sa de inerție, de inhibiție. De aici un lucru bun: o forță care se naște din insuficiența proprie. Datorită acțiunii mele imperfecte, adică a eșecului meu, sunt încurajat, mulțumesc lui Dumnezeu, să-mi continui strădaniile. Strădania mea omenească nu este sortită fără speranță eșecului. Doar cel care de bună voie se abate de la chemarea proprie ființei omenesti nu va fi mântuit. Suferința este unul dintre elementele acelei sinteze pe care o reprezintă desfășurarea existenței.

Düsseldorf, 22 aprilie 1909

C.: — Ce ne puteți spune despre reîncarnare?

R.S.: — De fapt, noțiunea de reîncarnare face parte dintr-o doctrină foarte veche a școlilor oculte. Ea nu a apărut decât relativ recent în scrieri. Este unul dintre cele mai elementare învățăminte oculte. Dimpotrivă, faptele legate de reîncarnare nu sunt simple (vedeți expunerile privind corpurile eterice ale vechilor Rishi și altele). Secretul reapariției Eului era păstrat cu grijă.

În primii ani ai mișcării teosofice se spuneau lucruri ciudate în acest domeniu: la aceeași masă, într-o cafenea, se puteau întâlni reîncarnările împăratului Iosef, a lui Seneca etc. Astfel de afirmații creează confuzie. În acest domeniu, trebuie să ne spunem: mi se transmit numeroase idei, dar n-aș putea să le aprofundez într-atât încât să le înțeleg. De fapt încă nu înțeleg nimic. Mai ales trebuie să ne ferim de afirmații categorice.

C.: — Ce ne puteți spune despre conceptele „moarte” și „a muri”?

R.S.: — În cartea lui Iov, nevasta acestuia îl îndeamnă să nu mai fie bun. Găsim acolo următoarea expresie: „Leapădă-te de Dumnezeul tău și mori”*. Aceste cuvinte cuprind o întreagă lume. Nu le putem înțelege decât dacă știm ce semnificație avea pe atunci „unirea cu Dumnezeu”. Ea făcea cu puțință o viață pe care moartea nu o poate distruge, dacă această unire

s-a realizat. „A muri” nu exprimă procesul material, trebuie să ne gândim la acest termen cu altfel de simțire.

* În trad. românească a Bibliei: „Atunci nevasta lui a zis către el: „Te ții mereu în statornicia ta? Blestemă pe Dumnezeu și mori!” (Iov, cap. 2, 9).

Sfântul Apostol Pavel zicea: „A venit Legea și am murit”*. Trebuie să vedem clar ce înseamnă aici conceptul „Lege”.

* În trad. românească a Bibliei: „Iar eu cândva trăiam fără Lege, dar după ce a venit porunca, păcatul a prins viață; Iar eu am murit. Și porunca, dată spre viață, mi s-a aflat a fi spre moarte”. (Romani, 7, 9-10).

Prin „moarte” se înțelege despărțirea de ceea ce nu poate fi omorât. În unele perioade se înțelegea prin aceasta căderea sufletului într-o stare de conștiință inferioară; când un suflet se încarnează, conștiința se întunecă. Dar sufletul poate trăi în așa fel încât să nu fie nevoit niciodată să intre în întuneric. Întunecarea este pentru el ca o moarte care se produce atunci când se naște trupul. Sufletele care nu au făcut nimic pentru ele intră în această nouă moarte, adică în această reîncarnare. Magiștrii vor să ne arate cât de neîndestulătoare, rigidă și cât se poate de îndepărtată de adevărata stare de lucruri este gândirea modernă.

Dragostea creștină nu înseamnă numai ajutor pentru cei ce cad în greșală; există o dragoste creștină activă, care îi apără pe cei din jur de înțelegerea greșită. Înțelepciunea Orientului cuprinde o teorie a cunoașterii atât de profundă, încât materialismul nostru kantian nu poate să o înțeleagă. Pentru a accede la adevărata doctrină a cunoașterii, ar trebui să spunem: fără ochi, nu există lumină (deci lumea este ceea ce noi ne reprezentăm), dar și: *fără lumină ochiul nu există*.

Nu este deloc întâmplător faptul că ochiul percepe lumina: ea este cea care a creat ochiul, ochiul își datorează existența luminii. Soarele se obiectivează în lumină.

Pentru ocultism, ochiul din microcosmos corespunde cu Soarele din macrocosmos. La fel, există o corespondență între glas (în microcosmos) și foc (în macrocosmos). Este justificată comparația între apariția materiei cuprinsă în forme și formarea figurilor sub acțiunea sunetului. Aceste două procese reproduc procesele originare. *Forma este un sunet care a încremenit în materie*. Sunetul a trebuit mai întâi să-și facă drum prin focul originar. Lumea minerală, animală ș.a., totul este sunet, sunet care a trecut prin foc. Focul se exprimă în microcosmos prin căldura sângelui. Se manifestă în ea și de aceea răsună din interior, prin glas, ceea ce corespunde cu formarea materiei prin Logos.

Înțelepciunea cosmică de la origini este superioară gândirii născute în cursul evoluției. Această înțelepciune care se

manifestă în tot ce ne înconjoară a fost imprimată în timpul Lunii vechi. Menirea Pământului este să dezvolte *dragostea*. Pe Jupiter din toate câte vor exista va emana o mireasmă de dragoste. Evoluția Pământului este necesară pentru ca pe Jupiter să existe o dragoste care vine *din interior*. Există o polarizare între înțelepciune și greșală pe Lună, între dragoste și egoism pe Pământ.

Saturn	-	Foc	
Soare	-	Aer	(gaz)
Lună	-		Apă
Pământ - Pământ (solid).			

În decursul evoluției terestre, *apa* și *aerul* au intrat în acțiune în mod independent. Totul s-a condensat pornind de la cele patru elemente. Vaporii de apă sunt strâns legați de vegetale. În zilele noastre, nu putem să ne folosim decât de forțele anorganice - de cărbune, de exemplu - pe câtă vreme atlanții foloseau forțele de natură vegetală. Știau, de exemplu, să extragă forțele cuprinse în sămânță, de care se foloseau pentru propulsia vehiculelor lor. Forțele din sămânță provin din aer și din apă. Dar modul în care omul făcea să acționeze acele forțe depindea de moralul său, care era în legătură și cu vântul și cu vremea de afară. Când aceste forțe erau bine folosite, vântul era bun și timpul favorabil. Atunci când atlanții s-au înrăit, ei însiși au fost cauza Potopului.

Tot așa *focul* era în legătură cu pământul în vremurile Lemuriei. Aceste elemente se puteau combina în multe feluri.

Ne putem reprezenta spațiul tridimensional. În doctrina platoniciană există o sentință importantă: „Dumnezeu geometrizează”. Principiile fundamentale ale geometriei au calitatea de a deștepta capacitatea de clarviziune. Se demonstrează în topologie că punctul situat la infinit spre dreapta este același cu cel situat la infinit spre stanga. Aceasta înseamnă că până la urmă Universul este o sferă; se revine întotdeauna la punctul de plecare. Dacă pornim de la teoremele din geometrie, ele se transformă în concepte-limită. Spațiul tridimensional revine la punctul de unde a plecat. De acum, în domeniul astral, .A acționează asupra lui .B fără mijlocitori.

Introducerem materialismul în teosofie dacă, pentru a ajunge la spiritual, ne gândim că materia devine din ce în ce mai subtilă. Nu așa se poate pătrunde în lumea spiritului. Doar prin intermediul unor reprezentări cum ar fi .A - .B ajungem să redăm a patra dimensiune. Să luăm ca exemplu viespea, care are o talie atât de fină încât s-ar părea că nu există o legătură

între cele două părți, la fel de mobile, că acestea nu sunt unite decât prin mișcarea lor. Extindeți acest exemplu asupra mai multor câmpuri de acțiune în spațiul multidimensional.

C.: — Care este semnificația numărului 40?

R.S.: — Ce înseamnă „ieșit din găoace”? Se scrie așa: 10. Pentru exoterism este cifra 10, pentru esoterism „ieșit din găoace”. Închipuiți-vă ca unul dintre ciclurile de evoluție tocmai s-a terminat – de exemplu, Saturn, Soarele, Luna s-au împlinit și ne-am afla în punctul în care începe evoluția Pământului. Ceea ce are omul de pe Saturn a devenit oul 0, de pe Soare 00, de pe Lună 000. După ce s-au terminat aceste trei cicluri, începe altul nou: 1000. Acest ciclu străbate cicluri secundare: ciclurile 6, 5, 4, 3; 2, 1. În scriere ocultă, putem scrie și așa: 4321000. Când se vorbește de 1000 de ani în ocultism, se înțelege prin aceasta că trei cicluri au ieșit din ou. Acest ocultism al numerelor reproduce unele fapte cosmice. Tot ce exisă în Cosmos se reflectă în viața fizică și spirituală a Pământului. În ciclul actual, omul dobândește viziunea lumii exterioare, o inversare a oricărei viziuni. În cel de al patrulea ciclu, în fața conștiinței apare Maya. De aceea numărul 4 este cel al Mayei și al Cosmosului. De câte ori apare în Biblie acest număr, ceva este învins în Maya: să postești 40 de zile, să rățăcești 40 de zile în deșert înseamnă o astfel de izbândă; 40=4 ieșiri din găoace. Cel care postește 40 de zile a trecut astfel printr-un ciclu ocult. Cu cât stările de conștiință sunt mai primare, cu atât mai puțin se poate spune că timpul „ține mult”; cu cât mergem mai mult înapoi în seria stărilor de conștiință, cu atât mai puțin este prezentă plictiseala.

Evoluția nu are aici început nici sfârșit. Ea parcurge o serie de cicluri fără să se repete, căci întotdeauna apare și un element nou în acest progres ciclic. Dacă ne gândim ca există un început și un sfârșit, înseamnă că raționăm după Maya, tragem o concluzie abstractă din fenomenele fizice.

Evoluția parțială=făptura; Evoluția generală=Dumnezeu reprezintă o presupunere falsă.

Omul are ca scop să devină liber; el poate să primească putere din toate Ierarhiile: de la Îngeri, de exemplu în Manas, de la Arhangheli-Budhi ș.a. Pe măsură ce se va dezvolta, Ierarhiile mai înalte vor putea interveni, și prin aceasta el se va dezvolta și mai mult. Ca microcosmos, omul cuprinde în sine toate Ierarhiile.
